

DIREKTIIVIT

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI (EU) 2019/944,

annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019,

**sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta
(uudelleenlaadittu)**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 194 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyhteistyössä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon ⁽²⁾,

noudattavat tavallista lainsäätämisyhteistyötä ⁽³⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2009/72/EY ⁽⁴⁾ on tehtävä useita muutoksia. Mainittu direktiivi olisi selkeyden vuoksi uudelleenlaadittava.
- (2) Unionissa on vuodesta 1999 lähtien toteutettu asteittain sähkön sisämarkkinoita, joilla pyritään järjestämään kilpailuun perustuvat sähkömarkkinat yli maiden rajojen ja näin tarjoamaan todellisia valinnanmahdollisuuksia kaikille unionin loppuasiakkaille, niin kansalaisille kuin yrityksillekin, luomaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia, takaamaan kilpailukykyiset hinnat, antamaan tehokkaita investointisignaaleja, parantamaan palvelutasoa sekä edistämään toimitusvarmuutta ja kestävyyttä.
- (3) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/54/EY ⁽⁵⁾ ja direktiivi 2009/72/EY ovat merkittävästi edistäneet sähkön sisämarkkinoiden luomista. Unionin energiajärjestelmässä on kuitenkin meneillään perusteellinen muutos. Yhteisenä tavoitteena oleva energiajärjestelmän irtautuminen hiilestä luo uusia mahdollisuuksia ja haasteita markkinaosapuolille. Samaan aikaan tekniikan kehitys mahdollistaa kuluttajien osallistumisen ja rajat ylittävän yhteistyön uudet muodot. Unionin markkinasääntöjä on tarpeen mukauttaa uuteen markkinatodellisuuteen.
- (4) Komission 25 päivänä helmikuuta 2015 antamassa tiedonannossa ”Joustavaa energiaunionia ja tulevaisuuteen suuntautuvaa ilmastonmuutospolitiikkaa koskeva puitestrategia” esitetään visio energiaunionista, jonka keskiössä ovat kansalaiset, jotka sitoutuvat energiajärjestelmän muutokseen, saavat uusista teknologioista hyötyä energialaskujensa pienentyessä ja osallistuvat aktiivisesti markkinoiden toimintaan, ja jossa suojellaan heikossa asemassa olevia kuluttajia.

⁽¹⁾ EUVL C 288, 31.8.2017, s. 91.

⁽²⁾ EUVL C 342, 12.10.2017, s. 79.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 26. maaliskuuta 2019 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 22. toukokuuta 2019.

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/72/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 55).

⁽⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/54/EY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2003, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 96/92/EY kumoamisesta (EUVL L 176, 15.7.2003, s. 37), joka on kumottu ja korvattu 2 päivästä maaliskuuta 2011 lukien sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta 13 päivänä heinäkuuta 2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/72/EY (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 55).

- (5) Komissio esitti 15 päivänä heinäkuuta 2015 antamassaan tiedonannossa ”Energian kuluttajien aseman vahvistaminen” visionsa vähittäismarkkinoista, jotka palvelevat paremmin energian kuluttajia muun muassa liittämällä tukku- ja vähittäismarkkinat paremmin toisiinsa. Uusien ja innovatiivisten energiapalveluyritysten olisi uutta tekniikkaa hyödyntämällä annettava kaikille kuluttajille mahdollisuus osallistua täysimääräisesti energia-alan muutokseen kulutustaan halliten, tarjottava energiatehokkaita ratkaisuja, jotka tuovat kuluttajille säästöä, ja edistettävä energiankulutuksen yleistä vähenemistä.
- (6) Komission 15 päivänä heinäkuuta 2015 antamassa tiedonannossa ”Energiamarkkinoiden uutta rakennetta koskevan julkisen kuulemisen käynnistämisestä” korostettiin, että siirtyminen energian tuottamisesta suurissa keskittyissä tuotantolaitoksissa kohti uusiutuvia energialähteitä käyttävää hajautettua sähköntuotantoa ja vähähiilisiä markkinoita edellyttää sähkön kauppaa koskevien nykyisten sääntöjen mukauttamista sekä muutoksia nykyisiin markkina-asemiin. Tiedonannossa painotettiin tarvetta organisoida sähkömarkkinat joustavammin ja integroida niihin täysimääräisesti kaikki markkinatoimijat, myös uusiutuvan energian tuottajat, uudet energiapalvelujen tarjoajat, energian varastointi ja kulutusjousto. Yhtä tärkeää on, että unionissa investoidaan kiireesti yhteenliittämiseen unionin tasolla, jotta energiaa voidaan siirtää suurjännitteisissä sähkönsiirtojärjestelmissä.
- (7) Sähkön sisämarkkinoiden luomiseksi jäsenvaltioiden olisi edistettävä kansallisten markkinoidensa yhdentymistä ja verkonhaltijoiden välistä yhteistyötä unionin ja alueellisella tasolla ja otettava tähän mukaan eristyksissä toimivat sähköalan saarekkeitä muodostavat verkot, joita edelleen on unionin alueella.
- (8) Uusiin haasteisiin vastaamisen lisäksi tällä direktiivillä pyritään käsittelemään sähkön sisämarkkinoiden toteuttamisen tiellä vielä olevia esteitä. Nykyisille epäyhtenäisille kansallisille markkinoille on edelleen ominaista sääntelytoimien runsaus, josta johtuvia ongelmia olisi pyrittävä ratkaisemaan täsmennetyllä sääntelykehyksellä. Tällaiset sääntelytoimet ovat synnyttäneet esteitä sähköntoimitukselle tasavertaisin ehdoin ja lisänneet kustannuksia verrattuna valtioiden rajat ylittävään yhteistyöhön perustuviin ja markkinapohjaisiin ratkaisuihin.
- (9) Unioni saavuttaisi uusiutuvaa energiaa koskevat tavoitteensa tehokkaimmin luomalla joustavuutta ja innovointia palkitsevan markkinakehyksen. Hyvin toimiva sähkömarkkinoiden rakenne on keskeinen uusiutuvan energian käyttöönnoton mahdollistava tekijä.
- (10) Kuluttajien merkitys on keskeinen tavoiteltaessa joustoa, joka on tarpeen sähköjärjestelmän mukauttamiseksi vaihtelevaan ja hajautettuun uusiutuvaan sähköntuotantoon. Teknologian kehittyminen verkon hallinnoinnissa ja uusiutuva sähköntuotanto on avannut kuluttajille monia mahdollisuuksia. Terve kilpailu vähittäismarkkinoilla on välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa sellaisten innovatiivisten uusien palvelujen markkinalähtöinen käyttöönotto, joissa otetaan huomioon kuluttajien muuttuvat tarpeet ja valmiudet ja jotka auttavat parantamaan järjestelmän joustavuutta. Kuluttajille tarjottavan omaa energiankulutusta koskevan reaaliaikaisen tai lähes reaaliaikaisen tiedon puute on kuitenkin estänyt kuluttajia osallistumasta aktiivisesti energiamarkkinoille ja energiakäanteeseen. Sillä, että kuluttajille annetaan mahdollisuus osallistua enemmän energiamarkkinoille, mukaan lukien osallistuminen uusilla tavoilla, ja heille annetaan välineet tätä varten, on tarkoituksena se, että unionin kansalaiset hyötyvät sähkön sisämarkkinoista ja uusiutuvien energialähteiden käyttöä koskevat unionin tavoitteet saavutetaan.
- (11) Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa (SEUT) unionin kansalaisille taatut vapaudet – muun muassa tavaroiden vapaa liikkuvuus, sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus – ovat saavutettavissa ainoastaan täysin avoimilla markkinoilla, jotka antavat kaikille kuluttajille mahdollisuuden valita vapaasti toimittajansa ja kaikille toimittajille mahdollisuuden toimittaa vapaasti hyödykkeitä asiakkailleen.
- (12) Jäsenvaltioiden olisi ehdottomasti huolehdittava siitä, että edistetään tervettä kilpailua ja eri toimittajien helppoa pääsyä verkkoon, jotta kuluttajat saavat täyden hyödyn vapautetuista sähkön sisämarkkinoista. Markkinat saattavat kuitenkin toimia puutteellisesti syrjäisten seutujen pienissä sähköverkoissa ja verkoissa, joita ei ole liitetty muiden jäsenvaltioiden verkkoihin, mistä syystä näissä tapauksissa ei sähkön hinnan perusteella synny oikeaa signaalia investointien edistämiseen ja saatetaan näin ollen tarvita erityisratkaisuja takaamaan riittävän tasoinen toimitusvarmuus.
- (13) Kilpailun edistämiseksi ja hinnoiltaan mahdollisimman kilpailukykyisten sähköntoimitusten varmistamiseksi jäsenvaltioiden ja sääntelyviranomaisten olisi helpotettava eri energialähteitä hyödyntävien uusien sähköntoimittajien sekä uusien tuotannon, energian varastoinnin ja kulutusjouston tarjoajien rajat ylittävää pääsyä verkkoihin.

- (14) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että sähkön sisämarkkinoilla ei ole markkinoille pääsyyn, markkinoilla toimimiseen ja markkinoilta poistumiseen liittyviä perusteettomia esteitä. Samalla olisi selvennettävä, että tämä velvoite ei rajoita toimivaltaa, joka jäsenvaltioilla säilyy suhteessa kolmansiin maihin. Tätä selvennystä ei saisi tulkita niin, että jäsenvaltio voisi käyttää unionin yksinomaista toimivaltaa. Lisäksi olisi selvennettävä, että kolmansista maista olevien markkinaosapuolten, jotka toimivat sisämarkkinoilla, on noudatettava sovellettavaa unionin oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä samalla tavoin kuin muidenkin markkinaosapuolten.
- (15) Markkinasäännöt mahdollistavat tuottajien ja toimittajien markkinoille tulon ja markkinoilta poistumisen niiden oman toimintansa taloudellisesta ja rahoituksellisesta elinkelpoisuudesta tekemän arvioinnin perusteella. Tämä periaate ei ole ristiriidassa sen kanssa, että jäsenvaltiot voivat yleisen taloudellisen edun nimissä asettaa sähköalalla toimiville yrityksille julkisen palvelun velvoitteita perussopimusten, erityisesti SEUT 106 artiklan, sekä tämän direktiivin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/943 ⁽⁶⁾ mukaisesti.
- (16) Eurooppa-neuvosto totesi 23 ja 24 päivänä lokakuuta 2014 antamissaan päätelmissä, että komissio ryhtyy jäsenvaltioiden tukemana kiireellisiin toimiin, jotta voidaan varmistaa nykyisten sähköverkkojen yhteenliittäntöjen kymmenen prosentin vähimmäistavoitteen nopea saavuttaminen ja että tämän on tapahduttava viimeistään vuonna 2020 ainakin jäsenvaltioissa, jotka eivät ole vielä saavuttaneet energian sisämarkkinoihin integroitumisen vähimmäistasoa, eli Baltian maissa, Portugalissa ja Espanjassa, ja jäsenvaltioissa, jotka muodostavat niiden tärkeimmän yhteyspisteen energian sisämarkkinoille. Lisäksi päätelmissä todetaan, että komissio raportoi säännöllisesti myös Eurooppa-neuvostolle ja tavoitteena on saavuttaa 15 prosentin tavoite vuoteen 2030 mennessä.
- (17) Riittävät fyysiset yhteenliitännät naapurimaiden kanssa ovat tärkeitä, jotta jäsenvaltiot ja naapurimaat voivat hyötyä sisämarkkinoiden myönteisistä vaikutuksista, mitä korostetaan komission 23 päivänä marraskuuta 2017 antamassa tiedonannossa ”Euroopan energiaverkkojen vahvistaminen” ja mikä otetaan huomioon myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999 ⁽⁷⁾ mukaisissa jäsenvaltioiden yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa.
- (18) Sähkömarkkinat eroavat muista markkinoista, kuten maakaasumarkkinoista, esimerkiksi siksi, että niillä käydään kauppaa raaka-aineella, jota ei tällä hetkellä voida helposti varastoida ja jota tuotetaan monenlaisissa tuotantolaitoksissa, mukaan lukien hajautettu tuotanto. Tämä on otettu huomioon soveltamalla sähkö- ja kaasualan rajayhdysyhteyksien sääntelykohteluun erilaisia lähestymistapoja. Sähkömarkkinoiden yhdentymisen edellyttää verkonhaltijoiden, markkinaosapuolten ja sääntelyviranomaisten välistä pitkälle menevää yhteistyötä erityisesti silloin, kun sähköllä käydään kauppaa markkinoiden yhteenkytken avulla.
- (19) Todellisten sisämarkkinoiden yhteisten sääntöjen ja kaikkien saatavilla olevan laajan sähköntarjonnan turvaamisen olisi myös oltava yksi tämän direktiivin keskeisistä tavoitteista. Vääristymättömät markkinahinnat toimisivat kannustimena rajat ylittävälle yhteenliittämiselle ja investoinneille uuteen sähköntuotantoon ja johtaisivat pitkällä aikavälillä hintojen lähentymiseen.
- (20) Markkinahintojen olisi toimittava oikeanlaisina kannustimina, joilla edistetään verkon kehittämistä ja investointeja uuteen sähköntuotantoon.
- (21) Sähkön sisämarkkinoilla on erilaisia markkinajärjestelyjä. Toimenpiteiden, joita jäsenvaltiot voivat toteuttaa tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi, olisi perustuttava yleisen edun mukaisiin pakottaviin syihin. Komissiota olisi kuultava toimenpiteiden yhteensopivuudesta SEUT-sopimuksen ja muun unionin oikeuden kanssa.
- (22) Jäsenvaltioilla olisi säilyttävä laaja harkintavalta asettaa sähköalan yrityksille julkisen palvelun velvoitteita yleistä taloudellista etua koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kotitalousasiakkailta ja, silloin kun jäsenvaltiot katsovat sen olevan asianmukaista, myös pienillä yrityksillä on oikeus saada tietynlaatuisia sähköntoimituksia selkeästi verrattavin, avoimin ja kilpailukykyisin hinnoin. Sähköntoimitusten hinnoittelua koskevat julkisen palvelun velvoitteet ovat kuitenkin pohjimmiltaan vääristävä toimenpide, joka

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2019/943, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, sähkön sisämarkkinoista (katso tämän virallisen lehden sivu 54).

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

johtaa usein tappiollisiin hintoihin, kuluttajien valinnanvaran kaventumiseen, energiansäästö- ja energiatehokkuusinvestointien kannustimien heikkenemiseen, palvelutason ja kuluttajien sitoutumis- ja tyytyväisyysasteen heikkenemiseen, kilpailun rajoituksiin ja innovatiivisten tuotteiden ja palvelujen vähenemiseen markkinoilla. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi käytettävä muita välineitä, erityisesti kohdennettuja sosiaalipoliittisia toimenpiteitä, turvatakseen kohtuuhintaiset sähköntoimitukset kansalaisilleen. Sähköntoimitusten hinnoitteluun sovellettaviin julkisiin toimiin olisi turvaututtava ainoastaan julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi ja siihen olisi sovellettava tässä direktiivissä säädettyjä erityisehtoja. Täysin vapautetut ja hyvin toimivat sähkön vähittäismarkkinat edistäisivät hintakilpailua ja muuta kilpailua jo olemassa olevien toimittajien välillä ja kannustaisivat uusia tulokkaita tulemaan markkinoille, mikä parantaisi kuluttajien valinnanvaraa ja tyytyväisyyttä.

- (23) Sähköntoimitusten hinnoittelua koskevilla julkisen palvelun velvoitteilla ei saisi vaikuttaa avointen markkinoiden periaatteeseen, ja niitä olisi käytettävä vain selvästi määritellyissä tilanteissa, selvästi määriteltyjen edunsaajien hyväksi ja vain rajatun ajan. Tuollainen tilanne voisi vallita esimerkiksi silloin, kun toimituksissa on vakavia rajoituksia, joiden johdosta sähkön hinta nousee huomattavasti tavanomaista korkeammalle, tai silloin, kun markkinoiden toiminta on puutteellista eikä sääntelyviranomaisten ja kilpailuviranomaisten puuttuminen ole osoittanut tehoavan. Tämä vaikuttaisi kohtuuttomalla tavalla kotitalouksiin ja erityisesti heikossa asemassa oleviin kuluttajiin, jotka käyttävät tavallisesti suuremman osuuden käytettävissään olevista tuloista energialaskuihin verrattuna korkeamman tulotason asiakkaisiin. Sähköntoimitusten hinnoitteluun liittyvistä julkisen palvelun velvoitteista aiheutuvien vääristävien vaikutusten lieventämiseksi tällaisia toimia soveltavien jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön lisätoimenpiteitä, mukaan lukien toimenpiteet, joilla estetään vääristävä vaikutus hinnoitteluun tukumarkkinoilla. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kaikki hintasääntelystä hyötyvät edunsaajat voivat halutessaan hyödyntää kaikilta osin kilpailuun perustuvien markkinoiden tarjouksia. Sitä varten näillä edunsaajilla olisi oltava käytössään älykkäitä mittausjärjestelmiä ja mahdollisuus tehdä dynaamisen hinnan sähkösopimuksia. Lisäksi heille olisi annettava suoraan ja säännöllisesti tietoja kilpailuun perustuvilla markkinoilla saatavilla olevista tarjouksista ja säästöistä, erityisesti dynaamisen hinnan sähkösopimuksista, ja heitä olisi autettava markkinaperusteisiin tarjouksiin vastaamisessa ja niiden hyödyntämisessä.
- (24) Hintasääntelystä hyötyvien edunsaajien oikeus saada käyttöönsä käyttäjäkohtaisia älymittareita lisäkustannuksitta ei saisi estää jäsenvaltioita muuttamasta älykkäiden mittausjärjestelmien toimintoa, jos älykkään mittauksen infrastruktuuria ei ole olemassa älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta tehdyn kustannus-hyötyarvion kielteisen tuloksen johdosta.
- (25) Sähköntoimitusten hintasääntelyyn liittyvät julkiset toimet eivät saisi johtaa suoraan eri asiakasryhmien välisiin ristisubventioihin. Tämän periaatteen mukaisesti hintajärjestelmissä ei saa asettaa nimenomaisesti tiettyjen asiakasryhmien vastattaviksi muihin asiakasryhmiin vaikuttavien hintasääntelytoimien kustannuksia. Esimerkiksi hintajärjestelmää, josta aiheutuvista kustannuksista vastaavat toimittajat tai muut toimijat syrjimättömällä tavalla, ei pitäisi katsoa suoraksi ristisubventioksi.
- (26) Jotta julkisen palvelun laatu säilyisi unionissa korkeana, kaikista jäsenvaltioiden tämän direktiivin tavoitteen saavuttamiseksi toteuttamista toimenpiteistä olisi ilmoitettava säännöllisesti komissiolle. Komission olisi julkaistava säännöllisesti kertomus, jossa analysoidaan julkisen palvelun tavoitteiden saavuttamiseksi kansallisella tasolla toteutettuja toimenpiteitä ja vertaillaan niiden tehokkuutta suositusten antamiseksi toimenpiteistä, joita kansallisella tasolla olisi toteutettava julkisen palvelun korkean laadun saavuttamiseksi.
- (27) Jäsenvaltioiden olisi voitava nimetä toimituksista viime kädessä vastaava taho. Tämä toimittaja voisi olla sellaisen vertikaalisesti integroituneen yrityksen myyntiosasto, joka harjoittaa myös jakelutoimintaa, edellyttäen, että se täyttää tämän direktiivin mukaiset toimintojen eriyttämisvaatimukset.
- (28) Toimenpiteisiin, joita jäsenvaltiot toteuttavat sosiaaliseen ja taloudelliseen yhteenkuuluvuuteen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi, olisi voitava sisältyä erityisesti riittävien taloudellisten kannustimien tarjoaminen, jossa käytetään tarvittaessa olemassa olevia kansallisia ja unionin välineitä. Tällaisiin välineisiin voi kuulua vastuujärjestelyjä tarvittavien investointien turvaamiseksi.
- (29) Sikäli kuin toimenpiteet, joita jäsenvaltiot toteuttavat julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi, ovat SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea, niistä on SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti annettava tieto komissiolle.

- (30) Monialainen lainsäädäntö muodostaa vahvan perustan kuluttajansuojalle, joka kattaa tarjolla olevat monenlaiset energiapalvelut, ja tämä lainsäädäntö todennäköisesti kehittyi edelleen. Asiakkaiden tietyt perustason sopimukselliset oikeudet olisi kuitenkin määriteltävä selkeästi.
- (31) Kuluttajien olisi saatava selkeitä ja yksiselitteisiä tietoja oikeuksistaan energia-alalla. Komissio on laatinut asianomaisia sidosryhmiä, kuten jäsenvaltioita, sääntelyviranomaisia, kuluttajajärjestöjä ja sähköalan yrityksiä, kuultuaan energiankuluttajan tarkistuslistan, jolla annetaan kuluttajille käytännön tietoa heidän oikeuksistaan. Tarkistuslista olisi pidettävä ajan tasalla ja annettava kaikkien kuluttajien käyttöön, ja se olisi julkistettava.
- (32) Monet tekijät estävät kuluttajia saamasta markkinatietoja käytettävissä olevista eri lähteistä, ymmärtämästä niitä ja toimimasta niiden mukaisesti. Sen vuoksi olisi parannettava tarjousten vertailukelpoisuutta ja minimoitava toimittajan vaihtamisen esteet siinä määrin kuin se on käytännössä mahdollista rajoittamatta aiheuttomasti kuluttajien valinnanvaraa.
- (33) Pienemmiltä asiakkailta veloitetaan vieläkin toimittajan vaihtamisen yhteydessä monia eri maksuja joko suoraan tai välillisesti. Tällaiset maksut vaikeuttavat parhaan mahdollisen tuotteen tai palvelun määrittämistä ja pienentävät vaihtamisen välittömiä taloudellisia etuja. Vaikka tällaisten maksujen poistaminen voisi rajoittaa kuluttajien valinnanvaraa, jos sen myötä poistuisi asiakasuskollisuudesta palkitsemiseen perustuvia tuotteita, maksujen merkittävämpi rajoittaminen odotettavasti lisäisi kuluttajien hyvinvointia ja sitoutumista sekä kilpailua markkinoilla.
- (34) Vaihtoon menevän ajan lyheneminen todennäköisesti kannustaa kuluttajia etsimään parempia energiasopimuksia ja vaihtamaan toimittajaa. Tietotekniikan lisääntyvän käytön myötä vuoteen 2026 mennessä tekninen vaihtoprosessi uuden toimittajan rekisteröimiseksi markkinaoperaattorin mittauspisteeseen pitäisi tavallisesti saada toteutetuksi minä tahansa arkipäivänä 24 tunnin sisällä. Riippumatta muista vaihtoprosessin vaiheista, jotka on saatava päätökseen ennen kuin tekninen vaihtoprosessi käynnistetään, varmistamalla, että kyseiseen ajankohtaan mennessä vaihdon tekninen prosessi on mahdollista toteuttaa 24 tunnin sisällä, minimoitaisiin vaihtoon menevä aika sekä autettaisiin lisäämään kuluttajien aktiivisuutta ja kilpailua vähittäismarkkinoilla. Vaihtoprosessin kokonaiskesto ei saisi kuitenkaan olla yli kolme viikkoa ajankohdasta, jona asiakas tekee asiaa koskevan pyynnön.
- (35) Riippumattomat vertailuvälineet, verkkosivustot mukaan lukien, ovat pienemmille asiakkaille tehokas keino arvioida markkinoilla saatavilla olevien erilaisten energiatarjousten etuja. Tällaiset välineet alentavat tiedonhaun kustannuksia, sillä asiakkaiden ei enää tarvitse kerätä tietoja eri toimittajilta ja palveluntarjoajilta. Tällaisten välineiden avulla voidaan ottaa tasapainoisella tavalla huomioon se, että tietojen on tarpeen olla paitsi selkeitä ja ytimekkäitä myös täydellisiä ja kattavia. Niihin olisi pyrittävä sisällyttämään mahdollisimman laaja valikoima saatavilla olevia tarjouksia ja niiden olisi katettava markkinat niin perusteellisesti kuin mahdollista, jotta asiakkaat saisivat edustavan kuvan tilanteesta. On olennaisen tärkeää, että pienempien asiakkaiden saatavilla on vähintäänkin yksi vertailuväline ja että tällaisilla välineillä saatavat tiedot ovat luotettavia, puolueettomia ja avoimia. Tätä varten jäsenvaltiot voisivat säätää vertailuvälineestä, jonka ylläpidosta vastaa kansallinen viranomainen tai yksityinen yritys.
- (36) Kaikkien kuluttajien saatavilla olevat tehokkaat riippumattomat tuomioistuinten ulkopuoliset riitojenratkaisukeinot, kuten energia-asioiden oikeusasiamies, kuluttajaelin tai sääntelyviranomainen, takaavat paremman kuluttajansuojan. Jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön nopeat ja tehokkaat menettelyt valitusten käsittelemiseksi.
- (37) Kaikilla kuluttajilla olisi oltava mahdollisuus osallistua suoraan markkinoille erityisesti mukauttamalla kulutustaan markkinasignaalien perusteella ja korvauksena siitä saada alennuksia sähkön hinnasta tai muita rahallisia kannustimia. Tällaisen aktiivisen osallistumisen edut todennäköisesti lisääntyvät ajan mittaan, kun lisätään muutoin passiivisten kuluttajien tietämystä heidän mahdollisuuksistaan aktiivisina asiakkaina ja kun aktiivisia osallistumismahdollisuuksia koskevat tiedot ovat paremmin saatavilla ja paremmin tunnettuja. Kuluttajien olisi voitava osallistua kaikenlaiseen kulutusjouktoon. Heidän olisi näin ollen saatava mahdollisuus hyötyä älykkäiden mittausjärjestelmien täysimittaisesta käyttöönotosta, ja jos tällaisesta käyttöönotosta on esitetty kielteinen arvio, heillä pitäisi olla mahdollisuus valita älykäs mittausjärjestelmä ja dynaaminen sähkön hinnoittelusopimus. Tällä tavoin kuluttajat voisivat mukauttaa kulutustaan reaaliaikaisiin hintasignaaleihin, jotka perustuvat sähkön tai

siirtopalvelujen arvoon ja kustannuksiin eri aikoina, ja jäsenvaltioiden olisi varmistettava kuluttajien tukkuhintariskille altistumisen kohtuullisuus. Kuluttajille olisi tiedotettava dynaamisen hinnan sähkösovimusten eduista ja mahdollisista hintariskeistä. Jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että kuluttajia, jotka eivät halua osallistua aktiivisesti markkinoille, ei rangaista tästä. Sen sijaan olisi helpotettava heidän tietoon perustuvaa päätöksentekoaan saatavilla olevista vaihtoehdoista keinoilla, jotka parhaiten soveltuvat kansalliseen markkinatilanteeseen.

- (38) Jotta dynaamisen sähkön hinnoittelun hyödyt ja sen tehokkuus voitaisiin maksimoida, jäsenvaltioiden olisi arvioitava mahdollisuutta tehdä sähkölaskuista dynaamisempia tai pienentää kiinteiden komponenttien osuutta niissä ja, jos tällainen mahdollisuus on olemassa, toteutettava aiheellisia toimia.
- (39) Kaikilla asiakasryhmillä (teollisuus, kauppa ja kotitaloudet) olisi oltava pääsy sähkömarkkinoille käymään kauppaa kulutusjoustollaan ja itse tuottamallaan sähköllä. Asiakkaiden olisi saatava hyödyntää kaikki edut, joita on saatavilla tuotannon ja toimitusten yhdistämisestä eli aggregoinnista laajoilla alueilla, sekä hyötyä kilpailusta yli rajojen. Aggregointia harjoittavilla markkinaosapuolilla on todennäköisesti suuri merkitys välittäjinä asiakasryhmien ja markkinoiden välillä. Jäsenvaltioiden pitäisi voida vapaasti valita riippumattomaan aggregointiin sopiva täytäntöönpanomalli ja hallinnoinnin toteutustapa siten, että samalla noudatetaan tässä direktiivissä vahvistettuja yleisperiaatteita. Tällaisessa täytäntöönpanomallissa tai hallinnoinnin toteutustavassa voisi olla kyse sellaisten markkinapohjaisten periaatteiden tai sääntelyperiaatteiden valinnasta, joihin perustuvilla ratkaisuilla voidaan noudattaa tätä direktiiviä, kuten malleista, joissa tasepoikkeamat korjataan tai joissa käytetään kokonaiskorjausta. Valitun mallin olisi sisällettävä avoimet ja oikeudenmukaiset säännöt, joiden perusteella riippumattomat aggregaattorit voivat suorittaa tehtävänsä välittäjänä ja varmistaa, että loppuasiakas hyötyy asianmukaisesti niiden toiminnasta. Kulutusjouoston osallistumiseen kannustamiseksi tuotteet olisi määriteltävä kaikilla sähkömarkkinoilla, myös lisäpalvelujen ja kapasiteetin markkinoilla.
- (40) Komission 20 päivänä heinäkuuta 2016 antamassa tiedonannossa "Vähäpäästöistä liikkuvuutta koskeva eurooppalainen strategia" painotetaan tarvetta irrottaa liikenneala hiilestä ja vähentää liikenteen päästöjä etenkin kaupunkialueilla sekä sähköisen liikkumisen merkitystä näiden tavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi sähköinen liikkuminen on tärkeä osa energiakäännettä. Tässä direktiivissä vahvistetuilla markkinasäännöillä olisi sen vuoksi osaltaan edistettävä kaikenlaisille sähköajoneuvoille suotuisia edellytyksiä. Erityisesti niillä olisi varmistettava sähköajoneuvojen yleisesti saatavilla olevien ja yksityisten latauspisteiden tehokas käyttöönotto sekä ajoneuvojen latauksen tosiasiallinen integrointi verkkoon.
- (41) Kulutusjoustolla on ratkaisevaa merkitystä sähköajoneuvojen älykkään lataamisen mahdollistamisen kannalta ja siten mahdollistaen sähköajoneuvojen tehokkaan integroinnin sähköverkkoon, mikä on puolestaan hyvin tärkeää prosessissa liikenteen irrottamiseksi hiiliriippuvuudesta.
- (42) Kuluttajien pitäisi voida käyttää, varastoida ja myydä markkinoille itse tuottamaansa sähköä ja osallistua kaikille sähkömarkkinoille tarjoamalla joustoa verkkoon energian varastoinnin, kuten energian varastointi sähköajoneuvoja hyödyntäen, kulutusjouoston tai energiatehokkuusjärjestelmien kautta. Tulevaisuudessa tällaista toimintaa helpottaa uusi teknologia. Nykyisin sen tiellä on kuitenkin vielä oikeudellisia ja kaupallisia esteitä, joita ovat esimerkiksi kohtuuttomat maksut sisäisesti käytetystä sähköstä, velvollisuus syöttää itse tuotettu sähkö energijärjestelmään sekä hallinnolliset rasitteet, kuten itse sähköä tuottavien ja sitä verkkoon myyvien kuluttajien tarve täyttää toimittajiin sovellettavat vaatimukset. Tällaiset esteet, jotka estävät kuluttajia tuottamasta itse sähköä sekä kuluttamasta, varastoitamasta tai myymästä markkinoille itse tuotettua sähköä, olisi poistettava, ja samalla olisi varmistettava, että tällaiset kuluttajat osallistuvat asianmukaisesti järjestelmän kustannuksiin. Jäsenvaltioiden olisi oltava mahdollista säätää kansallisessa lainsäädännössään erilaisista säännöksistä, jotka koskevat yksittäisiltä ja yhdessä toimivilta aktiivisilta asiakkailta sekä kotitalousasiakkailta ja muilta loppuasiakkailta kannettavia veroja ja maksuja.
- (43) Hajautettu energiateknologia ja kuluttajien vaikutusmahdollisuudet ovat tehneet yhteisöenergiasta toimivan ja kustannustehokkaan keinon vastata kansalaisten tarpeisiin ja odotuksiin energialähteiden, palvelujen ja paikallisen osallistumisen osalta. Yhteisöenergia tarjoaa osallistavan vaihtoehdon kaikille kuluttajille osallistua suoraan energian tuottamiseen, kuluttamiseen tai jakamiseen. Yhteisöenergia-aloitteet keskittyvät pääasiassa tuottamaan kohtuullisella hinnalla tietynlaista, esimerkiksi uusiutuvaa, energiaa jäsenilleen tai osakkaille eivätkä ensisijaisesti tuottamaan voittoa kuten perinteiset sähköalan yritykset. Koska kuluttajat ovat suoraan osallisina yhteisöenergia-aloitteissa, niillä on mahdollista helpottaa integroidusti uuden teknologian käyttöönottoa ja uusien kulutustotumusten omaksumista, mukaan lukien älykkäät jakeluverkot ja kulutusjousto. Yhteisöenergia voi myös edistää

kotitalouksien energiatehokkuutta ja auttaa torjumaan energiäköyhyttä vähentämällä kulutusta ja alentamalla toimitushintoja. Lisäksi yhteisöenergia mahdollistaa tiettyjen sellaisten kotitalousasiakkaiden ryhmien osallistumisen sähkömarkkinoille, joille se ei muutoin ehkä olisi ollut mahdollista. Onnistuessaan tällaiset aloitteet ovat tuottaneet yhteisölle taloudellista, sosiaalista ja ympäristönäkökohtiin liittyvää hyötyä, joka ei rajoitu pelkästään energiapalvelujen tuottamisesta saatavaan hyötyyn. Tällä direktiivillä on tavoitteena tunnustaa tietyt kansalaisten energia-aloitteiden luokat unionin tasolla "kansalaisten energiayhteisöiksi" tarkoituksena varmistaa niitä varten toiminnan mahdollistava kehys, oikeudenmukainen kohtelu, tasapuoliset toimintaedellytykset sekä selvästi määritelty oikeuksien ja velvoitteiden luettelo. Kotitalousasiakkaiden olisi saatava vapaaehtoisesti osallistua yhteisöenergia-aloitteisiin sekä erota niistä menettämättä pääsyä yhteisöenergia-aloitteen verkkoon tai oikeuksiaan kuluttajina. Pääsy kansalaisten energiayhteisön verkkoon olisi annettava oikeudenmukaisin ja kustannuksia vastaavin ehdoin.

- (44) Kansalaisten energiayhteisöjen jäsenyyden olisi oltava avoin kaikentyyppisille toimijoille. Päätösvallan olisi kuitenkin kansalaisten energiayhteisössä oltava vain niillä jäsenillä tai osakkailla, jotka eivät harjoita laajamittaista kaupallista toimintaa ja joilla energia-ala ei ole taloudellisen toiminnan ensisijainen ala. Kansalaisten energiayhteisöjen katsotaan olevan sellainen kansalaisten tai paikallisten toimijoiden yhteistyön luokka, joka olisi tunnustettava ja jota olisi suojeltava unionin oikeuden nojalla. Kansalaisten energiayhteisöjä koskevat määräykset eivät estä muiden kansalaisaloitteiden, esimerkiksi yksityisoikeudellisista sopimuksista johtuvien aloitteiden, olemassaoloa. Jäsenvaltioiden olisi näin ollen voitava säätää, että kansalaisten energiayhteisöillä on minkä tahansa yhteisön muoto, esimerkiksi yhdistys, osuuskunta, yhteistyökumppanuus, voittoa tavoittelematon yhteisö tai pieni tai keskiuuri yritys, edellyttäen, että yhteisö voi käyttää oikeuksia ja sillä voi olla velvoitteita omissa nimissään.
- (45) Kansalaisten energiayhteisöjä koskeviin tämän direktiivin säännöksiin sisältyy oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka voidaan johtaa muista jo olemassa olevista oikeuksista ja velvoitteista, kuten sopimusvapaus, oikeus vaihtaa toimittajaa, jakeluverkonhaltijan velvoitteet, verkkomaksuja koskevat säännöt ja tasehallintavelvoitteet.
- (46) Kansalaisten energiayhteisöt ovat jäsenyysrakenteensa, hallinnointivaatimustensa ja tarkoituksensa perusteella uudentyypisiä yhteisöjä. Niiden olisi sallittava toimia markkinoilla tasapuolisin edellytyksin vääristämättä kilpailua, ja markkinoiden muihin sähköalan yrityksiin sovellettavia oikeuksia ja velvoitteita olisi sovellettava kansalaisten energiayhteisöihin syrjimättömällä ja oikeasuhteisella tavalla. Näitä oikeuksia ja velvoitteita olisi sovellettava eri toimijoihin sen mukaan, missä roolissa kukin toimii, kuten loppuasiakkaana, tuottajana, toimittajana tai jakeluverkonhaltijana. Kansalaisten energiayhteisöihin ei saisi kohdistua sääntelyllisiä rajoituksia, kun ne käyttävät nykyistä tai tulevaa tieto- ja viestintätekniikkaa tuotanto-omaisuudella tuotetun sähkön jakamiseksi kansalaisten energiayhteisön sisällä sen jäsenten tai osakkaiden kesken markkinaperiaatteiden pohjalta, esimerkiksi kuittaamalla jäsenten tai osakkaiden energiakomponentin käyttäen yhteisössä saatavilla olevaa tuotantoa, myös yleisen verkon kautta, edellyttäen, että molemmat mittauspisteet kuuluvat yhteisölle. Sähkön jakamisen avulla jäsenille tai osakkeille voidaan toimittaa sähköä tuotantolaitoksista yhteisön sisällä ilman tarvetta olla suoraan fyysisesti lähellä tuotantolaitosta ja tarvetta toimittamiseen yhden mittauspisteen kautta. Sähkön jakamisessa tämä jakaminen ei saisi vaikuttaa sähkönsiirtoihin liittyvien verkkomaksujen, tariffien ja muiden maksujen keruuseen. Jakamista olisi helpotettava noudattaen tasehallintaa, mittauksia ja selvitystä koskevia velvoitteita ja asianmukaisia aikavälejä. Kansalaisten energiayhteisöjä koskevat tämän direktiivin säännökset eivät vaikuta jäsenvaltioiden toimivaltaan määrittellä ja toteuttaa omaa energia-alan toimintapolitiikkaansa, joka liittyy verkkomaksuihin ja tariffeihin, tai määrittellä ja toteuttaa energiapolitiikan rahoitusjärjestelmiä ja kustannusten jakoa, kunhan kyseiset toimintapolitiikat ovat syrjimättömiä ja lainmukaisia.
- (47) Tässä direktiivissä jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus sallia se, että kansalaisten energiayhteisöistä tulee joko yleisen järjestelmän mukaisia jakeluverkonhaltijoita tai niin sanottuja "suljetun jakeluverkon haltijoita". Kun kansalaisten energiayhteisölle on myönnetty jakeluverkonhaltijan asema, sitä olisi kohdeltava samalla tavalla ja sillä olisi oltava samat velvoitteet kuin jakeluverkonhaltijalla. Kansalaisten energiayhteisöjä koskevilla tämän direktiivin säännöksillä pelkästään selvennetään sellaisia jakeluverkon käyttöön liittyviä näkökohtia, jotka todennäköisesti ovat merkityksellisiä kansalaisten energiayhteisöille, kun taas muita jakeluverkon käyttöön liittyviä näkökohtia sovelletaan jakeluverkonhaltijoita koskevien säännösten mukaisesti.

- (48) Sähkölaskut ovat tärkeä keino loppuasiakkaille tiedottamisessa. Kulutusta ja kustannuksia koskevien tietojen lisäksi niissä voidaan antaa myös muuta tietoa, joka auttaa kuluttajia vertaamaan omia järjestelyjään muihin tarjouksiin. Laskuihin liittyvät erimielisyydet ovat kuitenkin hyvin tavallinen kuluttajien valituksen aihe, joka vaikuttaa kuluttajien jatkuvasti alhaiseen tyytyväisyystasoon ja vähäiseen sitoutumiseen sähköalalla. Sen vuoksi laskuista on tarpeen tehdä selkeämpiä ja helpommin ymmärrettäviä ja on varmistettava, että laskuissa ja laskutus-tiedoissa esitetään selvästi joitakin tärkeitä tietoja, joita kuluttajat tarvitsevat energiankulutuksensa säännöstelyyn, tarjousten vertailuun ja toimittajan vaihtamiseen. Muita tietoja olisi oltava loppuasiakkaiden saatavilla laskuissa, niiden mukana tai niihin merkittyinä. Tällaisia tietoja olisi voitava esittää laskussa tai laskuun liitettyssä erillisessä asiakirjassa, tai laskussa olisi oltava maininta siitä, mistä loppuasiakas voi löytää helposti tiedot verkkosivustolta, tietyllä mobiilisovelluksella tai muilla keinoin.
- (49) On tärkeää toimittaa säännöllisesti tosiasialliseen sähkönkulutukseen perustuvat, älykkään mittauksen avulla laadittavat ajantasaiset laskutustiedot, jotta autetaan asiakkaita hallitsemaan omaa sähkönkulutustaan ja kustannuksia. Asiakkailla, erityisesti kotitalousasiakkailla, olisi kuitenkin oltava mahdollisuus sopia joustavista järjestelyistä laskujen maksamiseen. Asiakkailla voitaisiin esimerkiksi toimittaa säännöllisesti laskutustietoja, vaikka he suorittavat maksuja vain neljännesvuosittain, tai tarjolla voisi olla tuotteita, joista asiakas maksaa kuukausittain saman määrän riippumatta tosiasiallisesta kulutuksesta.
- (50) Laskutusta koskevat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/27/EU⁽⁸⁾ säännökset olisi päivitettävä, virtaviivaistettava ja siirrettävä tähän direktiiviin, johon ne sopivat johdonmukaisemmin.
- (51) Jäsenvaltioiden olisi kannustettava uudistamaan sähkönjakeluverkkoja esimerkiksi älykkäiden verkkojen käyttöönoton kautta, ja nämä verkot olisi rakennettava niin, että ne edistävät hajautettua sähköntuotantoa ja energiatehokkuutta.
- (52) Kuluttajien sitouttaminen edellyttää asianmukaisia kannustimia ja teknologioita, kuten älykkäitä mittausjärjestelmiä. Älykkäät mittausjärjestelmät lisäävät kuluttajien vaikutusmahdollisuuksia, koska niiden ansiosta heidän on mahdollista saada kulutuksestaan tai tuotannostaan täsmällistä ja lähes reaaliaikaista tietoa ja hallita kulutustaan paremmin, osallistua kulutusjoustoja koskeviin ohjelmiin ja muihin palveluihin ja hyötyä niistä ja pienentää sähkölaskuaan. Lisäksi älykkäät mittausjärjestelmät auttavat jakeluverkonhaltijoita saamaan paremman kuvan verkoistaan, mikä puolestaan vähentää heidän käyttö- ja ylläpitokustannuksiaan sekä siirtää tästä saatavat säästöt kuluttajille edullisempien jakelutariffien muodossa.
- (53) Päätös älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta kansallisella tasolla olisi voitava perustaa taloudelliseen arviointiin. Tässä taloudellisessa arvioinnissa olisi otettava huomioon älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönoton pitkäaikaiset hyödyt kuluttajille ja koko toimitusketjulle, kuten verkonhallinnan parantamiselle, suunnittelun tarkentamiselle ja verkkohävikin havaitsemiselle. Jos arvioinnissa todetaan, että kyseisten mittausjärjestelmien käyttöönotto on kustannustehokasta vain sellaisten kuluttajien osalta, jotka kuluttavat tietyn määrän sähköä, jäsenvaltioiden olisi voitava ottaa tämä huomioon älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotossa. Tällaisia arvioita olisi kuitenkin tarkistettava säännöllisesti vastauksena merkittäviin muutoksiin taustaoletuksissa tai vähintään neljän vuoden välein tekniikan nopean kehityksen vuoksi.
- (54) Jäsenvaltioiden, jotka eivät järjestelmällisesti ota käyttöön älykkäitä mittausjärjestelmiä, olisi annettava kuluttajille mahdollisuus saada asennettua älymittari pyynnöstä ja oikeudenmukaisin ja kohtuullisin edellytyksin ja annettava kuluttajille kaikki asiaan liittyvä merkityksellinen tieto. Jos kuluttajilla ei ole älymittaria, heillä olisi oltava oikeus mittariin, joka täyttää ne vähimmäisvaatimukset, jotka ovat tarpeen tässä direktiivissä säädettyjen laskutustietojen saamiseksi.

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/27/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, energiatehokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta (EUVL L 315, 14.11.2012, s. 1).

- (55) Jotta helpotetaan kuluttajien osallistumista aktiivisesti sähkömarkkinoille, jäsenvaltioiden alueellaan käyttöön ottamien älykkäiden mittausjärjestelmien olisi oltava yhteentoimivia ja niiden olisi kyettävä tuottamaan kuluttajien energianhallintajärjestelmien edellyttämiä tietoja. Jäsenvaltioiden olisi tätä tarkoitusta varten otettava asianmukaisesti huomioon saatavilla olevien sovellettavien standardien, myös yhteentoimivuuden tietomallien ja sovelluskerroksen tasolla mahdollistavien standardien, käyttö ja parhaat käytännöt sekä tietojen vaihdon, tulevien ja innovatiivisten energiapalvelujen, älykkäiden verkkojen käyttöönoton ja sähkön sisämarkkinoiden kehittämisen tärkeys. Käyttöön otettavat älykkäät mittausjärjestelmät eivät myöskään saisi muodostaa estettä toimittajan vaihtamiselle, ja niissä olisi oltava tarkoituksenmukaiset toiminnot, joiden ansiosta kuluttajat voivat saada kulutustietonsa lähes reaaliaikaisesti, mukauttaa energiankulutustaan ja, jos se on infrastruktuurin rajoissa mahdollista, tarjota joustoa verkkoon ja sähköalan yrityksille ja saada siitä korvausta ja säästää sähkölaskussaan.
- (56) Keskeinen tekijä kuluttajille tehtävissä toimituksissa on tarjota puolueettomia ja avoimia kulutustietoja. Kuluttajilla olisi sen vuoksi oltava mahdollisuus saada käyttöönsä omat kulutustietonsa ja kulutukseensa liittyvät hinnat sekä palvelumaksut, jotta he voivat pyytää kilpailijoita tekemään tarjouksia kyseisten tietojen pohjalta. Kuluttajilla olisi myös oltava oikeus saada asianmukaisesti tietoa energiankulutuksestaan. Ennakkomaksut eivät saisi asettaa niiden käyttäjiä kohtuuttoman epäedulliseen asemaan, ja eri maksujärjestelmien olisi oltava syrjimättömiä. Kuluttajille riittävän usein annettavat tiedot energiakustannuksista kannustaisivat energian säästämiseen, koska kuluttajat voisivat saada niistä suoraa palautetta energiatehokkuuden parantamiseen tehtyjen investointien ja kulutustottumusten muutosten vaikutuksista. Direktiivin 2012/27/EU täysimääräisen täytäntöönpanon kautta voidaan tältä osin auttaa kuluttajia alentamaan energiakustannuksiaan.
- (57) Älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönoton jälkeen tietojen hallintaan on kehitetty tai kehitteillä jäsenvaltioissa erilaisia malleja. Tiedonhallintamallista riippumatta jäsenvaltioiden on tärkeää ottaa käyttöön avoimet säännöt tietojen käyttöön saamisesta syrjimättömin edellytyksin ja varmistaa kyberturvallisuuden ja tietosuojan mahdollisimman korkea taso sekä tietojen käsittelevien tahojen puolueettomuus.
- (58) Jäsenvaltioiden olisi toteutettava tarvittavat toimenpiteet heikossa asemassa olevien ja energiaköyhien asiakkaiden suojelemiseksi sähkön sisämarkkinoilla. Tällaiset toimenpiteet voivat vaihdella kyseisen jäsenvaltion erityisolosuhteiden mukaan, ja niihin voi kuulua sähkölaskun maksamiseen liittyviä sosiaali- tai energiapolitiikan toimenpiteitä, investointeja asuinrakennusten energiatehokkuuteen tai kuluttajansuojatoimenpiteitä, kuten turvaamista sähkönjakelun katkaisemiselta. Jos yleispalvelua tarjotaan myös pienille yrityksille, toimenpiteet yleispalvelun tarjoamisen varmistamiseksi voivat olla kotitalousasiakkaiden osalta erilaiset kuin pienten yritysten osalta.
- (59) Energiapalvelut ovat unionin kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta välttämättömiä. Riittävä lämpö, jäähdytys, valaistus ja laitteiden käyttövoima ovat olennaisia palveluja, joilla turvataan kohtuullinen elintaso ja kansalaisten terveys. Lisäksi nämä energiapalvelut tukevat unionin kansalaisten mahdollisuuksien hyödyntämistä ja lisäävät sosiaalista osallisuutta. Energiaköyhillä kotitalouksilla ei ole varaa energiapalveluihin pienten tulojen, suurten energiaköyhien ja kotien huonon energiatehokkuuden vuoksi. Jäsenvaltioiden olisi kerättävä oikeanlaisia tietoja energiaköyhyydestä kärsivien kotitalouksien määrän seuraamiseksi. Täsmällisen mittaustiedon pitäisi auttaa jäsenvaltioita yksilöimään energiaköyhyydestä kärsivät kotitaloudet ja tarjoamaan kohdennettua tukea. Komission olisi tuettava aktiivisesti tämän direktiivin energiaköyhyyttä koskevien säännösten täytäntöönpanoa helpottamalla hyvien käytäntöjen jakamista jäsenvaltioiden välillä.
- (60) Jäsenvaltioiden, joihin energiaköyhyys vaikuttaa ja jotka eivät ole laatineet kansallisia toimintasuunnitelmia tai muita tarvittavia toimintapuitteita energiaköyhyyden torjumiseksi, olisi laadittava tällaiset toimintasuunnitelmat tai -puitteet, joilla pyritään vähentämään energiaköyhien asiakkaiden määrää. Pienet tulot, suuret energiaköyhien ja kotien huono energiatehokkuus ovat merkityksellisiä tekijöitä määritettäessä perusteita energiaköyhyyden mittaamiseksi. Jäsenvaltioiden olisi joka tapauksessa varmistettava heikossa asemassa olevien ja energiaköyhien asiakkaiden tarvitsemat toimitukset. Tätä toteutettaessa voitaisiin käyttää yhdennettyä lähestymistapaa esimerkiksi energia- ja sosiaalipolitiikan puitteissa, ja toimenpiteisiin voisi kuulua sosiaalipoliittisia toimia tai toimia asuntojen energiatehokkuuden parantamiseksi. Tällä direktiivillä olisi tehostettava kansallisia toimia heikossa asemassa olevien ja energiaköyhien asiakkaiden hyväksi.

- (61) Jakeluverkonhaltijoiden on integroitava kustannustehokkaasti uusi sähköntuotanto ja erityisesti laitokset, jotka tuottavat sähköä uusiutuvista lähteistä, sekä uudet kuormat kuten lämpöpumpuista ja sähköajoneuvoista saatavat kuormat. Tätä varten jakeluverkonhaltijoilla olisi oltava mahdollisuus käyttää markkinamenettelyihin perustuen palveluja, jotka liittyvät hajautettuihin energiaresursseihin, kuten kulutusjousto ja energian varastointi, ja niitä olisi kannustettava tähän, jotta ne voivat käyttää verkkoaan tehokkaasti ja välttää kalliita verkon laajennuksia. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava aiheellisia toimenpiteitä, kuten kansalliset verkkosäännöt ja markkinasäännöt, ja kannustettava jakeluverkonhaltijoita verkkotariffeilla, jotka eivät muodosta estettä joustolle tai energiatehokkuuden parantamiselle verkossa. Jäsenvaltioiden olisi myös laadittava jakeluverkkojen kehittämissuunnitelmia, jotta voidaan tukea laitosten, jotka tuottavat sähköä uusiutuvista lähteistä, integrointia, helpottaa energiavarastojen kehittämistä ja liikenteen sähköistämistä sekä tarjota verkon käyttäjille asianmukaista tietoa verkon odotettavissa olevista laajennuksista tai parannuksista, sillä nykyisin suurimmassa osassa jäsenvaltioita ei ole tällaisia menettelyjä.
- (62) Järjestelmävastaavat eivät saisi omistaa, kehittää, hallinnoida tai operoida energiavarastoja. Uudessa sähkömarkkinarakenteessa energian varastointipalvelujen olisi oltava markkinapohjaisia ja kilpailuun perustuvia. Sen mukaisesti olisi vältettävä ristisubventiota energian varastoinnin sekä säänneltyä toimintona toteutettavan jakelun tai siirron välillä. Rajoittamalla energiavarastojen omistajuutta on tarkoitus estää kilpailun vääristyminen, poistaa syrjinnän vaara, turvata kaikille markkinaosapuolille oikeudenmukainen mahdollisuus käyttää energian varastointipalveluja ja edistää jakelu- tai siirtoverkon käyttöä laajemmalle ulottuvaa energiavarastojen tosiasiallista ja tehokasta käyttöä. Tätä vaatimusta olisi tulkittava ja sovellettava Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä 'perusoikeuskirja', vahvistettujen oikeuksien ja periaatteiden, erityisesti perusoikeuskirjan 16 ja 17 artiklassa vahvistettujen elinkeinovapauden ja omistusoikeuden, mukaisesti.
- (63) Kun energiavarastot ovat täysin integroituja verkkokomponentteja, joita ei käytetä tasehallintaan tai siirtora-joitusten hallintaan, niiden osalta ei olisi edellytettävä, että ne noudattavat järjestelmävastaaviin sovellettavia tiukkoja varastojen omistamista, kehittämistä, hallinnointia tai operointia koskevia rajoituksia, mikäli sääntelyviranomaisen tämän hyväksyy. Tällaisiin täysin integroituihin verkkokomponentteihin voivat kuulua sellaiset energiavarastot kuin kondensaattorit tai vauhtipyörät, jotka tarjoavat tärkeitä verkon varmuuteen ja luotettavuuteen liittyviä palveluja ja mahdollistavat osaltaan verkon eri osien synkronoinnin.
- (64) Jotta voidaan edetä kohti täysin päästötöntä ja hiilestä kokonaan irtautunutta sähköalaa, on tarpeen edetä energian varastoinnin kausiluonteisuuden alalla. Tällaista kausiluonteista energian varastointia voitaisiin käyttää välineenä sähköjärjestelmän toiminnassa, jotta mahdollistetaan mukautukset lyhyellä aikavälillä ja kausiluonteisesti siten, että selvittäisiin uusiutuvista lähteistä tuotetun sähkön tuotantovaihtelusta ja tällaiseen sähköntuotantoon liittyvistä vikatapahtumista kyseisillä aikaväleillä.
- (65) Syrjimätön pääsy jakeluverkkoon on edellytys toimitusyhteyksien luomiselle asiakkaisiin vähittäismarkkinatasolla. Tasapuolisten toimintaedellytysten luomiseksi vähittäismarkkinatasolla jakeluverkonhaltijoiden toimintaa olisi siis seurattava, jotta jakeluverkonhaltijoita estettäisiin hyödyntämästä vertikaalista integroitumistaan parantaakseen kilpailuasemaansa markkinoilla erityisesti suhteessa kotitalousasiakkaisiin ja pieniin muihin kuin kotitalousasiakkaisiin.
- (66) Kun erityisiä toimintavaatimuksia edellyttävän yhdenntyn toimituksen optimaalisen tehokkuuden varmistamiseksi käytetään suljettua jakeluverkkoa tai kun suljettua jakeluverkkoa ylläpidetään ensisijaisesti verkon omistajan käyttöä varten, jakeluverkonhaltija pitäisi voida vapauttaa velvoitteista, jotka merkitsisivät tarpeetonta hallinnollista rasitetta jakeluverkonhaltijan ja verkon käyttäjien välisen suhteen erityisluonteen vuoksi. Teollisuusalueet, elinkeinoalueet tai yhteisiä palveluja tarjoavat alueet, kuten rautatieasemarakennukset, lentoasemat, sairaalat, suuret leirintäalueet, joilla on yhdenntettyjä palveluja, ja kemianteollisuuden alueet, voivat sisältää suljettuja jakeluverkkoja niiden toiminnan erityisluonteen vuoksi.
- (67) Jos verkkotoimintoja ei tehokkaasti eriytetä tuotanto- ja toimitustoiminnoista (tehokas eriyttäminen), on olemassa riski, että syrjintää esiintyy paitsi verkon toiminnassa myös sen suhteen, minkälaisia kannustimia vertikaalisesti integroituneilla yrityksillä on tehdä riittäviä investointeja verkkoihinsa.

- (68) Tehokas eriyttäminen voidaan varmistaa ainoastaan poistamalla vertikaalisesti integroituneiden yritysten kannustin kilpailijoidensa syrjimiseen verkkoon pääsyssä ja investoinneissa. Omistuksen eriyttäminen, joka edellyttää verkon omistajan nimeämistä verkkonhaltijaksi ja sen riippumattomuutta toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä, on selvästi tehokas ja vakaa tapa ratkaista luontainen eturistiriita ja turvata toimitusvarmuus. Tästä syystä Euroopan parlamentti totesi kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden mahdollisuuksista 10 päivänä heinäkuuta 2007 antamassaan päätöslauselmassa, että se pitää siirtotasolla tapahtuvaa omistuksen eriyttämistä tehokkaimpana tapana edistää infrastruktuuriin tehtäviä investointeja syrjimättömästi, uusien tulokkaiden oikeudenmukaista pääsyä verkkoon ja markkinoiden avoimuutta. Omistuksen eriyttämisen mukaisesti jäsenvaltioita olisi siksi vaadittava varmistamaan, että samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä ei ole sekä oikeutta käyttää määräysvaltaa tuottajassa tai toimittajassa että oikeutta käyttää samaan aikaan määräysvaltaa tai minkäänlaisia oikeuksia siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden. Samalla tavoin määräysvallan siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden olisi suljettava pois mahdollisuus, että samalla henkilöllä voisi olla oikeus käyttää määräysvaltaa tai minkäänlaisia oikeuksia tuottajaan tai toimittajaan nähden. Näissä rajoissa tuottaja tai toimittaja voisi olla siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon vähemmistöosakas.
- (69) Eriyttämisyjärjestelmällä olisi poistettava tehokkaasti eturistiriitoja tuottajien, toimittajien ja siirtoverkonhaltijoiden väliltä, jotta voidaan luoda kannustimia tarvittaville investoinneille ja turvata uusien tulokkaiden pääsy markkinoille avoimen ja tehokkaan sääntelyjärjestelmän avulla, eikä sillä saisi luoda sääntelyviranomaisten kannalta liian työlästä sääntelyjärjestelmää.
- (70) Omistuksen eriyttäminen vaatii joissakin tapauksissa yritysten rakenneuudistuksia, joten niille jäsenvaltioille, jotka päättävät toteuttaa omistuksen eriyttämisen, olisi annettava lisäaikaa asiaa koskevien säännösten soveltamiseen. Sähkö- ja kaasualojen väliset vertikaaliset yhteydet huomioon ottaen näitä eriyttämissäännöksiä olisi sovellettava kummallakin alalla.
- (71) Omistuksen eriyttämisen mukaisesti, jotta voitaisiin varmistaa verkkotoimintojen täydellinen riippumattomuus toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä ja estää luottamuksellisten tietojen vaihto, sama henkilö ei saisi olla sekä siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon että tuotantoa tai toimittamista harjoittavan yrityksen johtokunnan jäsen. Samasta syystä henkilöllä ei saisi olla oikeutta nimittää siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon johtokunnan jäseniä, jos hänellä on oikeus käyttää määräysvaltaa tai minkäänlaisia oikeuksia tuottajaan tai toimittajaan nähden.
- (72) Toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä riippumattoman järjestelmävastaavan tai siirtoverkonhaltijan perustamisen tulisi mahdollistaa se, että vertikaalisesti integroitunut yritys voi säilyttää verkko-omaisuuden omistuksen samalla kun varmistetaan intressien tehokas eriyttäminen, edellyttäen, että tällainen riippumaton järjestelmävastaava tai riippumaton siirtoverkonhaltija huolehtii kaikista verkonhaltijan toiminnoista ja että käyttöön otetaan yksityiskohtaista sääntelyä ja kattavia mekanismeja viranomaisvalvontaa varten.
- (73) Jos siirtoverkon omistava yritys kuului 3 päivänä syyskuuta 2009 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, jäsenvaltioille olisi annettava mahdollisuus valita joko omistuksen eriyttäminen tai toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä riippumattoman järjestelmävastaavan tai siirtoverkonhaltijan perustaminen.
- (74) Vertikaalisesti integroituneiden yritysten osakkeenomistajien etujen säilyttämiseksi jäsenvaltioiden olisi voitava valita omistuksen eriyttämisen toteuttamistavaksi joko suora divestointi tai integroituneen yrityksen osakkeiden jakaminen verkkoyrityksen osakkeisiin ja jäljelle jäävän toimitus- ja tuotantoyrityksen osakkeisiin sillä edellytyksellä, että omistuksen eriyttämisestä johtuvia vaatimuksia noudatetaan.
- (75) Riippumattomaan järjestelmävastaavaan tai riippumattomaan siirtoverkonhaltijaan perustuvien ratkaisujen täysimääräinen vaikuttavuus olisi varmistettava asiaa koskevilla lisäsäännöillä. Riippumattomia siirtoverkonhaltijoita koskevat säännöt luovat asianmukaisen sääntelykehyksen terveen kilpailun, riittävien investointien, uusien tulokkaiden markkinoillepääsyn ja sähkömarkkinoiden yhdentymisen takaamiseksi. Jotta riippumattomia siirtoverkonhaltijoita koskevien säännösten avulla aikaansaatu eriyttäminen olisi tehokasta, sen olisi perustuttava organisatoristen toimenpiteiden ja siirtoverkonhaltijoiden hallintoa koskevien toimenpiteiden muodostamaan pilariin sekä investointeja, uuden tuotantokapasiteetin liittämistä verkkoon ja markkinoiden yhdentymistä alueellisen yhteistyön avulla koskevien toimenpiteiden muodostamaan pilariin. Siirtoverkonhaltijoiden riippumattomuus olisi myös varmistettava muun muassa asianmukaisilla ”jääviysajoilla”, jolloin ei voi toimia vertikaalisesti integroituneessa yrityksessä johtavassa asemassa tai muussa vastaavassa tehtävässä, jossa on saatavilla samat tiedot, jotka olisi voinut saada johtavassa asemassa.

- (76) Jäsenvaltioilla on oikeus valita täysi omistajuuden eriyttäminen alueellaan. Jos jäsenvaltio on käyttänyt tätä oikeutta, yrityksellä ei ole oikeutta perustaa riippumatonta järjestelmävastaavaa tai riippumatonta siirtoverkonhaltijaa. Tuotantoa tai toimittamista harjoittava yritys ei myöskään voi käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tai minkäänlaisia oikeuksia täyden omistuksen eriyttämisen valinneesta jäsenvaltiosta peräisin olevaan siirtoverkonhaltijaan nähden.
- (77) Tehokkaan eriyttämisen toteutuksessa olisi noudatettava julkisen ja yksityisen sektorin välisen syrjimättömyyden periaatetta. Tätä varten samalla henkilöllä ei saisi olla sellaista yksinomaista tai jaettua määräysvaltaa tai oikeutta sekä siirtoverkonhaltijoiden tai siirtoverkkojen että tuottajan tai toimittajan toimielinten kokoonpanon, äänestysten tai päätösten suhteen, joka on ristiriidassa omistuksen eriyttämistä tai riippumatonta järjestelmävastaavaa koskevien sääntöjen kanssa. Jos asianomainen jäsenvaltio voi osoittaa, että asianomaisia vaatimuksia on noudatettu omistuksen eriyttämisen ja riippumattoman järjestelmävastaavan osalta, kahden erillisen julkisen elimen olisi voitava käyttää määräysvaltaa yhtäältä tuotanto- ja toimitustoiminnoissa ja toisaalta siirtotoiminnoissa.
- (78) Verkko toimintojen mahdollisimman tehokasta eriyttämistä toimitus- ja tuotantotoiminnoista olisi sovellettava kaikkialla unionissa sekä unionin että unionin ulkopuolisiin yrityksiin. Sen varmistamiseksi, että verkkotoiminnot ja toimitus- ja tuotantotoiminnot pysyvät toisistaan riippumattomina kaikkialla unionissa, sääntelyviranomaisille olisi annettava valtuudet evätä sellaisten siirtoverkonhaltijoiden sertifiointi, jotka eivät noudata eriyttämissääntöjä. Jotta voitaisiin varmistaa näiden sääntöjen yhdenmukainen soveltaminen kaikkialla unionissa, sääntelyviranomaisten olisi otettava mahdollisimman tarkasti huomioon komission lausunnot sertifiointia koskevia päätöksiä tehdessään. Jotta voitaisiin varmistaa myös unionin kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen sekä unionin sisäinen yhteisvastuu ja energian toimitusvarmuus, komissiolla olisi oltava oikeus antaa sertifiointia koskevia lausuntoja kolmannesta maasta tai kolmansista maista olevan henkilön tai olevien henkilöiden määräysvallassa olevan siirtoverkonomistajan tai siirtoverkonhaltijan osalta.
- (79) Lupamenettelyt eivät saisi aiheuttaa tuottajille hallinnollista rasitetta, joka on kohtuuton niiden kokoon ja mahdolliseen vaikutukseen nähden. Tarpeettoman pitkät lupamenettelyt voivat muodostaa uusien tulokkaiden markkinoillepääsyn esteen.
- (80) Sääntelyviranomaisten olisi voitava tehdä päätöksiä kaikista sähkön sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta merkityksellisistä sääntelykysymyksistä, ja niiden tulisi olla täysin riippumattomia kaikista muista julkisista tai yksityisistä eduista. Tämä ei kuitenkaan estä muutoksenhakumahdollisuutta tuomioistuimissa kuten ei parlamentaarista valvontaakaan jäsenvaltioiden perustuslakien mukaisesti. Lisäksi kansallisen lainsäätäjän sääntelyviranomaisen talousarviolle antama hyväksyntä ei estä sitä, että sääntelyviranomaisella on talousarvioon liittyvä autonomia. Säännökset, jotka liittyvät sääntelyviranomaisen autonomiaan sille osoitetun talousarvion toteuttamisen suhteen, olisi pantava täytäntöön talousarviota koskevien kansallisten lakien ja sääntöjen mukaisissa puitteissa. Kun jäsenvaltiot edistävät sääntelyviranomaisten riippumattomuutta poliittisista tai taloudellisista eduista asianmukaisen kiertojärjestelmän avulla, niiden olisi voitava ottaa asianmukaisesti huomioon henkilöresurssien saatavuus ja johtokunnan koko.
- (81) Sääntelyviranomaisten olisi voitava asettaa tai hyväksyä tariffit tai niiden laskentamenetelmät siirtoverkonhaltijan tai jakeluverkonhaltijoiden ehdotuksen pohjalta tai näiden verkonhaltijoiden ja verkon käyttäjien yhteisesti sopiman ehdotuksen pohjalta. Näitä tehtäviä suorittaessaan sääntelyviranomaisten olisi varmistettava, että siirto- ja jakelutariffit ovat syrjimättömiä ja vastaavat kustannuksia, ja otettava huomioon hajautetun sähköntuotannon ja kysynnänhallintatoimien ansiosta pitkällä aikavälillä vältetyt verkon rajakustannukset.
- (82) Sääntelyviranomaisten olisi asetettava tai hyväksyttävä siirto- ja jakeluverkkoja koskevat yksittäiset verkkotariffit tai menetelmä taikka sekä kyseiset verkkotariffit että menetelmä. Kaikissa tapauksissa olisi säilytettävä 57 artiklan 4 kohdan b alakohdan ii alakohdan mukainen sääntelyviranomaisten riippumattomuus verkkotariffien vahvistamisessa.
- (83) Sääntelyviranomaisten olisi varmistettava, että siirtoverkonhaltijat ja jakeluverkonhaltijat toteuttavat asianmukaiset toimenpiteet verkkonsa häiriönsietokyvyn ja joustavuuden parantamiseksi. Tätä varten niiden olisi seurattava siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden suoritusasoa käyttäen indikaattoreina esimerkiksi näiden verkonhaltijoiden kykyä käyttää johtoja niiden dynaamisella kuormitusmitoituksella, sähköasemien etäaseurannan ja reaaliaikaisen valvonnan kehitystä, verkkohävikin vähenemistä sekä sähkökatkosten tiheyttä ja kestoa.

- (84) Sääntelyviranomaisilla olisi oltava toimivalta tehdä sähköalan yrityksiä koskevia sitovia päätöksiä ja määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia sähköalan yrityksille, jotka eivät täytä velvoitteitaan, tai ehdottaa, että toimivaltainen tuomioistuin määrää niille tällaisia seuraamuksia. Tätä varten sääntelyviranomaisten olisi voitava pyytää asiaa koskevia tietoja sähköalan yrityksiltä, tehdä asianmukaisia ja riittäviä tutkimuksia sekä ratkaista riitoja. Sääntelyviranomaisille olisi myös annettava toimivalta päättää, kilpailusääntöjen soveltamisesta riippumatta, asianmukaisista toimenpiteistä, joilla taataan asiakkaan saama hyöty edistämällä sähkön sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan edellyttämää tehokasta kilpailua.
- (85) Sääntelyviranomaisten olisi koordinoitava toimintaansa hoitaessaan tehtäviään, jotta voitaisiin varmistaa, että sähkön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalainen verkosto (European Network of Transmission Operators for Electricity), jäljempänä 'Sähkö-ENTSO', jakeluverkonhaltijoiden eurooppalainen elin, jäljempänä 'EU DSO -elin', ja alueelliset koordinoitikeskukset noudattavat sähkön sisämarkkinoita koskevan sääntelykehyksen mukaisia velvoitteitaan sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2019/942⁽⁹⁾ perustetun energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston (ACER) päätöksiä. Kun Sähkö-ENTSO, EU DSO -elimen ja alueellisten koordinoitikeskusten operatiiviset vastuut laajenevat, on tarpeen tehostaa unionin laajuisella tai alueellisella tasolla toimivien elinten valvontaa. Sääntelyviranomaisten olisi kuultava toisiaan ja koordinoitava valvontatoimintaansa, jotta ne voivat määrittää yhdessä tilanteet, joissa Sähkö-ENTSO, EU DSO -elin tai alueelliset koordinoitikeskukset eivät noudata velvoitteitaan.
- (86) Sääntelyviranomaisille olisi lisäksi annettava toimivalta osaltaan varmistaa yleispalvelun ja julkisen palvelun velvoitteiden korkea taso markkinoiden avaamisen mukaisesti, heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojelu sekä se, että kuluttajansuojatoimenpiteet ovat kaikilta osin tehokkaita. Kyseiset säännökset eivät saisi rajoittaa komission toimivaltaa kilpailusääntöjen soveltamisessa, mukaan lukien sellaisten yrityskeskittymien tutkiminen, joilla on vaikutuksia unionin tasolla, eivätkä sisämarkkinasääntöjen kuten pääoman vapaata liikkuvuutta koskevien sääntöjen soveltamista. Riippumaton elin, jolta osapuolella, jota sääntelyviranomaisen päätös koskee, on oikeus hakea muutosta, voisi olla oikeus tai muu tuomioistuin, jolla on lainkäyttövaltaa muutoksenhakuasioissa.
- (87) Tämä direktiivi tai Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/73/EY⁽¹⁰⁾ eivät estä jäsenvaltioita laatimasta ja toteuttamasta omaa kansallista energiapolitiikkaansa. Tästä seuraa, että jäsenvaltion perustuslaillisesta järjestyksestä riippuen voisi kuulua jäsenvaltion toimivaltaan määritellä toimintapoliittinen kehys, jossa sääntelyviranomaisten on toimittava esimerkiksi toimitusvarmuuden osalta. Jäsenvaltion antamat yleiset energiapolitiikan suuntaviivat eivät kuitenkaan saisi rajoittaa sääntelyviranomaisten riippumattomuutta tai itsenäisyyttä.
- (88) Asetuksen (EU) 2019/943 mukaan komissio voi hyväksyä suuntaviivoja tai verkkosääntöjä tarvittavan yhdenmukaistamistason saavuttamiseksi. Tällaiset suuntaviivat ja verkkosäännöt ovat sitovia täytäntöönpanotoimenpiteitä, ja ne ovat tämän direktiivin tiettyjen säännösten kannalta hyödyllinen väline, jota voidaan tarvittaessa mukauttaa nopeasti.
- (89) Jäsenvaltioiden ja energiayhteisön perustamissopimuksen⁽¹¹⁾ sopimuspuolten olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä kaikissa yhdenmukaistamistason saavuttamiseksi. Tällaiset suuntaviivat ja verkkosäännöt ovat sitovia täytäntöönpanotoimenpiteitä, ja ne ovat tämän direktiivin tiettyjen säännösten kannalta hyödyllinen väline, jota voidaan tarvittaessa mukauttaa nopeasti.
- (90) Tätä direktiiviä olisi tarkasteltava yhdessä asetuksen (EU) 2019/943 kanssa; kyseisessä asetuksessa säädetään keskeisistä periaatteista uudelle sähkömarkkinoiden rakenteelle, jolla palkitaan paremmin joustavuudesta, tarjotaan asianmukaisia hintasignaaleja ja varmistetaan toimivien ja integroitujen lyhyen aikavälin markkinoiden kehittäminen. Asetuksessa (EU) 2019/943 annetaan myös uusia sääntöjä eri aloille, mukaan lukien kapasiteettimekanismit ja siirtoverkonhaltijoiden yhteistyö.

⁽⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/942, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta (katso tämän virallisen lehden sivu 22).

⁽¹⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/73/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 94).

⁽¹¹⁾ EUVL L 198, 20.7.2006, s. 18.

- (91) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet. Tätä direktiiviä olisi näin ollen tulkittava ja sovellettava kyseisten oikeuksien ja periaatteiden, erityisesti perusoikeuskirjan 8 artiklassa turvatun henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden, mukaisesti. On olennaisen tärkeää, että kaikessa tämän direktiivin nojalla tapahtuvassa henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679⁽¹²⁾.
- (92) Jotta voidaan varmistaa tämän direktiivin tavoitteen saavuttamiseksi tarvittava yhdenmukaistamisen vähimmäistaso, komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä SEUT 290 artiklan mukaisesti säädösvallan siirron nojalla annettavia delegoituja säädöksiä säännöistä, joissa määritetään, missä määrin sääntelyviranomaisten on tehtävä yhteistyötä toistensa ja ACERin kanssa, ja joissa vahvistetaan yksityiskohdat verkkosääntöjen ja suuntaviivojen noudattamista koskevalle menettelylle. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla, ja että nämä kuulemiset toteutetaan paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa⁽¹³⁾ vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Jotta voitaisiin erityisesti varmistaa tasavertainen osallistuminen delegoitujen säädösten valmisteluun, Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimitetaan kaikki asiakirjat samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on järjestelmällisesti oikeus osallistua komission asiantuntijaryhmien kokouksiin, joissa valmistellaan delegoituja säädöksiä.
- (93) Jotta voidaan varmistaa tämän direktiivin yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa määrittää yhteentoimivuusvaatimukset sekä syrjimättömät ja avoimet menettelyt mittaustietojen, kulustietojen sekä asiakkaan toimittajan vaihtamiseen, kulutusjoustoan ja muihin palveluihin tarvitsemien tietojen saamiseksi. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011⁽¹⁴⁾ mukaisesti.
- (94) Kun sovelletaan 66 artiklan 3, 4 tai 5 kohdan mukaista poikkeusta, poikkeuksen olisi katettava myös ne tämän direktiivin säännökset, jotka liittyvät säännöksiin, joista poikkeus on myönnetty, tai jotka edellyttävät kyseisten säännösten soveltamista.
- (95) Direktiivin 2012/27/EU säännökset, jotka liittyvät sähkömarkkinoihin, kuten säännökset sähkön mittaamisesta ja laskutuksesta, kulutusjoustosta, etusijalle asettamisesta ja tehokkaan yhteistuotannon verkkoon pääsystä, saatetaan ajan tasalle tämän direktiivin säännöksillä ja asetuksen (EU) 2019/943 säännöksillä. Direktiivi 2012/27/EU olisi sen vuoksi muutettava vastaavasti.
- (96) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta eli täysin toimintakykyisten sähkön sisämarkkinoiden luomista, vaan se voidaan sen laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.
- (97) Jäsenvaltiot ovat selittävistä asiakirjoista 28 päivänä syyskuuta 2011 annetun jäsenvaltioiden ja komission yhteisen poliittisen lausuman⁽¹⁵⁾ mukaisesti sitoutuneet perustelluissa tapauksissa liittämään ilmoitukseen toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, yhden tai useamman asiakirjan, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde. Tämän direktiivin osalta lainsäätäjällä pitää tällaisten asiakirjojen toimittamista perusteltuna.
- (98) Velvollisuuden saattaa tämä direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä olisi rajoitettava säännöksiin, joilla muutetaan direktiivin 2009/72/EY säännöksiä. Velvollisuus saattaa sisällöltään muuttumattomat säännökset osaksi kansallista lainsäädäntöä perustuu direktiiviin 2009/72/EY.
- (99) Tällä direktiivillä ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa liitteessä III olevia määräaikoja, joidenka kuluessa niiden on saatettava direktiivi 2009/72/EY osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja tuossa osassa mainittua soveltamispäivää,

⁽¹²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽¹³⁾ EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.

⁽¹⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

⁽¹⁵⁾ EUVL C 369, 17.12.2011, s. 14.

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

KOHDE JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

Kohde

Tässä direktiivissä vahvistetaan yhteiset säännöt sähkön tuotannolle, siirrolle, jakelulle, energian varastoinnille ja sähkön toimitukselle sekä kuluttajansuojaa koskevat säännöt, jotta voidaan luoda aidosti yhdenmetyt, kilpailuun perustuvat, kuluttajakeskeiset, joustavat, oikeudenmukaiset ja avoimet sähkömarkkinat unionissa.

Tämän direktiivin tavoitteena on yhdenmetyjen markkinoiden etuja hyödyntäen turvata kuluttajille kohtuulliset ja avoimet energian hinnat ja kustannukset, korkeatasoinen toimitusvarmuus ja sujuva siirtyminen kestävään vähähiiliseen energiajärjestelmään. Siinä annetaan keskeiset säännöt, jotka koskevat unionin sähköalan järjestämistä ja toimintaa ja erityisesti kuluttajien vaikutusmahdollisuuksia ja kuluttajansuojaa, avointa pääsyä yhdenmetyille markkinoille, kolmansien osapuolten pääsyä siirto- ja jakeluinfrastruktuuriin, toimintojen eriyttämisvaatimusta ja jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten riippumattomuutta.

Tässä direktiivissä myös vahvistetaan jäsenvaltioiden, sääntelyviranomaisten ja siirtoverkonhaltijoiden yhteistyön muodot pyrittäessä luomaan täysin yhteenliitetyt sähkön sisämarkkinat, joilla lisätään uusiutuvista energianlähteistä tuotetun sähkön integrointia, vapaata kilpailua ja toimitusvarmuutta.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan

- 1) 'asiakkaalla' sähkön tukkuasiakasta tai loppuasiakasta;
- 2) 'tukkuasiakkaalla' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa sähköä jälleenmyyntiä varten sen verkon sisällä tai ulkopuolella, johon kyseinen henkilö kuuluu;
- 3) 'loppuasiakkaalla' asiakasta, joka ostaa sähköä omaan käyttöönsä;
- 4) 'kotitalousasiakkaalla' asiakasta, joka ostaa sähköä oman kotitaloutensa käyttöön muuta kuin kaupallista tai ammatillista toimintaa varten;
- 5) 'muulla kuin kotitalousasiakkaalla' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa sähköä muuhun kuin oman kotitaloutensa käyttöön, mukaan lukien tuottajat, teollisuusasiakkaat, pienet ja keskisuuret yritykset, liiketoiminnan harjoittajat ja tukkuasiakkaat;
- 6) 'mikroyrityksellä' yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto ja/tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa;
- 7) 'pienellä yrityksellä' yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 50 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto ja/tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa;
- 8) 'aktiivisella asiakkaalla' loppuasiakasta tai yhdessä toimivien loppuasiakkaiden ryhmää, joka kuluttaa tai varastoi omissa tiloissaan rajatulla alueella tai jäsenvaltion niin salliessa muissa tiloissa tuotettua sähköä tai joka myy itse tuottamaansa sähköä tai osallistuu joustoa tai energiatehokkuutta koskeviin järjestelyihin, jos tällainen toiminta ei ole sen ensisijaista kaupallista tai ammatillista toimintaa;
- 9) 'sähkömarkkinoilla' sähkön markkinoita, myös OTC-markkinoita ja sähköpörssiä, markkinoita, joilla käydään kauppaa energiasta, kapasiteetista sekä tasehallinta- ja lisäpalveluista kaikilla aikaväleillä, mukaan lukien termiini-markkinat, vuorokausimarkkinat ja päivänsisäiset markkinat;

- 10) 'markkinaosapuolella' asetuksen (EU) 2019/943 2 artiklan 25 alakohdassa määriteltyä markkinaosapuolta;
- 11) 'kansalaisten energiayhteisöllä' oikeushenkilöä,
  - a) joka perustuu vapaaehtoiseen ja avoimeen osallistumiseen ja jossa tosiasiallista määräysvaltaa käyttävät jäsenet tai osakkaat, jotka ovat luonnollisia henkilöitä, paikallisviranomaisia, kunnat mukaan lukien, tai pieniä yrityksiä;
  - b) jonka ensisijainen tarkoitus on tuottaa rahallisen voiton sijaan ympäristöön, talouteen tai sosiaaliseen yhteisöön liittyviä hyötyjä jäsenilleen tai osakkailleen tai alueille, joilla se toimii; ja
  - c) joka voi harjoittaa tuotantoa, mukaan lukien uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa tuotantoa, jakelua, toimitusta, kulutusta, aggregointia, energian varastointia, energiatehokkuuspalveluja tai sähköajoneuvojen latauspalveluja tai voi tarjota muita energiapalveluja jäsenilleen tai osakkailleen;
- 12) 'toimituksella' ja 'toimittamisella' sähkön myyntiä asiakkaille, mukaan lukien jälleenmyynti;
- 13) 'sähköntoimitussopimuksella' sähkön toimittamisesta tehtyä sopimusta, lukuun ottamatta sähköjohdannaisia;
- 14) 'sähköjohdannaisella' Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/65/EU ⁽¹⁶⁾ liitteessä I olevan C osan 5, 6 tai 7 kohdassa määriteltyä rahoitusvälinettä, jonka kohde-etuus on sähkö;
- 15) 'dynaamisella sähkön hintasopimuksella' toimittajan ja loppuasiakkaan välistä sähköntoimitussopimusta, joka seuraa spot-markkinoiden, vuorokausimarkkinat ja päivänsisäiset markkinat mukaan lukien, hintavaihteluja aikaväleillä, jotka vastaavat vähintään markkinoiden selvitysaikavälejä;
- 16) 'sopimuksen irtisanomismaksulla' maksua tai sakkoa, jonka toimittajat tai aggregointia harjoittavat markkinaosapuolet voivat veloittaa asiakkailta sähköntoimitus- tai palvelusopimuksen irtisanomisesta;
- 17) 'vaihtomaksulla' sellaista maksua tai sakkoa toimittajan tai aggregointia harjoittavan markkinaosapuolen vaihtamisen johdosta, sopimuksen irtisanomismaksut mukaan lukien, jonka toimittajat, aggregointia harjoittavat markkinaosapuolet tai verkonhaltijat voivat veloittaa suoraan tai välillisesti asiakkailta;
- 18) 'aggregoinnilla' luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön suorittamaa toimintoa, jossa yhdistetään usean asiakkaan kuormia tai tuotettua sähköä myytäväksi, ostettavaksi tai huutokaupattavaksi millä tahansa sähkömarkkinoilla;
- 19) 'riippumattomalla aggregaattorilla' aggregointia harjoittavaa markkinaosapuolta, joka ei ole sidoksissa asiakkaan toimittajaan;
- 20) 'kulutusjoustolla' loppuasiakkaiden sähkökuorman muutosta verrattuna näiden tavanomaisiin tai senhetkisiin kulutustapoihin vastauksena markkinasignaaleihin, myös aikasidonnaisiin sähkön hintoihin tai kannustaviin maksuihin, tai vastauksena loppuasiakkaan joko yksin tai aggregoinnin välityksellä tekemän sellaisen tarjouksen hyväksymiseen, joka koskee kysynnän vähentämisen tai lisäämisen myymistä tiettyyn hintaan järjestäytyneillä markkinoilla, sellaisina kuin ne määrittellään komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 1348/2014 ⁽¹⁷⁾ 2 artiklan 4 alakohdassa;
- 21) 'laskutustiedoilla' tietoja, jotka esitetään loppuasiakkaan laskussa, maksukehotusta lukuun ottamatta;
- 22) 'tavanomaisella mittarilla' analogista mittaria tai sähköistä mittaria, jolla ei voi sekä lähettää että vastaanottaa tietoa;
- 23) 'älykkäällä mittausjärjestelmällä' sähköistä järjestelmää, joka kykenee mittaamaan verkkoon syötetyn sähkön tai verkosta kulutetun sähkön määrää ja joka tarjoaa enemmän tietoa kuin tavanomainen mittari sekä kykenee lähettämään ja vastaanottamaan tietoa sähköisen viestinnän keinoin tiedonsaanti-, seuranta- ja valvontatarkoituksiin;

⁽¹⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/65/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, rahoitusvälineiden markkinoista sekä direktiivin 2002/92/EY ja direktiivin 2011/61/EU muuttamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 349).

⁽¹⁷⁾ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1348/2014, annettu 17 päivänä joulukuuta 2014, tietojen ilmoittamisesta energian tukumarkkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1227/2011 8 artiklan 2 ja 6 kohdan täytäntöönpanemiseksi (EUVL L 363, 18.12.2014, s. 121).

- 24) 'yhteentoimivuudella' älykkään mittauksen yhteydessä kahden tai useamman energia- tai viestintäverkon, -järjestelmän, -laitteen, -sovelluksen tai -komponentin kykyä yhdistää, vaihtaa ja käyttää tietoa vaadittavien toimintojen suorittamiseksi;
- 25) 'taseselvitysajaksolla' asetuksen (EU) 2019/943 2 artiklan 15 alakohdassa määriteltyä taseselvitysjaksoa;
- 26) 'lähes reaaliaikaisella' älykkään mittauksen yhteydessä lyhyttä ajanjaksoa, yleensä vain sekuntien kestoista tai korkeintaan kansallisten markkinoiden taseselvitysjakson kestoista ajanjaksoa;
- 27) 'parhaalla käytettävissä olevalla tekniikalla', kun on kyse tietosuojasta ja -turvasta älykkäässä mittausympäristössä, tehokkaimpia, edistyneimpiä ja parhaiten käytäntöön soveltuvia tekniikoita, jotka lähtökohtaisesti muodostavat perustan unionin tietosuoja- ja tietoturvasäännösten noudattamiselle;
- 28) 'jakelulla' sähkön siirtämistä suur-, keski- tai pienjännitteisissä jakeluverkoissa toimitettavaksi asiakkaille mutta ei toimitusta;
- 29) 'jakeluverkonhaltijalla' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka on vastuussa jakeluverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvittaessa kehittämisestä tietyllä alueella, sen mahdollisista yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset sähkön jakeluvaatimukset pitkällä aikavälillä;
- 30) 'energiatehokkuudella' suoritteen, palvelun, tavarantoiminnan tai energian tuotoksen ja energiapanoksen välistä suhdetta;
- 31) 'uusiutuviin lähteistä peräisin olevalla energialla' tai 'uusiutuvalla energialla' uusiutuviin, muista kuin fossiilisista lähteistä peräisin olevaa energiaa eli tuuli- ja aurinkoenergiaa (aurinkolämpö ja aurinkosähkö) sekä geotermistä energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa sekä biomassaa, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua;
- 32) 'hajautetulla tuotannolla' jakeluverkkoon kytkettyjä tuotantolaitoksia;
- 33) 'latauspisteellä' rajapintaa, jolla voidaan ladata yksi sähköajoneuvo kerrallaan tai vaihtaa yhden sähköajoneuvon akku kerrallaan;
- 34) 'siirrolla' sähkön siirtämistä yhteenliitetystä siirtojännite- ja suurjänniteverkossa toimitettavaksi loppuasiakkaille tai jakelijoille mutta ei toimitusta;
- 35) 'siirtoverkonhaltijalla' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka on vastuussa siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvittaessa kehittämisestä tietyllä alueella, sen mahdollisista yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset sähkön siirtovaatimukset pitkällä aikavälillä;
- 36) 'verkon käyttäjällä' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa sähköä siirto- tai jakeluverkkoon tai jolle sähköä toimitetaan siirto- tai jakeluverkosta;
- 37) 'tuotannolla' sähkön tuottamista;
- 38) 'tuottajalla' sähköä tuottavaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä;
- 39) 'rajayhdysjohdolla' sähköverkkojen toisiinsa liittämiseen käytettäviä välineitä;
- 40) 'yhteenliitettyllä verkolla' yhdellä tai useammalla rajayhdysjohdolla toisiinsa liitettyjä siirto- ja jakeluverkkoja;
- 41) 'erillisellä linjalla' joko sähkölinjaa, joka liittyy erillisen tuotantoyksikön erilliseen asiakkaaseen, tai sähkölinjaa, joka liittyy tuottajan ja sähkön toimittajan niiden omiin tiloihin, tytäryrityksiin ja asiakkaisiin suoraa sähkön toimitusta varten;
- 42) 'pienellä erillisellä verkolla' mitä tahansa verkkoa, jossa kulutus oli alle 3 000 gigawattituntia vuonna 1996 ja jossa alle viisi prosenttia vuosikulutuksesta on peräisin yhteenliittämisistä toisiin verkkoihin;

- 43) 'pienellä liitetyllä verkolla' mitä tahansa verkkoa, jossa kulutus oli alle 3 000 gigawattituntia vuonna 1996 ja jossa yli viisi prosenttia vuosikulutuksesta on peräisin yhteenliittämisistä toisiin verkkoihin;
- 44) 'siirtorajoituksilla' asetuksen (EU) 2019/943 2 artiklan 4 alakohdassa määriteltyä siirtorajoituksia;
- 45) 'tasehallinnalla' asetuksen (EU) 2019/943 2 artiklan 10 alakohdassa määriteltyä tasehallintaa;
- 46) 'tasesähköllä' asetuksen (EU) 2019/943 2 artiklan 11 alakohdassa määriteltyä tasesähköä;
- 47) 'tasevastaavalla' asetuksen (EU) 2019/943 2 artiklan 14 alakohdassa määriteltyä tasevastaavaa;
- 48) 'lisäpalvelulla' siirto- tai jakeluverkon toimintaan tarvittavaa palvelua, mukaan lukien tasehallintapalvelut ja taajuuteen vaikuttamattomat lisäpalvelut mutta lukuun ottamatta siirtorajoitusten hallintaa;
- 49) 'taajuuteen vaikuttamattomalla lisäpalvelulla' palvelua, jota siirtoverkonhaltija tai jakeluverkonhaltija käyttää pysyvän tilan jännitteen säätöön, nopeaan loisivirran syöttöön, inertiaan paikallisverkon vakautta varten, oikosulkuvirtaan, pimeäkäynnistysominaisuuteen ja saarekekäyttöominaisuuteen;
- 50) 'alueellisella koordinoitikeskuksella' asetuksen (EU) 2019/943 35 artiklan nojalla perustettua alueellista koordinoitikeskusta;
- 51) 'täysin integroiduilla verkkokomponenteilla' verkkokomponentteja, jotka on integroitu siirto- tai jakeluverkkoon, energiavarastot mukaan lukien, ja joita käytetään ainoastaan siirto- tai jakeluverkon varman ja luotettavan toiminnan varmistamiseen ja joita ei käytetä tasehallintaan eikä siirtorajoitusten hallintaan;
- 52) 'integroituneella sähköalan yrityksellä' vertikaalisesti integroitunutta yritystä tai horisontaalisesti integroitunutta yritystä;
- 53) 'vertikaalisesti integroituneella yrityksellä' sähköalan yritystä tai sähköalan yritysten ryhmää, jossa samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä on oikeus käyttää, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa ja jossa yritys tai yritysten ryhmä harjoittaa ainakin joko siirtoa tai jakelua ja ainakin joko tuotantoa tai toimitusta;
- 54) 'horisontaalisesti integroituneella yrityksellä' sähköalan yritystä, joka harjoittaa vähintään joko tuotantoa myyntiin, siirtoa, jakelua tai toimitusta sekä lisäksi jotakin muuta sähköalaaan liittämätöntä toimintaa;
- 55) 'omistussuhteessa olevalla yrityksellä' Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU⁽¹⁸⁾ 2 artiklan 12 alakohdassa määriteltyjä sidosyrityksiä ja samoille osakkeenomistajille kuuluvia yrityksiä;
- 56) 'määräysvallalla' oikeuksia, sopimuksia tai muita keinoja, jotka joko erikseen tai yhdessä asiaan liittyvät tosiasialliset tai oikeudelliset olosuhteet huomioon ottaen antavat mahdollisuuden käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksessä, erityisesti
- a) antamalla omistusoikeuden tai käyttöoikeuden yrityksen kaikkiin tai joihinkin omaisuseriin;
- b) oikeuksin tai sopimuksin, joiden perusteella saadaan ratkaiseva vaikutusvalta yrityksen toimielinten kokoonpanossa, äänestyksissä tai päätöksissä;
- 57) 'sähköalan yrityksellä' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ainakin yhtä seuraavista toiminnoista: sähkön tuotanto, siirto, jakelu, aggregointi, kulutusjousto, energian varastointi, toimitus tai osto ja joka on vastuussa näihin toimintoihin liittyvistä kaupallisista, teknisistä tai ylläpitotehtävistä, lukuun ottamatta loppuasiakkaita;
- 58) 'varmuudella' sähkön toimitus- ja hankintavarmuutta sekä teknistä turvallisuutta;

⁽¹⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/34/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, tietäntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta (EUVL L 182, 29.6.2013, s. 19).

- 59) 'energian varastoinnilla', kun on kyse sähköverkosta, sähkön loppukäytön siirtämistä sen tuottamisen jälkeiseen ajankohtaan tai sähköenergian muuntamista sellaiseen energiamuotoon, jota voidaan varastoida, tällaisen energian varastointia ja tällaisen energian myöhempää muuntamista sähköenergiaksi tai käyttöä toisena energiankantajana;
- 60) 'energiavarastolla', kun on kyse sähköverkosta, paikkaa, jossa energiaa varastoidaan.

II LUKU

YLEISET SÄÄNNÖT SÄHKÖALAN JÄRJESTÄMISEKSI

3 artikla

Kilpailuun perustuvat, kuluttajakeskeiset, joustavat ja syrjimättömät sähkömarkkinat

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden kansallinen lainsäädäntö ei aiheettomasti haittaa sähkön kauppaa yli rajojen, kuluttajien osallistumista, myös kulutusjoustopuolelta, investointeja etenkin vaihtelevaan ja joustavaan energiantuotantoon, energian varastointia taikka sähköisen liikunnan tai uusien rajayhdysjohtojen käyttöönottoa jäsenvaltioiden välillä, ja niiden on varmistettava, että sähkön hinnat vastaavat tosiasiallista kysyntää ja tarjontaa.
2. Kehittäessään uusia rajayhdysjohtoja jäsenvaltioiden on otettava huomioon asetuksen (EU) 2018/1999 4 artiklan d kohdan 1 alakohdassa säädetyt sähköverkkoyhteisöjen yhteenliittämisestä koskevat tavoitteet.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähkön sisämarkkinoilla ei ole markkinoille pääsyyn, markkinoilla toimimiseen ja markkinoilta poistumiseen liittyviä perusteettomia esteitä, rajoittamatta kuitenkaan toimivaltaa, joka jäsenvaltioilla säilyi suhteessa kolmansiin maihin.
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava tasapuoliset toimintaedellytykset siten, että sähköalan yrityksiin sovelletaan avoimia, oikeasuhteisia ja syrjimättömiä sääntöjä, maksuja ja kohtelua, erityisesti tasevastuun, tukkimarkkinoille pääsyn, tietojen saatavuuden, toimittajan vaihtamisen ja laskutusta koskevien järjestelyjen sekä soveltuvin osin toimilupien osalta.
5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kolmansista maista olevien markkinaosapuolten on sähkön sisämarkkinoilla toimiessaan noudatettava sovellettavaa unionin oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä ympäristö- ja turvallisuuslain-säädäntö mukaan lukien.

4 artikla

Vapaus valita toimittaja

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla asiakkailta on vapaus ostaa sähköä valitsemaltaan toimittajalta, ja varmistettava, että kaikilla asiakkailta on vapaus tehdä samanaikaisesti useampi kuin yksi sähköntoimitussopimus edellyttäen, että luodaan vaadittavat liitäntä- ja mittauspisteet.

5 artikla

Markkinapohjaiset toimitushinnat

1. Toimittajilla on oltava vapaus määrittää hinta, jolla ne toimittavat sähköä asiakkaille. Jäsenvaltioiden on toteutettava aiheelliset toimet toimittajien välisen tehokkaan kilpailun varmistamiseksi.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava 28 ja 29 artiklan mukainen energiaköyhien ja heikossa asemassa olevien kotitalousasiakkaiden suojeleminen sosiaalipolitiikalla tai muilla keinoin kuin puuttamalla julkisiin toimiin sähköntoimitusten hinnoitteluun.
3. Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot saavat soveltaa energiaköyhille tai heikossa asemassa oleville kotitalousasiakkaille toimitettavan sähkön hinnoitteluun julkisia toimia. Tällaisiin julkisiin toimiin sovelletaan 4 ja 5 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.
4. Sähköntoimitusten hinnoitteluun sovellettavien julkisten toimien on oltava seuraavanlaisia:
  - a) niiden on oltava yleisen taloudellisen edun mukaisia eivätkä ne saa ylittää sitä, mikä on tarpeen niillä tavoitellun yleisen taloudellisen edun saavuttamiseksi;

- b) niiden on oltava selkeästi määriteltyjä, avoimia, syrjimättömiä sekä todennettavissa olevia;
- c) niiden avulla on turvattava se, että unionin sähköalan yritykset voivat tarjota asiakkaille palvelujaan tasapuolisesti;
- d) niiden on oltava ajallisesti rajoitettuja sekä toimien edunsaajien osalta oikeasuhteisia;
- e) ne eivät saa syrjivästi aiheuttaa markkinaosapuolille lisäkustannuksia.

5. Jäsenvaltioiden, jotka soveltavat sähköntoimitusten hinnoitteluun julkisia toimia tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti, on myös noudatettava asetuksen (EU) 2018/1999 3 artiklan 3 kohdan d alakohtaa ja 24 artiklaa riippumatta siitä, onko kyseisessä jäsenvaltiossa merkittävä määrä energiaköyhyydestä kärsiviä kotitalouksia.

6. Siirtymäkautena, jonka aikana toimittajien välinen kilpailu sähköntoimitussopimuksista muotoutuu tehokkaaksi, ja jotta aikaansaadaan täysin markkinapohjainen sähkön vähittäishinnoittelu 1 kohdan mukaisesti, jäsenvaltiot saavat soveltaa julkisia toimia kotitalousasiakkaille ja mikroyrityksille, jotka eivät ole 3 kohdan nojalla julkisten toimien edunsaajia, toimitettavan sähkön hinnoitteluun.

7. Edellä olevan 6 kohdan mukaisten julkisten toimien on oltava 4 kohdassa säädettyjen edellytysten mukaisia, ja

- a) niihin on liitettävä toimenpiteitä tehokkaan kilpailun saavuttamiseksi ja menetelmä näiden toimenpiteiden edistymisen arvioimiseksi;
- b) ne on vahvistettava käyttäen menetelmää, jolla varmistetaan toimittajien syrjimätön kohtelu;
- c) niissä sovellettava hinta on vahvistettava kustannukset ylittävälle tasolle, joka mahdollistaa tehokkaan hintakilpailun;
- d) ne on suunniteltava siten, että minimoidaan mahdolliset kielteiset vaikutukset sähkön tukkumarkkinoihin;
- e) niiden avulla on varmistettava, että kaikilla tällaisten julkisten toimien edunsaajilla on mahdollisuus valita kilpailuun perustuvilla markkinoilla olevia tarjouksia ja heille annetaan vähintään neljännesvuosittain suoraan tietoa kilpailuun perustuvilla markkinoilla saatavilla olevista tarjouksista ja säästöistä, erityisesti dynaamisen hinnan sähköntoimituksista, ja niiden avulla on varmistettava, että heitä autetaan siirtymisessä markkinapohjaisten tarjousten käyttöön;
- f) niiden avulla on varmistettava, että 19 ja 21 artiklan nojalla kaikilla tällaisten julkisten toimien edunsaajilla on oikeus saada ja heille tarjotaan älymittareita, jotka asennetaan ilman asiakkaille koituvia alkuvaiheen lisäkustannuksia, ja että heille tiedotetaan suoraan mahdollisuudesta asennuttaa älymittareita ja annetaan tarvittavaa apua;
- g) ne eivät saa johtaa suoriin ristisubventioihin niiden asiakkaiden, joiden sähköntoimitusten hinnat määräytyvät vapailla markkinoilla, ja niiden asiakkaiden, joiden sähköntoimitusten hintoja säännellään, välillä.

8. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava 3 ja 6 kohdan mukaisesti toteutetut toimenpiteet komissiolle kuukauden kuluessa niiden hyväksymisestä, ja ne saavat soveltaa toimenpiteitä välittömästi. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys siitä, miksi asetettua tavoitetta ei ole voitu saavuttaa riittävän tehokkaasti muilla keinoilla, miten varmistetaan 4 ja 7 kohdassa säädettyjen vaatimusten noudattaminen ja mitä vaikutuksia ilmoitetuilla toimenpiteillä on kilpailuun. Ilmoituksessa on kuvattava toimenpiteiden edunsaajat ja toimenpiteiden kesto ja niiden kohteena olevien kotitalousasiakkaiden lukumäärä ja selitettävä, miten säännellyt hinnat on määritetty.

9. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2022 ja 1 päivänä tammikuuta 2025 kertomukset, joissa käsitellään tämän artiklan täytäntöönpanoa sekä tämän artiklan nojalla toteutettujen julkisten toimien tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta ja arvioidaan edistymistä toimittajien välisen tehokkaan kilpailun saavuttamisesta ja siirtymisestä markkinapohjaisiin hintoihin. Säännellyt hintoja 6 kohdan mukaisesti soveltavien jäsenvaltioiden on raportoitava 7 kohdassa säädettyjen edellytysten noudattamisesta, mukaan lukien siitä, miten toimittajat, jotka ovat velvollisia soveltamaan tällaisia toimia, noudattavat niitä, sekä säänneltyjen hintojen vaikutuksesta kyseisten toimittajien taloustilanteeseen.

10. Komissio tarkastelee 31 päivään joulukuuta 2025 mennessä tämän artiklan täytäntöönpanoa sähkön markkinapohjaisen vähittäishinnoittelun saavuttamiseksi ja antaa siitä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen sekä sen yhteydessä tai sen jälkeen tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksen. Lainsäädäntöehdotukseen voi sisältyä säänneltyjen hintojen päättymispäivä.

6 artikla

Kolmansien osapuolten pääsy verkkoon

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kolmansien osapuolten siirto- ja jakeluverkkoihin pääsyä varten luodaan julkaistuihin tariffeihin perustuva järjestelmä, jota voidaan soveltaa kaikkiin asiakkaisiin ja jota sovelletaan puolueettomasti ja syrjimättömästi verkon käyttäjien välillä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että nämä tariffit tai niiden laskentamenetelmät hyväksytään 59 artiklan mukaisesti ennen niiden voimaantuloa ja että tariffit ja, jos ainoastaan menetelmät hyväksytään, menetelmät julkaistaan ennen niiden voimaantuloa.
2. Siirto- tai jakeluverkonhaltija voi evätä verkkoon pääsyn, jos verkon kapasiteetti ei ole riittävä. Epäämislle on esitettävä asianmukaiset perustelut, jotka pohjautuvat puolueettomiin ja teknisesti ja taloudellisesti perusteltuihin kriteereihin, ottaen erityisesti huomioon 9 artiklan säännökset. Jäsenvaltioiden tai, jos jäsenvaltio on niin säätänyt, kyseisten jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten on varmistettava, että näitä kriteereitä sovelletaan johdonmukaisesti ja että verkon käyttäjä, jolta pääsy on evätty, voi turvautua vaihtoehtoiseen riitojenratkaisumenettelyyn. Sääntelyviranomaisen on myös varmistettava, että verkkoon pääsyn epäämisen yhteydessä siirtoverkonhaltija tai jakeluverkonhaltija antaa tarvittaessa merkityksellisiä tietoja toimenpiteistä, joita verkon vahvistaminen edellyttäisi. Nämä tiedot on annettava aina, kun latauspisteiden käyttöoikeus on evätty. Tietoja pyytävältä osapuolelta voidaan periä kohtuullinen maksu, jossa on otettu huomioon tietojen antamisesta aiheutuvat kustannukset.
3. Tätä artiklaa sovelletaan myös kansalaisten energiayhteisöihin, jotka hallinnoivat jakeluverkkoja.

7 artikla

Erilliset linjat

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta
  - a) kaikilla jäsenvaltion alueelle sijoittautuneilla tuottajilla ja sähkön toimittajilla on mahdollisuus toimittaa sähköä erillisen linjan välityksellä omiin tiloihinsa ja omille tytäryrityksilleen ja asiakkailleen ilman, että niihin sovelletaan kohtuuttomia hallinnollisia menettelyjä tai kustannuksia;
  - b) kaikilla asiakkailta jäsenvaltion alueella on mahdollisuus saada yksittäin tai yhdessä sähkötoimituksia tuottajilta ja sähkön toimittajilta erillisen linjan välityksellä.
2. Jäsenvaltioiden on vahvistettava perusteet, joita sovelletaan erillisten linjojen rakentamista koskevien lupien myöntämiseen niiden alueella. Näiden perusteiden on oltava puolueettomia ja syrjimättömiä.
3. Mahdollisuus toimittaa sähköä erillisen linjan välityksellä tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla ei vaikuta mahdollisuuteen tehdä sähköä koskevia sopimuksia 6 artiklan mukaisesti.
4. Jäsenvaltiot voivat myöntää erillisen linjan rakentamislupia, jollei verkkoon pääsyä evätä, jos se on aiheellista 6 artiklan perusteella, tai jollei aloiteta riitojenratkaisumenettelyä 60 artiklan mukaisesti.
5. Jäsenvaltiot voivat evätä erillisen linjan rakentamisluvan, jos luvan myöntäminen häittäisi 9 artiklan mukaisia julkisen palvelun velvoitteita koskevien säännösten soveltamista. Epäämislle on esitettävä asianmukaiset perustelut.

8 artikla

Lupamenettely uuden kapasiteetin osalta

1. Uuden tuotantokapasiteetin rakentamiseksi jäsenvaltioiden on otettava käyttöön lupamenettely, jota on sovellettava puolueettomien, avointen ja syrjimättömien perusteiden mukaisesti.
2. Jäsenvaltioiden on vahvistettava perusteet, joita sovelletaan tuotantokapasiteetin rakentamista koskevien lupien myöntämiseen niiden alueella. Jäsenvaltioiden on asianmukaisia perusteita määrittäessään otettava huomioon seuraavat tekijät:
  - a) sähköverkon, laitteistojen ja niihin liittyvien laitteiden turvallisuus ja varmuus;
  - b) kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden suojeleminen;
  - c) ympäristönsuojeleminen;

- d) maankäyttö ja laitosten sijaintipaikan valinta;
  - e) julkisten maa-alueiden käyttö;
  - f) energiatehokkuus;
  - g) primaaristen energialähteiden luonne;
  - h) hakijan erityisominaisuudet, kuten tekniset, taloudelliset ja rahoituskelliset valmiudet;
  - i) 9 artiklan mukaisesti hyväksytyjen toimenpiteiden noudattaminen;
  - j) tuotantokapasiteetin osuus sen unionin kokonaistavoitteen saavuttamisessa, jonka mukaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuus unionin energian kokonaisloppukulutuksesta on vähintään 32 prosenttia vuonna 2030 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin EU 2018/2001⁽¹⁹⁾ 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla;
  - k) tuotantokapasiteetin osuus päästöjen vähentämisessä; ja
  - l) uuden tuotantokapasiteetin rakentamisen vaihtoehdot, kuten kulutusjouktoon liittyvät ratkaisut ja energian varastointi.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että pienimuotoista ja/tai hajautettua tuotantoa varten on erityisiä, yksinkertaistettuja ja virtaviivaistettuja lupamenettelyjä, joissa otetaan huomioon kyseisen tuotannon rajoitettu koko ja mahdollinen vaikutus.

Jäsenvaltiot voivat vahvistaa suuntaviivoja erityistä lupamenettelyä varten. Sääntelyviranomaisten tai muiden toimivaltaisten kansallisten viranomaisten, mukaan lukien suunnitteluviranomaisten, on tarkasteltava kyseisiä suuntaviivoja, ja ne voivat suositella niihin muutoksia.

Jos jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön erityistä maankäyttöä koskevia lupamenettelyjä, joita sovelletaan merkittäviin uusiin infrastruktuurihankkeisiin tuotantokapasiteetin alalla, jäsenvaltioiden on tapauksen mukaan sisällytettävä uuden tuotantokapasiteetin rakentaminen kyseisten menettelyjen soveltamisalaan ja pantava ne täytäntöön syrjimättömällä tavalla ja asianmukaisessa määräjässä.

4. Lupamenettelyt ja perusteet on julkistettava. Hakijoille on ilmoitettava luvan epäämisen syyt. Syiden on oltava puolueettomia, syrjimättömiä, aiheellisia ja asianmukaisesti perusteltuja. Hakijoilla on oltava mahdollisuus hakea muutosta päätökseen.

9 artikla

Julkisen palvelun velvoitteet

1. Jäsenvaltioiden on oman institutionaalisen järjestelmänsä mukaisesti ja toissijaisuusperiaate asianmukaisesti huomioon ottaen varmistettava, että sähköalan yritykset toimivat tämän direktiivin periaatteiden mukaisesti siten, että sähköalalla saadaan aikaan kilpailuun perustuvat, varmat ja ympäristön kannalta kestävät markkinat, eivätkä jäsenvaltiot saa harjoittaa syrjintää näiden yritysten välillä niiden oikeuksien tai velvoitteiden suhteen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 kohdan soveltamista.

2. Jäsenvaltiot voivat SEUT-sopimuksen asiaa koskevat määräykset ja erityisesti sen 106 artiklan täysimääräisesti huomioon ottaen asettaa sähköalalla toimiville yrityksille yleisen taloudellisen edun nimissä julkisen palvelun velvoitteita, jotka voivat koskea varmuutta, mukaan lukien toimitusvarmuus, toimitusten säännöllisyyttä, laatua ja hintaa sekä ympäristönsuojelua, mukaan lukien energiatehokkuus, uusiutuvista lähteistä peräisin oleva energia ja ilmastonuojelu. Näiden velvoitteiden on oltava selkeästi määriteltäviä, avoimia, syrjimättömiä ja todennettavia, ja niillä on turvattava se, että unionin sähköalan yritykset voivat tarjota kansallisille kuluttajille palvelujaan tasapuolisesti. Sähkötoimitusten hinnoittelua koskevien julkisen palvelun velvoitteiden on oltava tämän direktiivin 5 artiklassa säädettyjen vaatimusten mukaisia.

3. Jos jäsenvaltio myöntää tämän artiklan 2 kohdassa esitettyjen velvoitteiden täyttämistä tai 27 artiklassa säädetyn yleispalvelun tarjoamisesta rahallisen korvauksen, muunlaisia korvauksia ja yksinoikeuksia, tämä on toteutettava syrjimättömällä ja avoimella tavalla.

4. Jäsenvaltioiden on saattaessaan tämän direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään ilmoitettava komissiolle kaikki yleispalveluvelvoitteen ja julkisen palvelun velvoitteiden, mukaan lukien kuluttajansuoja ja ympäristönsuojelu, täyttämiseksi hyväksytyt toimenpiteet ja niiden mahdolliset vaikutukset kansalliseen ja kansainväliseen kilpailuun riippumatta siitä, edellyttävätkö tällaiset toimenpiteet poikkeamista tämän direktiivin säännöksistä. Niiden on sen jälkeen ilmoitettava komissiolle kahden vuoden välein kaikista näitä toimenpiteitä koskevista muutoksista riippumatta siitä, edellyttävätkö ne poikkeamista tämän direktiivin säännöksistä.

⁽¹⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

5. Jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta tämän direktiivin 6, 7 ja 8 artiklaa, sikäli kuin niiden soveltaminen estäisi oikeudellisesti tai tosiasiallisesti sähköalan yrityksiä täyttämästä niille yleisen taloudellisen edun nimissä asetettuja velvoitteita ja sikäli kuin sillä ei vaikuteta kaupan kehitykseen tavalla, joka olisi ristiriidassa unionin etujen kanssa. Unionin etuihin kuuluu muun muassa kilpailu asiakkaita SEUT 106 artiklan ja tämän direktiivin mukaisesti.

III LUKU

KULUTTAJIEN VAIKUTUSMAHDOLLISUDET JA KULUTTAJANSUOJA

10 artikla

Sopimuserusteiset perusoikeudet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla loppuasiakkailta on oikeus valita toimittajansa kiinnostuneiden joukosta riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa tällä on toimilupa, jos toimittaja noudattaa sovellettavia kauppaa ja tasehallintaa koskevia sääntöjä. Jäsenvaltioiden on näin ollen toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että hallinnolliset menettelyt eivät syrji toimittajia, joilla jo on toimilupa toisessa jäsenvaltiossa.

2. Rajoittamatta kuluttajansuojaa koskevien unionin sääntöjen ja erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU⁽²⁰⁾ ja neuvoston direktiivin 93/13/ETY⁽²¹⁾ soveltamista jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkailta on tämän artiklan 3–12 kohdassa säädetyt oikeudet.

3. Loppuasiakkailta on oikeus tehdä toimittajansa kanssa sopimus, jossa eritellään seuraavat tiedot:

- a) toimittajan nimi ja osoite;
- b) tarjottavat palvelut, tarjottavien palvelujen laatu sekä perusliittymän toimitusaika;
- c) tarjottavat ylläpitopalvelutyypit;
- d) menetelmät, joiden avulla voi saada ajantasaisia tietoja kaikista sovellettavista tariffeista, ylläpitomaksuista sekä yhdistetyistä tuotteista tai palveluista;
- e) sopimuksen kesto sekä sopimuksen ja palvelujen, mukaan lukien tuotteet tai palvelut, jotka on yhdistetty näihin palveluihin, uusimiseen ja päättämiseen sovellettavat ehdot sekä se, voidaanko sopimus irtisanoa maksutta;
- f) mahdollinen korvaus ja hyvitysmenettelyt, joita sovelletaan, jos palvelun laatu ei ole sovitun tasoinen, mukaan lukien virheellinen tai viivästynyt laskutus;
- g) menetelmä, jonka avulla aloitetaan tuomioistuinten ulkopuolinen riitosenratkaisumenettely 26 artiklan mukainen;
- h) tiedot kuluttajien oikeuksista, mukaan lukien tiedot valitusten käsittelystä ja kaikki tässä kohdassa tarkoitettavat tiedot, jotka esitetään selvästi laskussa tai sähköalan yrityksen verkkosivustolla.

Ehtojen on oltava oikeudenmukaiset, ja niiden on oltava etukäteen tiedossa. Kyseiset tiedot on joka tapauksessa annettava ennen sopimuksen tekemistä tai vahvistamista. Jos sopimuksia tehdään kolmannen osapuolen välityksellä, tiedot tässä kohdassa säädetyistä asioista on silloinkin annettava ennen sopimuksen tekemistä.

Loppuasiakkaille annetaan yhteenveto keskeisistä sopimusehdoista näkyvästi ja ytimekkäällä ja yksinkertaisella kielellä.

4. Loppuasiakkaille on annettava ajoissa tieto kaikista sopimusehtojen muuttamista koskevista aikomuksista ja niille on tiedotettava niiden oikeudesta irtisanoa sopimus saadessaan tietää ehtojen muuttuvan. Toimittajien on ilmoitettava avoimella ja ymmärrettävällä tavalla loppuasiakkailleen suoraan toimitushintojen muutokset sekä muutoksen syyt,

⁽²⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/83/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2011, kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta (EUVL L 304, 22.11.2011, s. 64).

⁽²¹⁾ Neuvoston direktiivi 93/13/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista (EYVL L 95, 21.4.1993, s. 29).

edellytykset ja laajuus asianmukaisena ajankohtana, kuitenkin viimeistään kaksi viikkoa ja kotitalousasiakkaiden kohdalla kuukautta ennen ajankohtaa, jona muutokset tulevat voimaan. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkaat voivat vapaasti irtisanoa sopimuksen, jos ne eivät hyväksy uusia sopimusehtoja tai toimitushinnan muutoksia, joista toimittaja on niille ilmoittanut.

5. Toimittajien on annettava loppuasiakkaille avoimet tiedot liittymiin sekä sähköpalvelujen käyttöön sovellettavista hinnoista ja tariffeista sekä niitä koskevien sopimusten vakioehdoista.

6. Toimittajien on annettava loppuasiakkaiden valita useista eri maksutavoista. Maksutavat eivät saa olla perusteettomasti syrjiviä eri asiakkaiden välillä. Maksuissa maksutapojen tai ennakkomaksujärjestelmien vuoksi olevien mahdollisten erojen on oltava puolueettomia, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia, eivätkä ne saa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2366 ⁽²³⁾ 62 artiklan mukaisesti ylittää suoria kustannuksia, joita maksunsaajalle on aiheutunut tietyn maksutavan tai ennakkomaksujärjestelmän käytöstä.

7. Edellä olevan 6 kohdan mukaisesti kotitalousasiakkaat, joilla on mahdollisuus käyttää ennakkomaksujärjestelmiä, eivät saa joutua epäedulliseen asemaan ennakkomaksujärjestelmien vuoksi.

8. Toimittajien on tarjottava loppuasiakkaille oikeudenmukaiset ja avoimet yleiset ehdot, jotka on esitettävä selvällä ja yksiselitteisellä kielellä, eikä niihin saa sisältyä sopimuksen ulkopuolisia esteitä asiakkaiden oikeuksien toteutumiselle, kuten kohtuuttoman laajaa sopimusaineistoa. Asiakkaita on suojeltava epäoikeudenmukaisilta tai harhaanjohtavilta myyntimenetelmiltä.

9. Loppuasiakkailla on oikeus toimittajiltaan saamansa palvelun ja valitusten käsittelyn hyvään tasoon. Toimittajien on käsiteltävä valitukset yksinkertaisesti, oikeudenmukaisesti ja ripeästi.

10. Kun loppuasiakkaat kuuluvat 27 artiklan perusteella annettujen jäsenvaltioiden säädösten nojalla yleispalvelun piiriin, niille on ilmoitettava niiden yleispalvelua koskevista oikeuksista.

11. Toimittajien on annettava kotitalousasiakkaille riittävät tiedot toimista, jotka ovat vaihtoehtoisia sähköntoimituksen keskeyttämiselle, riittävän ajoissa ennen suunniteltua keskeyttämistä. Tällaiset vaihtoehtoiset toimet voivat liittyä lähteisiin, joista saa tukea sähköntoimituksen keskeyttämisen välttämiseksi, ennakkomaksujärjestelmiin, energiakatselmuksiin, energia-alan konsultointipalveluihin, vaihtoehtoisiin maksusuunnitelmiin, velkaneuvontaan tai sähköntoimituksen keskeyttämisen lykkäämiseen, eikä niistä saisi aiheutua ylimääräisiä kustannuksia asiakkaille, joita sähköntoimituksen keskeyttäminen koskee.

12. Toimittajien on annettava loppuasiakkaille tasoitusloppulasku toimittajan vaihduttua viimeistään kuuden viikon kuluttua tällaisesta toimittajan vaihtumisesta.

11 artikla

Oikeus dynaamisen hinnan sähkö sopimukseen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimittajat voivat kansallisen sääntelykehyksen perusteella tarjota dynaamisen hinnan sähkö sopimuksia. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ne loppuasiakkaat, joille on asennettu älymittari, voivat pyytää dynaamisen sähkön hintasopimuksen tekemistä vähintään yhdeltä toimittajalta ja jokaiselta toimittajalta, jolla on enemmän kuin 200 000 loppuasiakasta.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkaat saavat toimittajilta täydelliset tiedot tällaisten dynaamisen hinnan sähkö sopimusten tarjoamista mahdollisuuksista, kustannuksista ja riskeistä, ja niiden on varmistettava, että toimittajien edellytetään antavan tämän mukaisesti tietoja loppuasiakkaille, muun muassa siitä, että asianmukaisen sähkömittarin on oltava asennettuna. Sääntelyviranomaisten on seurattava markkinoiden kehitystä ja arvioitava riskit, joita uusista tuotteista ja palveluista saattaa aiheutua, sekä puututtava väärinkäytöksiin.

3. Toimittajien on saatava kultakin loppuasiakkaalta suostumus ennen dynaamiseen sähkön hintasopimukseen vaihtamista.

⁽²³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2366, annettu 25 päivänä marraskuuta 2015, maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta (EUVL L 337, 23.12.2015, s. 35).

4. Jäsenvaltioiden tai niiden sääntelyviranomaisten on seurattava vähintään kymmenen vuoden ajan siitä, kun dynaamisen hinnan sähkö sopimukset tulevat saataville, tällaisten sopimusten pääasiallisia kehityssuuntia, mukaan lukien tarjoukset markkinoilla ja vaikutukset kuluttajien laskuihin, ja erityisesti hintojen vaihtelua, ja niiden on julkaistava vuosittain tätä koskeva kertomus.

12 artikla

Oikeus vaihtamiseen ja säännöt vaihtamiseen liittyvistä maksuista

1. Toimittajan tai aggregointia harjoittavan markkinaosapuolen vaihtaminen on toteutettava mahdollisimman lyhyessä ajassa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että asiakkaalla, joka haluaa sopimusehtoja noudattaen vaihtaa toimittajaa tai aggregointia harjoittavaa markkinaosapuolta, on oikeus vaihtoon korkeintaan kolmen viikon kuluessa pyynnön esittämisestä. Viimeistään vuonna 2026 tekninen prosessi toimittajan vaihtamiseksi saa kestää enintään 24 tuntia ja sen on oltava mahdollinen kaikkina arkipäivinä.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ainakaan kotitalousasiakkailta ja pieniltä yrityksiltä ei peritä vaihtamiseen liittyviä maksuja.

3. Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat sallia sen, että toimittajat tai aggregointia harjoittavat markkinaosapuolet perivät asiakkailta sopimuksen irtisanomisesta maksun, kun nämä asiakkaat vapaaehtoisesti sanovat irti määräaikaisen vakiohintaisen sähkötoimitussopimuksen ennen määräajan päättymistä, mikäli tällainen maksu on osa sopimusta, jonka asiakas on tehnyt vapaaehtoisesti, ja tällaisesta maksusta on tiedotettu selvästi asiakkaalle ennen sopimuksen tekemistä. Tällaisten maksujen on oltava oikeasuhteisia, eivätkä ne saa ylittää asiakkaan sopimuksen irtisanomisesta toimittajalle tai aggregointia harjoittavalle markkinaosapuolelle aiheutuvaa suoraa taloudellista tappiota, mukaan lukien kustannukset mahdollisista yhdistetyistä investoinneista tai asiakkaalle osana sopimusta jo toimitetuista palveluista. Toimittajalla tai aggregointia harjoittavalla markkinaosapuolella on todistustaakka suorasta taloudellisesta tappiosta, ja sääntelyviranomaisen tai muun toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on seurattava sopimuksen irtisanomismaksujen hyväksyttävyyttä.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeus vaihtaa toimittajaa tai aggregointia harjoittavaa markkinaosapuolta turvataan kustannusten, aiheutuvan vaivannäön ja tarvittavan ajan osalta syrjimättömästi kaikille asiakkaille.

5. Kotitalousasiakkaille on annettava oikeus osallistua kollektiivisiin vaihtojärjestelmiin. Jäsenvaltioiden on poistettava kaikki kollektiivisten vaihtojen sääntelyesteet tai hallinnolliset esteet ja tarjottava puitteet, jotka takaavat kuluttajien parhaan mahdollisen suojelun mahdollisten väärinkäytösten välttämiseksi.

13 artikla

Aggregointisopimus

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla asiakkailla on vapaus ostaa ja myydä muita sähköalan palveluja, aggregointi mukaan lukien, kuin toimitusta riippumatta näiden sähkötoimitussopimuksesta ja näiden valitsemasta sähköalan yrityksestä.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos loppuasiakas haluaa tehdä aggregointisopimuksen, loppuasiakas on siihen oikeutettu ilman suostumusta sähköalan yrityksiltään.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että aggregointia harjoittavat markkinaosapuolet antavat asiakkaille täydelliset tiedot näille tarjoamiensa sopimusten ehdoista.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkailta on oikeus saada kaikki asiaankuuluvat kulutusjoustoja koskevat tiedot tai tiedot toimitetusta ja myydystä sähköstä maksutta vähintään kerran laskutuskautta kohti, jos asiakas sitä pyytää.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut oikeudet turvataan kustannusten, aiheutuvan vaivannäön tai tarvittavan ajan osalta syrjimättömästi kaikille loppuasiakkaille. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että toimittaja ei sovelle asiakkaisiinsa syrjiviä teknisiä ja hallinnollisia vaatimuksia, menettelyjä tai maksuja sen perusteella, onko näillä sopimus aggregointia harjoittavan markkinaosapuolen kanssa.

*14 artikla***Vertailuvälineet**

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ainakin kotitalousasiakkailta ja mikroyrityksillä, joiden odotettu vuosikulutus on alle 100 000 kWh, on maksutta käytettävissään vähintään yksi väline toimittajien tarjousten, mukaan lukien dynaamisen hinnan sähkösopimuksia koskevat tarjoukset, vertailuun. Asiakkaille on tiedotettava tällaisten välineiden saatavuudesta laskuissa tai niiden mukana taikka muilla keinoin. Välineiden on täytettävä ainakin seuraavat vaatimukset:
  - a) niiden on oltava riippumattomia markkinaosapuolista, ja niillä on varmistettava, että sähköalan yrityksiä kohdellaan yhdenvertaisesti hakutuloksissa;
  - b) niistä on käytävä selvästi ilmi välineiden omistaja sekä niiden ylläpitämisestä ja valvonnasta vastaava luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö sekä tiedot siitä, miten välineet rahoitetaan;
  - c) niissä on asetettava selkeitä ja puolueettomia kriteereitä, joiden perusteella vertailu on määrä tehdä, mukaan lukien palvelut, ja julkistettava kyseiset kriteerit;
  - d) niissä on käytettävä selkeää ja yksiselitteistä kieltä;
  - e) niissä on annettava täsmällisiä ja ajantasaisia tietoja sekä ilmoitettava viimeisin päivitysjankkohta;
  - f) niiden on oltava vammaisten henkilöiden saavutettavissa siten, että ne ovat havaittavia, hallittavia, ymmärrettäviä ja toimintavarmoja;
  - g) niiden on tarjottava tehokas menettely julkaistujen tarjousten vääristä tiedoista ilmoittamiseen; ja
  - h) niissä on tehtävä vertailuja siten, että pyydettyjen henkilötietojen määrä rajataan siihen, mikä on ehdottomasti tarpeen vertailua varten.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vähintään yksi väline kattaa markkinat kokonaisuudessaan. Jos useampi väline kattaa markkinat, kyseisten välineiden on sisällettävä mahdollisimman kattava valikoima sähkötarjouksia, jotka kattavat merkittävän osan markkinoista, ja jos kyseiset välineet eivät täysin kata markkinoita, tämä on ilmoitettava selvästi ennen tulosten esittämistä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen välineiden ylläpitämisestä voi vastata mikä tahansa taho, myös yksityiset tahot taikka viranomaiset tai julkiset elimet.
3. Jäsenvaltioiden on nimitettävä toimivaltainen viranomainen, joka vastaa luotettavuusmerkkien antamisesta 1 kohdassa vahvistetut vaatimukset täyttävälle vertailuvälineille ja sen varmistamisesta, että luotettavuusmerkin saaneet vertailuvälineet täyttävät jatkuvasti 1 kohdassa vahvistetut vaatimukset. Kyseisen viranomaisen on oltava riippumaton markkinaosapuolista ja vertailuvälineiden ylläpitäjästä.
4. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että luotettavuusmerkin saaneisiin 1 kohdassa tarkoitettuihin vertailuvälineisiin sisältyy toimittajien tarjoamien palvelujen luonnetta koskevat vertailukriteerit.
5. Mille tahansa markkinaosapuolten tarjouksia vertailevalle välineelle on saatava hakea tämän artiklan mukaista luotettavuusmerkkiä vapaaehtoiselta ja syrjimättömältä pohjalta.
6. Poiketen siitä, mitä 3 ja 5 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat päättää olla säätämättä luotettavuusmerkkien antamisesta vertailuvälineille, jos viranomainen tai julkinen elin tarjoaa käyttöön 1 kohdassa vahvistetut vaatimukset täyttävän vertailuvälineen.

*15 artikla***Aktiiviset asiakkaat**

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkailta on oikeus toimia aktiivisina asiakkaina ilman niihin kohdistuvia kohtuuttomia tai syrjiviä teknisiä vaatimuksia, hallinnollisia vaatimuksia, menettelyjä ja maksuja, sekä verkkomaksuja, jotka eivät vastaa kustannuksia.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että
  - a) aktiivisilla asiakkailta on oikeus toimia joko suoraan tai aggregoinnin välityksellä;
  - b) aktiivisilla asiakkailta on oikeus myydä itse tuottamaansa sähköä, myös tekemällä sähkönhankintasopimuksia;

- c) aktiivisilla asiakkailta on oikeus osallistua joustoa ja energiatehokkuutta koskeviin järjestelyihin;
- d) aktiivisilla asiakkailta on oikeus siirtää toimintaansa tarvittavien laitteistojen hallinnointi kolmannen osapuolen hoidettavaksi, asennus, käyttö, tiedonkäsittely ja ylläpito mukaan lukien, ilman että kolmas osapuoli katsotaan aktiiviseksi asiakkaaksi;
- e) aktiivisilta asiakkailta peritään kustannuksia vastaavia, avoimia ja syrjimättömiä verkkomaksuja, joissa eritellään verkkoon syötetty ja verkosta kulutettu sähkö, tämän direktiivin 59 artiklan 9 kohdan ja asetuksen (EU) 2019/943 18 artiklan mukaisesti varmistetaan, että nämä osallistuvat asianmukaisella ja tasapainoisella tavalla sähkön tuottamista, jakelua ja kulutusta koskevan järjestelmän kokonaiskustannuksiin;
- f) aktiivisilla asiakkailta on taloudellinen vastuu sähköverkossa aiheuttamistaan tasepoikkeamista; tämän osalta niiden on toimittava tasevastaavina tai siirrettävä tasevastuunsa asetuksen (EU) 2019/943 5 artiklan mukaisesti.

3. Jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä voidaan soveltaa erilaisia säännöksiä yksittäisille ja yhdessä toimiville aktiivisille asiakkaille edellyttäen, että kaikkia tämän artiklan mukaisia oikeuksia ja velvoitteita sovelletaan kaikkiin aktiivisiin asiakkaisiin. Yhdessä toimivien aktiivisten asiakkaiden erilaisen kohtelun on oltava oikeasuhteista ja asianmukaisesti perusteltua.

4. Jäsenvaltiot, joilla on olemassa olevia järjestelmiä, joissa ei eritellä verkkoon syötettyä sähköä ja verkosta kulutettua sähköä, eivät saa myöntää tällaisten järjestelmien mukaisia uusia oikeuksia 31 päivän joulukuuta 2023 jälkeen. Olemassa olevien järjestelmien piiriin kuuluvilla asiakkailta on joka tapauksessa oltava mahdollisuus valita milloin tahansa verkkomaksujen laskentaperusteeksi uusi järjestelmä, jossa eritellään verkkoon syötetty sähkö ja verkosta käytetty sähkö.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että

- a) energiavaraston omistavilla aktiivisilla asiakkailta on oikeus verkkoliitántään kohtuullisen ajan kuluessa pyynnöstä, jos kaikki tarvittavat edellytykset, kuten tasevastuu ja asianmukainen mittaus, täyttyvät;
- b) energiavaraston omistavilta aktiivisilta asiakkailta ei peritä kaksinkertaisia maksuja, mukaan lukien verkkomaksut, varastoidusta sähköstä, joka säilyy asiakkaiden tiloissa, tai asiakkaiden tarjotessa joustopalveluja verkonhaltijoille;
- c) energiavaraston omistaviin aktiivisiin asiakkaisiin ei sovelleta kohtuuttomia lupavaatimuksia tai maksuja;
- d) energiavaraston omistavat aktiiviset asiakkaat saavat tarjota samanaikaisesti useita palveluja, jos se on teknisesti mahdollista.

16 artikla

Kansalaisten energiayhteisöt

1. Jäsenvaltioiden on säädettävä kansalaisten energiayhteisöt mahdollistavasta sääntelykehiksestä, jolla varmistetaan, että

- a) osallistuminen kansalaisten energiayhteisöön on avointa ja vapaaehtoista;
- b) kansalaisten energiayhteisön jäsenet tai osakkaat ovat oikeutettuja lähtemään yhteisöstä, jolloin sovelletaan 12 artiklaa;
- c) kansalaisten energiayhteisön jäsenet tai osakkaat eivät menetä oikeuksiaan eivätkä välty velvoitteiltaan kotitalousasiakkaina tai aktiivisina asiakkaina;
- d) sääntelyviranomaisen arvioimaa oikeudenmukaista korvausta vastaan asiaankuuluvat jakeluverkonhaltijat tekevät yhteistyötä kansalaisten energiayhteisöjen kanssa helpottaakseen kansalaisten energiayhteisöjen sisäisiä sähkönsiirtoja;
- e) kansalaisten energiayhteisöihin sovelletaan syrjimättömiä, oikeudenmukaisia, oikeasuhteisia ja avoimia menettelyjä ja maksuja, myös rekisteröinnin ja toimilupien osalta, ja niiltä peritään avoimia, syrjimättömiä ja kustannuksia vastaavia verkkomaksuja asetuksen (EU) 2019/943 18 artiklan mukaisesti varmistetaan, että ne osallistuvat asianmukaisella ja tasapainoisella tavalla järjestelmän kokonaiskustannusten jakoon.

2. Jäsenvaltiot voivat säätää kansalaisten energiayhteisöt mahdollistavassa sääntelykehyksessä, että
  - a) osallistuminen kansalaisten energiayhteisöihin on avointa yli rajojen;
  - b) kansalaisten energiayhteisöillä on oikeus omistaa, perustaa, ostaa tai vuokrata jakeluverkkoja ja hallinnoida niitä itsenäisesti tämän artiklan 4 kohdassa vahvistettujen edellytysten mukaisesti;
  - c) kansalaisten energiayhteisöihin sovelletaan 38 artiklan 2 kohdassa säädettyjä vapautuksia.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että
  - a) kansalaisten energiayhteisöillä on syrjimätön pääsy kaikille sähkömarkkinoille joko suoraan tai aggregoinnin välityksellä;
  - b) kansalaisten energiayhteisöjä kohdellaan syrjimättömällä ja oikeasuhteisella tavalla, kun kyse on niiden toiminnasta, oikeuksista ja velvoitteista loppuasiakkaina, tuottajina, toimittajina, jakeluverkonhaltijoina tai aggregointia harjoittavina markkinaosapuolina;
  - c) kansalaisten energiayhteisöillä on taloudellinen vastuu sähköverkossa aiheuttamistaan tasepoikkeamista; tämän osalta niiden on toimittava tasevastaavina tai siirrettävä tasevastuunsa asetuksen (EU) 2019/943 5 artiklan mukaisesti;
  - d) kansalaisten energiayhteisöjä kohdellaan itse tuottamansa sähkön kulutuksen osalta aktiivisina asiakkaina 15 artiklan 2 kohdan e alakohdan mukaisesti;
  - e) kansalaisten energiayhteisöillä on oikeus järjestää kansalaisten energiayhteisön sisällä yhteisön omistamissa tuotantoyksiköissä tuotetun sähkön jakaminen, jollei tässä artiklassa säädetystä muista edellytyksistä muuta johdu ja jos yhteisön jäsenten oikeudet ja velvoitteet loppuasiakkaina säilyvät.

Kun sähköä jaetaan, ensimmäisen alakohdan e alakohdan sovellettaessa, tämä ei saa rajoittaa sovellettavia verkkomaksuja, tariffeja ja muita maksuja toimivaltaisen kansallisen viranomaisen kehittämän hajautettujen energiavarojen avoimen kustannus-hyötyanalyysin mukaisesti.

4. Jäsenvaltiot voivat päättää myöntää kansalaisten energiayhteisöille oikeuden hallinnoida jakeluverkkoja niiden omalla toiminta-alueella ja määrittää asiaankuuluvat menettelyt, sanotun kuitenkin rajoittamatta IV luvun säännösten tai muiden jakeluverkonhaltijoihin sovellettavien sääntöjen ja määräysten soveltamista. Jos tällainen oikeus myönnetään, jäsenvaltioiden on varmistettava, että
  - a) kansalaisten energiayhteisöillä on oikeus tehdä verkkonsa käytöstä sopimus sen asiaankuuluvan jakeluverkonhaltijan tai siirtoverkonhaltijan kanssa, johon niiden verkko on liitetty;
  - b) kansalaisten energiayhteisöihin sovelletaan asianmukaisia verkkomaksuja niiden verkon ja kansalaisten energiayhteisön ulkopuolisen jakeluverkon välisissä liitännäiskohdissa ja että tällaisissa verkkomaksuissa eritellään jakeluverkkoon syötetty sähkö ja kansalaisten energiayhteisön ulkopuolisesta jakeluverkosta kulutettu sähkö 59 artiklan 7 kohdan mukaisesti;
  - c) kansalaisten energiayhteisöt eivät syrji asiakkaita, jotka pysyvät liitettynä jakeluverkkoon, eivätkä aiheuta näille haittaa.

17 artikla

Kulutusjousto aggregoinnin välityksellä

1. Jäsenvaltioiden on sallittava osallistuminen kulutusjoustoan aggregoinnin välityksellä ja edistettävä sitä. Jäsenvaltioiden on sallittava, että loppuasiakkaat, mukaan lukien kulutusjoustoan aggregoinnin välityksellä tarjoavat loppuasiakkaat, osallistuvat tuottajien rinnalla syrjimättömästi kaikille sähkömarkkinoille.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirtoverkonhaltijat ja jakeluverkonhaltijat lisäpalveluja hankkiessaan kohtelevat kulutusjoustoan aggregoinnin välityksellä tarjoavia markkinaosapuolia tuottajien rinnalla syrjimättömästi niiden teknisten valmiuksien mukaisesti.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden asiaa koskeva sääntelykehys sisältää vähintään seuraavat osatekijät:
  - a) kunkin aggregointia harjoittavan markkinaosapuolen, myös riippumattomien aggregaattoreiden, oikeus tulla sähkömarkkinoille ilman muiden markkinaosapuolten suostumusta;

- b) syrjimättömät ja avoimet säännöt, joissa täsmennetään selkeästi kaikkien sähköalan yritysten ja asiakkaiden tehtävät ja vastualueet;
- c) sellaiset syrjimättömät ja avoimet säännöt ja menettelyt tietojen vaihtamiselle aggregointia harjoittavien markkinaosapuolten ja muiden sähköalan yritysten kesken, joilla turvataan tietojen helppo saatavuus tasavertaisin ja syrjimättömin perustein sekä kaupallisesti arkaluonteisten tietojen ja asiakkaiden henkilötietojen suojaaminen kaikilta osin;
- d) aggregointia harjoittavien markkinaosapuolten velvollisuus olla taloudellisesti vastuussa sähköverkossa aiheuttamistaan tasepoikkeamista; tämän osalta niiden on toimittava tasevastaavina tai siirrettävä tasevastuunsa asetuksen (EU) 2019/943 5 artiklan mukaisesti;
- e) säännös, jonka mukaan loppuasiakkaisiin, joilla on sopimus riippumattomien aggregaattoreiden kanssa, ei saa kohdistua toimittajien taholta aiheuttomia maksuja tai seuraamuksia tai muita aiheuttomia sopimuksellisia rajoituksia;
- f) aggregointia harjoittavien markkinaosapuolten ja muiden markkinaosapuolten välinen riitojenratkaisumenettely, mukaan lukien tasepoikkeamia koskevat vastuukysymykset.

4. Jäsenvaltiot voivat vaatia sähköalan yrityksiä tai osallistuvia loppuasiakkaita maksamaan taloudellista korvausta muille markkinaosapuolille tai markkinaosapuolten tasevastaavalle, jos kulutusjoustopäivä vaikuttaa suoraan näihin markkinaosapuoliin tai tasevastaaviin. Tällaiset taloudelliset korvaukset eivät saa luoda estettä aggregointia harjoittavien markkinaosapuolten markkinoille pääsyyllä tai estettä joustolle. Tällaisissa tapauksissa taloudellinen korvaus on rajattava tiukasti niin, että sillä katetaan ainoastaan osallistuvien asiakkaiden toimittajille tai toimittajien tasevastaavalle kulutusjoustopäivän aikana aiheutuneet kustannukset. Korvauksen laskentamenetelmässä voidaan ottaa huomioon riippumattomista aggregaattoreista aiheutuvat hyödyt muille markkinaosapuolille, ja tällöin aggregaattorit tai osallistuvat asiakkaat voidaan velvoittaa maksamaan osuus tällaisesta korvauksesta, mutta ainoastaan jos ja siinä määrin kuin kaikille toimittajille, asiakkaille ja näiden tasevastaaville koituvat hyödyt eivät ylitä näille aiheutuneita suoria kustannuksia. Säätelyviranomaisen tai muun toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on hyväksyttävä laskentamenetelmä.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että säätelyviranomaiset tai, jos niiden kansallinen oikeusjärjestelmä sitä edellyttää, siirtoverkonhaltijat ja jakeluverkonhaltijat määrittävät tiiviissä yhteistyössä markkinaosapuolten ja loppuasiakkaiden kanssa kyseisten markkinoiden teknisten ominaisuuksien ja kulutusjoustopäivän valmiuksien perusteella tekniset vaatimukset kulutusjoustopäivän osallistumiseksi kaikilla sähkömarkkinoilla. Tällaisten vaatimusten on katettava aggregoitujen kuormien osallistuminen.

18 artikla

Laskut ja laskutustiedot

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että laskut ja laskutustiedot ovat täsmällisiä, helposti ymmärrettäviä, selkeitä, ytimekkäitä ja käyttäjäystävällisiä ja että ne esitetään tavalla, joka helpottaa loppuasiakkaiden vertailumahdollisuuksia. Loppuasiakkaiden on pyynnöstä saatava selkeä ja ymmärrettävä selvitys siitä, mistä näiden lasku muodostuu, erityisesti jos laskut eivät perustu tosiasialliseen kulutukseen.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkaat saavat kaikki laskunsa ja laskutustietonsa maksutta.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkaille tarjotaan mahdollisuus saada laskut ja laskutustiedot sähköisinä sekä joustavia järjestelyjä varsinaista laskujen maksua varten.
4. Jos sopimuksessa määrätään myöhemmästä tuotteen tai hinnan muutoksesta taikka alennuksesta, muutoksesta tai alennuksesta sekä sen ajankohdasta on mainittava laskussa.
5. Jäsenvaltioiden on kuultava kuluttajajärjestöjä, kun ne harkitsevat muutoksia laskujen sisältöä koskeviin vaatimuksiin.
6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että laskut ja laskutustiedot täyttävät liitteessä I esitetyt vähimmäisvaatimukset.

19 artikla

Älykkäät mittausjärjestelmät

1. Energiatехokkuuden edistämiseksi ja loppuasiakkaiden vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi jäsenvaltioiden tai, jos jäsenvaltio on niin säätänyt, sääntelyviranomaisen on vahvasti suositeltava, että sähköalan yritykset ja muut markkinaosapuolet optimoivat sähkön käytön, muun muassa tarjoamalla energianhallintapalveluja, kehittämällä innovatiivisia hinnoittelumalleja ja ottamalla käyttöön erityisesti kuluttajien energianhallintajärjestelmien ja älykkäiden verkkojen kanssa yhteentoimivia älykkäitä mittausjärjestelmiä sovellettavien unionin tietosuojasääntöjen mukaisesti.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden alueella otetaan käyttöön älykkäitä mittausjärjestelmiä, jotka edistävät asiakkaiden aktiivista osallistumista sähkömarkkinoille. Tällaisten järjestelmien käyttöön ottamisesta voidaan tehdä kustannus-hyötyarvio, joka on toteutettava liitteessä II vahvistettuja periaatteita noudattaen.
3. Älykkäitä mittausjärjestelmiä käyttöön ottavien jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja julkaistava toiminnalliset ja tekniset vähimmäisvaatimukset alueellaan käyttöön otettaville älykkäille mittausjärjestelmille 20 artiklan ja liitteen II mukaisesti. Jäsenvaltioiden on varmistettava näiden älykkäiden mittausjärjestelmien yhteentoimivuus ja niiden kyky tuottaa tietoja kuluttajien energianhallintajärjestelmiä varten. Jäsenvaltioiden on tältä osin otettava asianmukaisesti huomioon saatavilla olevien sovellettavien standardien, myös yhteentoimivuuden mahdollistavien standardien, käyttö ja parhaat käytännöt sekä älykkäiden verkkojen kehittämisen ja sähkön sisämarkkinoiden kehittämisen tarkeys.
4. Älykkäitä mittausjärjestelmiä käyttöön ottavien jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkaat osallistuvat käyttöönoton kustannuksiin avoimesti ja syrjimättömästi, ja otettava samalla huomioon koko toimitusketjulle koituvat pitkän aikavälin hyödyt. Jäsenvaltioiden tai, jos jäsenvaltio on niin säätänyt, nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on seurattava säännöllisesti tällaista käyttöönottoa alueellaan siten, että niillä on tieto kuluttajille koituneista hyödyistä.
5. Jos 2 kohdassa tarkoitetun kustannus-hyötyarvion perusteella esitetään kielteinen arvio älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta, jäsenvaltioiden on varmistettava, että tätä arviota tarkistetaan vähintään neljän vuoden välein tai useammin vastauksena merkittäviin muutoksiin taustaoletuksissa sekä vastauksena teknologian ja markkinoiden kehittymiseen. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ajantasaistetun kustannus-hyötyarvionsa tulos, kun se on saatavilla.
6. Älykkäitä mittausjärjestelmiä koskevia tämän direktiivin säännöksiä sovelletaan tuleviin laitteisiin sekä laitteisiin, joilla korvataan vanhempia älymittareita. Älykkäät mittausjärjestelmät, jotka on jo asennettu tai joiden osalta "töiden alkaminen" alkoi ennen 4 päivää heinäkuuta 2019, voivat olla käytössä niiden käyttöajan ajan, mutta älykkäät mittausjärjestelmät, jotka eivät täytä 20 artiklan ja liitteessä II olevia vaatimuksia, eivät saa olla käytössä 5 päivän heinäkuuta 2031 jälkeen.

Tämän kohdan soveltamiseksi 'töiden aloittamisella' tarkoitetaan joko investointiin liittyvien rakennustöiden alkamista tai ensimmäistä laillisesti velvoittavaa sitoumusta tilata laitteita tai muuta sitoumusta, joka tekee investoinnista peruuttamattoman, riippuen siitä, kumpi on ajallisesti ensimmäinen. Maan ostoa ja valmistelutöitä, kuten lupien hankkimista ja alustavien toteutettavuustutkimusten tekemistä, ei katsota töiden alkamiseksi. Yrityskaupoissa 'töiden alkamisella' tarkoitetaan hankittuun laitokseen suoraan liittyvien omaisuuserien hankintahetkeä.

20 artikla

Älykkäiden mittausjärjestelmien toiminnot

Jos 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kustannus-hyötyarvion perusteella esitetään myönteinen arvio älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta tai jos älykkäitä mittausjärjestelmiä otetaan järjestelmällisesti käyttöön 4 päivän heinäkuuta 2019 jälkeen, jäsenvaltioiden on otettava käyttöön älykkäitä mittausjärjestelmiä eurooppalaisten standardien, liitteen II ja seuraavien vaatimusten mukaisesti:

- a) älykkäiden mittausjärjestelmien on mitattava tarkasti tosiasiallista sähkönkulutusta ja pystyttävä antamaan loppuasiakkaille tietoa todellisesta käyttöajasta. Vahvistetut aiempaa kulutusta koskevat tiedot on asetettava helposti ja suojatusti loppuasiakkaiden saataville ja näkyville pyynnöstä ja ilman lisäkustannuksia. Myös vahvistamattomat lähes reaaliaikaiset kulutustiedot on asetettava helposti ja suojatusti loppuasiakkaiden saataville ilman lisäkustannuksia standardoidun rajapinnan tai etäyhteyden välityksellä, jotta voidaan tukea automatisoituja energiategohkuusohjelmia, kulutusjoustoa ja muita palveluja;

- b) älykkäiden mittausjärjestelmien ja tiedonsiirron turvallisuuden on noudatettava asiaan kuuluvia turvallisuutta koskevia unionin sääntöjä, kun otetaan asianmukaisesti huomioon paras käytettävissä oleva tekniikka mahdollisimman korkeatasoisen kyberturvallisuuden varmistamiseksi samalla, kun huomioidaan kustannukset ja suhteellisuusperiaate;
- c) loppuasiakkaiden yksityisyydensuojan ja niiden tietoja koskevan tietosuojan on noudatettava asiaan kuuluvia tietosuojaa ja yksityisyydensuojaa koskevia unionin sääntöjä;
- d) mittareista vastaavien operaattoreiden on varmistettava, että verkkoon sähköä syöttävien aktiivisten asiakkaiden mittarit pystyvät ottamaan huomioon aktiivisten asiakkaiden tiloista verkkoon syötetyn sähkön;
- e) jos loppuasiakkaat sitä pyytävät, loppuasiakkaiden verkkoon syöttämää sähköä ja sähkönkulutusta koskevat tiedot on asetettava loppuasiakkaiden tai näiden puolesta toimivan kolmannen osapuolen saataville 24 artiklan nojalla hyväksytyjen täytäntöönpanosäädösten mukaisesti standardoidun tietoliikenne-rajapinnan tai etäyhteyden välityksellä helposti ymmärrettävässä muodossa, jotta nämä voivat vertailla tarjouksia tasapuolisesti;
- f) loppuasiakkaille on ennen älymittarin asentamista tai sen yhteydessä annettava asianmukaista neuvontaa ja tietoa, erityisesti mittareiden koko potentiaalin hyödyntämisestä mittarin lukemisen hallinnassa ja energiankulutuksen seurannassa sekä henkilötietojen keräämisestä ja käsittelystä sovellettavien unionin tietosuojasääntöjen mukaisesti;
- g) älykkäiden mittausjärjestelmien on mahdollistettava loppuasiakkaiden kulutuksen mittaaminen ja selvittäminen kansallisten markkinoiden tase selvitysjakson kanssa samalla aikaresoluutiolla.

Ensimmäisen alakohdan e alakohtaa sovellettaessa loppuasiakkaiden on voitava hakea mittaustietonsa tai siirtää ne toiselle osapuolelle ilman lisäkustannuksia unionin tietosuojasääntöjen mukaisen tietojen siirrettävyyttä koskevan oikeutensa mukaisesti.

21 artikla

Oikeus älymittariin

1. Jos 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kustannus-hyötyarvion perusteella on esitetty kielteinen arvio älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta ja älykkäitä mittausjärjestelmiä ei ole otettu järjestelmällisesti käyttöön, jäsenvaltioiden on varmistettava, että jokaisella loppuasiakkaalla on liitännäiskustannukset kattamalla oikeus saada pyynnöstä ja oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja kustannustehokkain ehdoin asennutettua tai tapauksen mukaan uusittua älymittari
  - a) jossa on, jos se on teknisesti toteutettavissa, 20 artiklassa tarkoitetut toiminnot tai vähimmäismäärä toimintoja, jotka jäsenvaltiot määrittelevät ja julkaisevat kansallisella tasolla ja liitteen II mukaisesti;
  - b) joka on yhteentoimiva ja pystyy tarjoamaan mittausinfrastruktuurin tarvittavan liitettävyyden kuluttajien energianhallintajärjestelmiin lähes reaaliaikaisesti.
2. Asiakkaan pyytäessä älymittaria 1 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden tai, jos jäsenvaltio on niin säätänyt, nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on
  - a) varmistettava, että älymittarin asennusta pyytävälle loppuasiakkaalle esitettyssä tarjouksessa ilmoitetaan nimenomaisesti ja kuvaillaan selkeästi
    - i) toiminnot ja yhteentoimivuus, joita älymittarilla voidaan tukea, ja palvelut, jotka sillä ovat toteutettavissa, sekä hyödyt, jotka voivat olla realistisesti saavutettavissa kyseisellä älymittarilla kyseessä olevana ajankohtana;
    - ii) loppuasiakkaalle mahdollisesti aiheutuvat liitännäiskustannukset;
  - b) varmistettava, että älymittari asennetaan kohtuullisen ajan kuluessa ja viimeistään neljän kuukauden kuluttua asiakkaan pyynnöstä;
  - c) tarkasteltava säännöllisesti ja vähintään kahden vuoden välein liitännäiskustannuksia ja asetettava ne julkisesti saataville sekä seurattava näiden kustannusten kehittymistä teknologian kehittymisen ja mittausjärjestelmien mahdollisten parannusten johdosta.

22 artikla

Tavanomaiset mittarit

1. Jos loppuasiakkailla ei ole älymittareita, jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkaalle toimitetaan käyttäjäkohtaiset tavanomaiset mittarit, jotka mittaavat tarkasti tosiasiallista kulutusta.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkaat voivat lukea tavanomaiset mittarinsa helposti joko suoraan tai välillisesti verkossa olevan tai muun asianmukaisen käyttöliittymän välityksellä.

23 artikla

Tiedonhallinta

1. Laatiessaan sääntöjä tiedonhallinnasta ja tietojen vaihtamisesta jäsenvaltioiden tai, jos jäsenvaltio on niin säätänyt, nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on täsmennettävä säännöt, jotka koskevat vaatimukset täyttävien osapuolten pääsyä loppuasiakkaan tietoihin tämän artiklan ja sovellettavan unionin lainsäädäntökehyksen mukaisesti. Tämän direktiivin soveltamiseksi tietoihin on katsottava sisältyvän mittaus- ja kulutustiedot sekä tiedot, joita asiakas tarvitsee toimittajan vaihtamiseen, kulutusjoustoon ja muihin palveluihin.
2. Jäsenvaltioiden on järjestettävä tiedonhallinta siten, että voidaan turvata tietojen toimiva ja suojattu saatavuus ja vaihtaminen sekä tietosuoja ja tietoturva.

Riippumatta siitä, mikä tiedonhallintamalli kussakin jäsenvaltiossa on käytössä, tiedonhallinnasta vastaavien osapuolten on annettava vaatimukset täyttävälle osapuolille pääsy loppuasiakkaan tietoihin 1 kohdan mukaisesti. Pyydettyjen tietojen olisi oltava vaatimukset täyttävien osapuolten saatavilla syrjimättömästi ja samanaikaisesti. Tietojen on oltava helposti käytettävissä ja tietoihin pääsyyn liittyvien menettelyjen julkisesti saatavilla.
3. Tätä direktiiviä sovellettaessa tietoihin pääsyä ja tietojen säilyttämistä koskevien sääntöjen on oltava asiaa koskevan unionin oikeuden mukaisia.

Tämän direktiivin puitteissa suoritettava henkilötietojen käsittely on toteutettava asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti.

4. Jäsenvaltioiden tai, jos jäsenvaltio on niin säätänyt, nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on valtuutettava ja sertifioitava tiedonhallinnasta vastaavat osapuolet tai soveltuvisissa tapauksissa valvottava niitä sen varmistamiseksi, että kyseiset osapuolet täyttävät tämän direktiivin vaatimukset.

Jäsenvaltiot voivat päättää vaatia, että tiedonhallinnasta vastaavat osapuolet nimittävät noudattamisen seurannasta vastaavat toimihenkilöt, jotka vastaavat niiden toimenpiteiden täytäntöönpanon seurannasta, joita kyseiset osapuolet toteuttavat turvatakseen tietojen syrjimättömän saatavuuden ja tämän direktiivin vaatimusten noudattamisen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (EU) 2016/679 mukaisia tietosuojavastaavan tehtäviä.

Jäsenvaltiot voivat nimittää tämän direktiivin 35 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettuja ohjelman noudattamisen seurannasta vastaavia henkilöitä tai elimiä tämän kohdan mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi.

5. Loppuasiakkailla ei saa periä lisäkustannuksia pääsystä näitä koskeviin tietoihin tai pyynnöstä asettaa saataville näitä koskevat tiedot.

Jäsenvaltiot ovat vastuussa niiden maksujen määrittämisestä, joita aiheutuu siitä, että tiedot ovat vaatimukset täyttävien osapuolten saatavilla.

Jäsenvaltioiden tai, jos jäsenvaltio on niin säätänyt, nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että tietopalveluja tarjoavien säänneltyjen yksiköiden veloittamat maksut ovat kohtuullisia ja asianmukaisesti perusteltuja.

24 artikla

Yhteentoimivuusvaatimukset ja tietoihin pääsyä koskevat menettelyt

1. Kilpailun edistämiseksi vähittäismarkkinoilla ja vaatimukset täyttävälle osapuolille aiheutuvien liiallisten hallinnollisten kustannusten välttämiseksi jäsenvaltioiden on helpotettava energiapalvelujen täyttä yhteentoimivuutta unionissa.

2. Komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksillä yhteentoimivuusvaatimukset sekä syrjimättömät ja avoimet menettelyt 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen saamiseksi. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 68 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua neuvonantavaa menettelyä noudattaen.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähköalan yritykset soveltavat 2 kohdassa tarkoitettuja yhteentoimivuusvaatimuksia ja menettelyjä tietojen saamiseksi. Näiden vaatimusten ja menettelyjen on perustuttava olemassa oleviin kansallisiin käytäntöihin.

25 artikla

Keskitetty palvelupisteet

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttöön otetaan keskitettyjä palvelupisteitä, jotta asiakkaille voidaan antaa kaikki tarvittavat tiedot heidän oikeuksistaan, voimassa olevasta lainsäädännöstä ja riitatilanteessa käytettävistä riitojenratkaisumenettelyistä. Nämä keskitetyt palvelupisteet voidaan sijoittaa yleisten kuluttajaneuvontapisteiden yhteyteen.

26 artikla

Oikeus tuomioistuinten ulkopuoliseen riitojenratkaisuun

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkailla on käytettävissään yksinkertaiset, oikeudenmukaiset, avoimet, riippumattomat, tehokkaat ja toimivat tuomioistuinten ulkopuoliset menettelyt tämän direktiivin mukaisesti vahvistettuja oikeuksia ja velvollisuuksia koskevien riitojen ratkaisemiseksi riippumattoman mekanismin, kuten energia-asioiden oikeusasiamiehen tai kuluttajansuojaelimen tai sääntelyviranomaisen, avulla. Jos loppuasiakas on Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2013/11/EU⁽²³⁾ tarkoitettu kuluttaja, tällaisten tuomioistuinten ulkopuolisten riitojenratkaisumenettelyjen on täytettävä direktiivissä 2013/11/EU vahvistetut laatuvaatimukset ja tarvittaessa niihin on sisällytettävä korvaus- ja hyvitysjärjestelmiä.

2. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa varmistettava, että vaihtoehtoiset riitojenratkaisuelimet tekevät yhteistyötä tarjotakseen yksinkertaiset, oikeudenmukaiset, avoimet, riippumattomat, tehokkaat ja toimivat tuomioistuinten ulkopuoliset riitojenratkaisumenettelyt riidoissa, jotka koskevat tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvan tuotteeseen tai palveluun liittyviä tai yhdistettyjä tuotteita tai palveluja.

3. Energia-alan yritysten osallistuminen kotitalousasiakkaiden osalta tuomioistuinten ulkopuolisiin riitojenratkaisumenettelyihin on pakollista, ellei jäsenvaltio osoita komissiolle, että muut menettelyt ovat yhtä tehokkaita.

27 artikla

Yleispalvelu

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla kotitalousasiakkailla ja jäsenvaltioiden harkinnan mukaan myös pienillä yrityksillä on oikeus saada yleispalvelua eli määrätynlaatuista sähköntoimituksia niiden alueella kilpailukykyisin, helposti ja selkeästi verrattavin, avoimin ja syrjimättömin hinnoin. Yleispalvelun varmistamista varten jäsenvaltiot voivat nimetä toimituksista viime kädessä vastaavan tahon. Jäsenvaltioiden on asetettava jakeluverkonhaltijoille velvoite liittää asiakkaat verkkoonsa sellaisin ehdoin ja tariffein, jotka on vahvistettu 59 artiklan 7 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen. Tämä direktiivi ei estä jäsenvaltioita lujittamasta kotitalousasiakkaiden sekä pienten ja keskikokoisten muiden kuin kotitalousasiakkaiden markkina-asemaa edistämällä mainitun asiakasryhmän mahdollisuuksia kehittää vapaaehtoista yhteisedustusta.

2. Edellä oleva 1 kohta on pantava täytäntöön avoimella ja syrjimättömällä tavalla, eikä se saa haitata 4 artiklan mukaista vapautta valita toimittaja.

⁽²³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/11/EU, annettu 21 päivänä toukokuuta 2013, kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (vaihtoehtoisista kuluttajariitojen ratkaisua koskeva direktiivi) (EUVL L 165, 18.6.2013, s. 63).

28 artikla

Heikossa asemassa olevat asiakkaat

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä asiakkaiden suojelemiseksi ja varmistettava erityisesti, että heikossa asemassa olevia asiakkaita varten on asianmukaisia suojakeinoja. Tässä yhteydessä kunkin jäsenvaltion on määriteltävä heikossa asemassa olevien asiakkaiden käsite, jolla voidaan viitata energiaköyhyyteen ja muun muassa kieltoon kytkeä tällaiset asiakkaat pois verkosta kriittisinä aikoina. Heikossa asemassa olevien asiakkaiden käsite voi kattaa tulotasot, energiamenojen osuuden käytettävissä olevista tuloista, kotien energiatehokkuuden, kriittisen riippuvuuden sähkölaitteista terveyteen liittyvistä syistä, iän tai muita perusteita. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että heikossa asemassa olevia asiakkaita koskevia oikeuksia ja velvoitteita sovelletaan. Niiden on erityisesti toteutettava toimenpiteitä syrjäseuduilla asuvien asiakkaiden suojelemiseksi. Niiden on varmistettava kuluttajansuojan korkea taso erityisesti sopimusehtojen, yleisen tiedottamisen ja riitojenratkaisumenettelyjen avoimuuden osalta.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä, kuten myönnettävä sosiaaliturvajärjestelmiensä perusteella etuuksia heikossa asemassa olevien asiakkaiden tarvitsemien toimitusten varmistamiseksi tai tuettava energiatehokkuuden parantamista, jotta voidaan puuttua ilmenevään energiaköyhyyteen asetuksen (EU) 2018/1999 3 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaisesti, myös tarkasteltaessa köyhyyttä laajemmin. Tällaiset toimenpiteet eivät saa estää 4 artiklassa tarkoitettua markkinoiden tehokasta avaamista tai markkinoiden toimintaa, ja niistä on tapauksen mukaan ilmoitettava komissiolle 9 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Ilmoitukset voivat koskea myös yleisen sosiaaliturvajärjestelmän puitteissa toteutettuja toimenpiteitä.

29 artikla

Energiaköyhyys

Arvioidessaan energiaköyhien kotitalouksien lukumäärää asetuksen (EU) 2018/1999 3 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on määriteltävä ja julkaistava perusteet, joihin voivat kuulua alhainen tulotaso, energiamenojen suuri osuus käytettävissä olevista tuloista ja huono energiatehokkuus.

Komissio antaa ohjeita siitä, miten ”merkittävä määrä energiaköyhyydessä olevia kotitalouksia” määritellään tässä yhteydessä ja 5 artiklan 5 kohdan yhteydessä, pitäen lähtökohtana, että kotitalouksien minkä tahansa suuruisuutta energiaköyhyydestä voidaan pitää merkittävänä.

IV LUKU

JAKELUVERKON KÄYTTÖ

30 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden nimeäminen

Jäsenvaltioiden on nimettävä tai vaadittava jakeluverkon omistavia tai niistä vastuussa olevia yrityksiä nimeämään jäsenvaltioiden tehokkuuden ja taloudellisen tasapainon huomioon ottaen määrittelemäksi ajaksi yksi tai useampi jakeluverkonhaltija.

31 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden tehtävät

1. Jakeluverkonhaltijan on vastattava sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset sähkönjakeluvaatimukset pitkällä aikavälillä, sekä varman, luotettavan ja tehokkaan sähkönjakeluverkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämistä taloudellisten edellytysten mukaisesti alueellaan ympäristö ja energiatehokkuus asianmukaisesti huomioon ottaen.

2. Jakeluverkonhaltija ei saa missään tapauksessa harjoittaa syrjintää verkon käyttäjien tai käyttäjäryhmien välillä eikä varsinkaan siihen omistussuhteessa olevien yritysten eduksi.

3. Jakeluverkonhaltijan on toimitettava verkon käyttäjille tiedot, joita nämä tarvitsevat päästäkseen tehokkaasti verkkoon ja myös käyttääkseen sitä tehokkaasti.

4. Jäsenvaltio voi vaatia jakeluverkonhaltijaa antamaan asetuksen (EU) 2019/943 12 artiklan mukaisesti tuotantolaitosten ajojärjestyksessä etusijan niille tuotantolaitoksille, jotka käyttävät uusiutuvia lähteitä tai käyttävät korkean hyötysuhteen yhteistuotantoa.
5. Kunkin jakeluverkonhaltijan on toimittava neutraalina markkinavälittäjänä hankkiessaan verkkonsa energian hävikin kattamiseksi käyttämänsä energian avointen, syrjimättömien ja markkinapohjaisten menettelyjen mukaisesti, jos se harjoittaa tätä toimintaa.
6. Jos jakeluverkonhaltija on vastuussa jakeluverkon tehokasta, luotettavaa ja varmaa käyttöä varten tarvittavien tuotteiden ja palvelujen hankinnasta, jakeluverkonhaltijan tätä varten vahvistamien sääntöjen on oltava puolueettomia, avoimia ja syrjimättömiä ja ne on laadittava koordinoitusti siirtoverkonhaltijoiden ja muiden asiaankuuluvien markkinaosapuolten kanssa. Jakeluverkonhaltijoille näiden tuotteiden ja palvelujen tarjontaan soveltamat ehdot, tarvittaessa säännöt ja tariffit mukaan lukien, on vahvistettava syrjimättömällä ja kustannuksia vastaavalla tavalla 59 artiklan 7 kohdan mukaisesti, ja ne on julkaistava.
7. Suorittaessaan 6 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä jakeluverkonhaltijan on hankittava verkkoaan varten tarvittavat taajuuteen vaikuttamattomat lisäpalvelut avointen, syrjimättömien ja markkinapohjaisten menettelyjen mukaisesti, paitsi jos sääntelyviranomaisen on arvioinut, että taajuuteen vaikuttamattomien lisäpalvelujen markkinapohjainen hankinta ei ole taloudellisesti tehokasta, ja on myöntänyt poikkeuksen. Velvoitetta hankkia taajuuteen vaikuttamattomia lisäpalveluja ei sovelleta täysin integroituihin verkkokomponentteihin.
8. Edellä 6 kohdassa tarkoitettujen tuotteiden ja palvelujen hankinnassa on varmistettava kaikkien vaatimukset täyttävien markkinaosapuolten, mukaan lukien uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa energiaa tarjoavat markkinaosapuolet, kulutusjoustoja tarjoavat markkinaosapuolet, energiavarastojen haltijat ja aggregointia harjoittavat markkinaosapuolet, tehokas osallistuminen erityisesti edellyttämällä, että sääntelyviranomaiset ja jakeluverkonhaltijat määrittävät tiiviissä yhteistyössä kaikkien markkinaosapuolten sekä siirtoverkonhaltijoiden kanssa kyseisten markkinoiden teknisten ominaisuuksien ja kaikkien markkinaosapuolten valmiuksien pohjalta tekniset vaatimukset osallistumiselle näille markkinoille.
9. Jakeluverkonhaltijoiden on tehtävä yhteistyötä siirtoverkonhaltijoiden kanssa, jotta niiden verkkoon liitetyt markkinaosapuolet voivat tosiasiallisesti osallistua vähittäis-, tukku- ja tasehallintamarkkinoille. Jakeluverkossa sijaitsevista resursseista lähtöisin olevien tasehallintapalvelujen toimittamisesta on sovittava asiaankuuluvan siirtoverkonhaltijan kanssa asetuksen (EU) 2019/943 57 artiklan ja komission asetuksen (EU) 2017/1485⁽²⁴⁾ 182 artiklan mukaisesti.
10. Jäsenvaltiot tai niiden nimetyt toimivaltaiset viranomaiset voivat sallia, että jakeluverkonhaltijat harjoittavat muuta kuin tässä direktiivissä ja asetuksessa (EU) 2019/943 säädettyä toimintaa, jos tällainen toiminta on tarpeen, jotta jakeluverkonhaltijat voivat täyttää tämän direktiivin tai asetuksen (EU) 2019/943 mukaiset velvoitteensa, jos sääntelyviranomaisen on arvioinut tällaisen poikkeuksen tarpeellisuuden. Tämä kohta ei rajoita jakeluverkonhaltijoiden oikeutta omistaa, kehittää, hallinnoida tai käyttää muita verkkoja kuin sähköverkkoja, jos jäsenvaltio tai nimetty toimivaltainen viranomaisen on myöntänyt tällaisen oikeuden.

32 artikla

Kannustimet jouston käyttämiseksi jakeluverkoissa

1. Jäsenvaltioiden on vahvistettava tarvittava sääntelykehys, joka mahdollistaa jakeluverkonhaltijoiden joustopalvelujen hankinnan ja kannustaa siihen, mukaan lukien siirtorajoitusten hallinta niiden alueilla, jotta voidaan tehostaa jakeluverkon käyttöä ja kehittämistä. Sääntelykehyksellä on erityisesti varmistettava, että jakeluverkonhaltijat voivat hankkia tällaisia palveluja hajautettua tuotantoa, kulutusjoustoja tai energian varastointia harjoittavilta tuottajilta ja että edistetään energiatehokkuustoimenpiteiden toteuttamista, kun kyseisten palvelujen avulla lievennetään kustannustehokkaasti sähköntuotantokapasiteetin tehostamisen tai korvaamisen tarvetta ja tuetaan jakeluverkon tehokasta ja varmaa käyttöä. Jakeluverkonhaltijoiden on hankittava tällaiset palvelut avointen, syrjimättömien ja markkinapohjaisten menettelyjen mukaisesti, paitsi jos sääntelyviranomaiset ovat todenneet, että tällaisten palvelujen hankinta ei ole taloudellisesti tehokasta, tai että tällainen hankinta johtaisi vakaviin markkinoiden vääristymiin tai lisäksi siirtorajoituksia.

⁽²⁴⁾ Komission asetukset (EU) 2017/1485, annettu 2 päivänä elokuuta 2017, sähkön siirtoverkon käyttöä koskevista suuntaviivoista (EUVL L 220, 25.8.2017, s. 1).

2. Jakeluverkonhaltijoiden on sääntelyviranomaisen hyväksynnän saatuaan tai sääntelyviranomaisen itse on määritettävä avoimessa ja osallistavassa prosessissa, jossa ovat mukana kaikki asiaankuuluvat verkon käyttäjät ja siirtoverkonhaltijat, hankittaville joustopalveluille eritelvät ja tarvittaessa standardoidut markkinatuotteet vähintään kansallisella tasolla. Eritelmällä on varmistettava kaikkien markkinaosapuolten tosiasiallinen ja syrjimätön osallistuminen, mukaan lukien uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa energiaa tarjoavat markkinaosapuolet, kulutusjoustoja tarjoavat markkinaosapuolet, energiavarojen haltijat ja aggregointia harjoittavat markkinaosapuolet. Jakeluverkonhaltijoiden on vaihdettava keskenään kaikki tarvittavat tiedot ja koordinoitava toimintaansa siirtoverkonhaltijoiden kanssa varmistaakseen resurssien parhaan mahdollisen käytön sekä verkon varman ja tehokkaan käytön ja helpottaakseen markkinoiden kehittymistä. Jakeluverkonhaltijoiden on saatava tällaisten palvelujen hankkimisesta asianmukainen korvaus, joka kattaa vähintään näille aiheutuneet kohtuulliset tähän liittyvät kustannukset, mukaan lukien tarvittavasta tieto- ja viestintäteknikasta aiheutuneet menot ja infrastruktuurikustannukset.

3. Jakeluverkkojen kehittämisen on perustuttava avoimeen verkon kehittämissuunnitelmaan, joka jakeluverkonhaltijan on julkaistava vähintään joka toinen vuosi ja toimitettava sääntelyviranomaiselle. Verkon kehittämissuunnitelmassa on varmistettava avoimuus tarvittavien keskipitkän ja pitkän aikavälin joustopalvelujen osalta, ja siinä on mainittava seuraavien 5–10 vuoden ajalle suunnitellut investoinnit erityisesti pääasialliseen jakeluinfrastruktuuriin, joka on tarpeen uuden tuotantokapasiteetin ja uusien kuormien liittämiseksi, sähköajoneuvojen latauspisteet mukaan lukien. Verkon kehittämissuunnitelmaan on myös sisällyttävä se, käyttääkö jakeluverkonhaltija kulutusjoustoja, energiatehokkuutta, energiavaroja tai muita resursseja vaihtoehtona järjestelmän laajentamiselle.

4. Jakeluverkonhaltijan on kuultava kaikkia asiaankuuluvia verkon käyttäjiä ja asiaankuuluvia siirtoverkonhaltijoita verkon kehittämissuunnitelmasta. Jakeluverkonhaltijan on julkaistava kuulemisprosessin tulokset yhdessä verkon kehittämissuunnitelman kanssa ja toimitettava kuulemisprosessin tulokset ja verkon kehittämissuunnitelma sääntelyviranomaiselle. Sääntelyviranomainen voi pyytää suunnitelmaan muutoksia.

5. Jäsenvaltiot voivat päättää, ettei 3 kohdassa säädettyä velvoitetta sovelleta integroituneisiin sähköalan yrityksiin, joilla on alle 100 000 verkkoon liitettyä asiakasta tai jotka toimittavat sähköä pieniin erillisiin verkkoihin.

33 artikla

Sähköisen liikumisen integrointi sähköverkkoon

1. Jäsenvaltioiden on vahvistettava tarvittava sääntelykehys, jolla helpotetaan yleisesti saatavilla olevien ja yksityisten latauspisteiden liittämistä jakeluverkkoihin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/94/EU⁽²⁵⁾ soveltamista. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jakeluverkonhaltijat tekevät syrjimättömältä pohjalta yhteistyötä yritysten kanssa, jotka omistavat, kehittävät, käyttävät tai hallinnoivat sähköajoneuvojen latauspisteitä, myös verkkoon liittämisen osalta.

2. Jakeluverkonhaltijat eivät saa omistaa, kehittää, hallinnoida tai käyttää sähköajoneuvojen latauspisteitä, paitsi jos jakeluverkonhaltijat omistavat yksityisiä latauspisteitä pelkästään omaan käyttöönsä.

3. Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat sallia sen, että jakeluverkonhaltijat omistavat, kehittävät, hallinnoivat tai käyttävät sähköajoneuvojen latauspisteitä vain, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) sääntelyviranomaisen tarkastelua ja hyväksyntää edellyttävän avoimen, läpinäkyvän ja syrjimättömän tarjouskilpailun perusteella muille osapuolille ei ole myönnetty oikeutta omistaa, kehittää, hallinnoida tai käyttää sähköajoneuvojen latauspisteitä tai muut osapuolet eivät kyenneet tuottamaan kyseisiä palveluja kohtuullisin kustannuksin ja oikea-aikaisesti;
- b) sääntelyviranomainen on suorittanut a alakohdan mukaisen tarjouskilpailun ehtojen ennakkotarkastelun ja on antanut hyväksyntänsä;
- c) jakeluverkonhaltija käyttää latauspisteitä kolmannen osapuolten pääsyn perusteella 6 artiklan mukaisesti eikä se harjoita syrjintää verkon käyttäjien tai verkon käyttäjäryhmien välillä eikä varsinkaan siihen omistussuhteessa olevia yrityksiä suosivalla tavalla.

⁽²⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/94/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2014, vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta (EUVL L 307, 28.10.2014, s. 1).

Sääntelyviranomaisen voi laatia ohjeita tai hankintasopimuksia koskevia lausekkeita auttaakseen jakeluverkonhaltijoita varmistamaan hankintamenettelyn oikeudenmukaisuuden.

4. Jos jäsenvaltiot ovat panneet täytäntöön 3 kohdassa vahvistetut edellytykset, jäsenvaltioiden tai niiden nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on toteutettava säännöllisin väliajoin ja vähintään joka viides vuosi julkinen kuuleminen sen selvittämiseksi, onko muilla osapuolilla kiinnostusta omistaa, kehittää, käyttää tai hallinnoida sähköajoneuvojen latauspisteitä. Jos julkinen kuuleminen osoittaa, että muut osapuolet kykenevät omistamaan, kehittämään, käyttämään tai hallinnoimaan tällaisia pisteitä, jäsenvaltioiden on varmistettava, että jakeluverkonhaltijat luopuvat tällaisesta toiminnasta asteittain, edellyttäen, että 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettu tarjouskilpailu saatetaan onnistuneesti päätökseen. Osana tämän menettelyn edellytyksiä sääntelyviranomaiset voivat sallia, että jakeluverkonhaltija saa takaisin latausinfrastruktuuriin tekemiensä investointien jäännösarvon.

34 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden tehtävät tiedonhallinnan osalta

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla vaatimukset täyttävillä osapuolilla on syrjimätön pääsy tietoihin selkein ja tasavertaisin ehdoin sovellettavien tietosuojasääntöjen mukaisesti. Jäsenvaltioissa, joissa on otettu käyttöön älykkäitä mittausjärjestelmiä 19 artiklan mukaisesti ja joissa jakeluverkonhaltijat osallistuvat tiedonhallintaan, 35 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettuihin sääntöjen noudattamista koskeviin ohjelmiin on sisällyttävä erityisiä toimenpiteitä, joilla estetään syrjivyyden vaatimukset täyttävien osapuolten tiedonsaannissa, kuten säädetään 23 artiklassa. Jos jakeluverkonhaltijoihin ei sovelleta 35 artiklan 1, 2 tai 3 kohtaa, jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että vertikaalisesti integroituneilla yrityksillä ei ole etuoikeutta tietoihin toimitukseen liittyvien toimiensa harjoittamiseksi.

35 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden eriyttäminen

1. Jos jakeluverkonhaltija kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, sen on oltava riippumaton muista jakeluun liittymättömistä toiminnoista ainakin oikeudellisen muotonsa, organisaationsa ja päätöksentekonsa osalta. Nämä säännöt eivät velvoita erottamaan jakeluverkonhaltijan omaisuuserien omistajuutta vertikaalisesti integroituneesta yrityksestä.

2. Edellä 1 kohdassa asetettujen vaatimusten lisäksi jakeluverkonhaltijan, joka kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, on oltava organisaationsa ja päätöksentekonsa osalta riippumaton muista jakeluun liittymättömistä toiminnoista. Tämän saavuttamiseksi on sovellettava seuraavia vähimmäisvaatimuksia:

- a) jakeluverkonhaltijan hallinnosta vastaavat henkilöt eivät saa osallistua integroituneen sähköalan yrityksen yritysra-kenteisiin, jotka vastaavat suoraan tai välillisesti sähkön tuotantoon, siirtoon tai toimittamiseen liittyvästä päivittäisestä toiminnasta;
- b) on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jakeluverkonhaltijan hallinnosta vastaavien henkilöiden ammatilliset edut otetaan huomioon tavalla, joka varmistaa sen, että he voivat toimia riippumattomasti;
- c) jakeluverkonhaltijalla on oltava verkon käyttöön, ylläpitoon tai kehittämiseen tarvittavan omaisuuden osalta integroi-tuneesta sähköalan yrityksestä riippumattomat tosiasialliset päätöksenteko-oikeudet. Jakeluverkonhaltijalla on oltava käytössään näiden tehtävien hoitamiseksi tarvittavat voimavarat, myös henkilöstövoimavarat sekä tekniset, fyysiset ja rahoituskelliset voimavarat. Tämä ei saisi estää asianmukaisten koordinoituneiden käytöä sen varmistamiseksi, että emoyrityksen taloudelliset ja hallinnolliset valvontaoikeudet suojataan tytäryrityksestä saatavan pääoman tuoton osalta, jota säännellään epäsuorasti 59 artiklan 7 kohdan mukaisesti. Erityisesti tämä antaa emoyritykselle mahdollisuuden hyväksyä jakeluverkonhaltijan vuosittaisen rahoitussuunnitelman tai vastaavan välineen ja asettaa yleiset rajat tytäryrityksensä velkaantumisasteelle. Emoyrityksellä ei ole oikeutta antaa ohjeita, jotka koskevat päivittäisiä toimintoja tai jakelulinjojen rakentamiseen tai niiden laadun parantamiseen liittyviä yksittäisiä päätöksiä, jotka eivät ylitä hyväksytyä rahoitussuunnitelman tai vastaavan välineen ehtoja; ja

d) jakeluverkonhaltijan on laadittava sääntöjen noudattamista koskeva ohjelma, jossa esitetään toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei syrjintää esiinny, sekä varmistettava ohjelman noudattamisen asianmukainen seuranta. Sääntöjen noudattamista koskevassa ohjelmassa on esitettävä työntekijöiden erityiset velvoitteet tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Ohjelman noudattamisen seurannasta vastaavan henkilön tai elimen (ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö) on esitettävä toteutetuista toimenpiteistä 57 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulle sääntelyviranomaiselle vuosittain kertomus, joka on julkaistava. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on oltava täysin riippumaton, ja tämän on tehtäviensä suorittamiseksi voitava saada käyttöönsä kaikki tarpeelliset tiedot jakeluverkonhaltijalta ja kaikilta sidosyrityksiltä.

3. Jos jakeluverkonhaltija kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomaiset tai muut toimivaltaiset elimet valvovat jakeluverkonhaltijan toimintaa, jotta se ei voi hyötyä vertikaalisesta integroitumisestaan kilpailun vääristämiseksi. Vertikaalisesti integroituneet jakeluverkonhaltijat eivät etenäkään viestinnässään ja tuotemerkeissään saa aiheuttaa epäselvyyttä siitä, että vertikaalisesti integroituneen yrityksen toimituksista huolehtiva liiketoimintahaara on erillinen yksikkö.

4. Jäsenvaltiot voivat päättää, ettei 1, 2 ja 3 kohtaa sovelleta sellaisiin integroituneisiin sähköalan yrityksiin, joilla on alle 100 000 verkkoon liitettyä asiakasta tai jotka toimittavat sähköä pieniin erillisiin verkkoihin.

36 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden mahdollisuus omistaa energiavarastoja

1. Jakeluverkonhaltijat eivät saa omistaa, kehittää, hallinnoida tai käyttää energiavarastoja.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat sallia sen, että jakeluverkonhaltijat omistavat, kehittävät, hallinnoivat tai käyttävät energiavarastoja, jos nämä ovat täysin integroituja verkkokomponentteja ja jos sääntelyviranomaisen on antanut hyväksyntänsä tai jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) sääntelyviranomaisen tarkastelua ja hyväksyntää edellyttävän avoimen, läpinäkyvän ja syrjimättömän tarjouskilpailun perusteella muille osapuolille ei ole myönnetty oikeutta omistaa, kehittää, hallinnoida tai käyttää tällaisia varastoja, tai muut osapuolet eivät kyenneet tuottamaan kyseisiä palveluja kohtuullisin kustannuksin ja oikea-aikaisesti;
- b) jakeluverkonhaltijat tarvitsevat tällaisia varastoja täyttääkseen tämän direktiivin mukaiset velvoitteensa jakeluverkon tehokkaan, luotettavan ja varman käytön osalta, eikä varastoja käytetä sähkön ostoon tai myyntiin sähkömarkkinoilla; ja
- c) sääntelyviranomaisen on arvioinut tällaisen poikkeuksen tarpeellisuuden ja suorittanut tarjouskilpailun, myös tarjouskilpailun ehtojen, arvioinnin ja antanut hyväksyntänsä.

Sääntelyviranomaisen voi laatia ohjeita tai hankintasopimuksia koskevia lausekkeitä auttaakseen jakeluverkonhaltijoita varmistamaan hankintamenettelyn oikeudenmukaisuuden.

3. Sääntelyviranomaisten on toteutettava säännöllisin väliajoin ja vähintään joka viides vuosi julkinen kuuleminen olemassa olevista energiavarastoista sen selvittämiseksi, onko markkinaosapuolilla mahdollisuutta ja kiinnostusta investoida tällaisiin varastoihin. Jos julkinen kuuleminen sääntelyviranomaisen arvion mukaan osoittaa, että kolmannet osapuolet kykenevät omistamaan, kehittämään, käyttämään tai hallinnoimaan tällaisia varastoja kustannustehokkaasti, sääntelyviranomaisen on varmistettava, että jakeluverkonhaltijat luopuvat tällaisesta toiminnasta asteittain 18 kuukauden kuluessa. Osana tämän menettelyn edellytyksiä sääntelyviranomaiset voivat sallia, että jakeluverkonhaltijat saavat kohtuullisen korvauksen, erityisesti saadakseen takaisin energiavarastoihin tekemiensä investointien jäännösarvon.

4. Edellä olevaa 3 kohtaa ei sovelleta täysin integroituihin verkkokomponentteihin eikä sellaisten uusien akkuvarastojen tavanomaiseen poistoaikaan, joita koskeva lopullinen investointipäätös tehdään ennen 4 päivää heinäkuuta 2019, edellyttäen että

- a) tällaiset akkuvarastot liitetään verkkoon viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän jälkeen;
- b) tällaiset akkuvarastot on integroitu jakeluverkkoon;

- c) tällaisia akkuvarastoja käytetään yksinomaan verkon käyttövarmuuden viiveettömään reaktiiviseen palauttamiseen verkon vikatapahtuman seurauksena, jos tällainen palauttamistoimenpide alkaa välittömästi ja päättyy, kun tavanomaisen ajojärjestyksen muuttaminen voi ratkaista ongelman; ja
- d) tällaisia akkuvarastoja ei käytetä sähkön ostoon tai myyntiin sähkömarkkinoilla, mukaan lukien tasehallinta.

37 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden salassapitovelvollisuus

Jakeluverkonhaltijan on pidettävä liiketoiminnan harjoittamisen yhteydessä saadut kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina ja estettävä omaa toimintaansa koskevien, mahdollisesti kaupallista etua tuottavien tietojen luovuttaminen syrjivällä tavalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta 55 artiklan soveltamista tai muun lakiin perustuvan tietojen luovutusvelvollisuuden täyttämistä.

38 artikla

Suljetut jakeluverkot

1. Jäsenvaltiot voivat säätää, että sääntelyviranomaiset tai muut toimivaltaiset viranomaiset luokittelevat suljetuksi jakeluverkoksi verkon, jossa jaetaan sähköä maantieteellisesti rajatulla teollisuus- tai elinkeinoalueella tai yhteisiä palveluja tarjoavalla alueella ja jossa ei toimiteta sähköä kotitalousasiakkaille, sanotun kuitenkin rajoittamatta 4 kohdan soveltamista, jos
- a) erityisistä teknisistä tai turvallisuuteen liittyvistä syistä kyseisen verkon käyttäjien toiminnot tai tuotantoprosessi on integroitu; tai
- b) kyseisessä verkossa jaetaan sähköä ensisijaisesti verkon omistajalle tai verkonhaltijalle tai niihin omistussuhteessa oleville yrityksille.
2. Suljettuja jakeluverkkoja pidetään tätä direktiiviä sovellettaessa jakeluverkkoina. Jäsenvaltiot voivat säätää, että sääntelyviranomaiset vapauttavat suljetun jakeluverkon haltijan
- a) 31 artiklan 5 ja 7 kohdassa säädetystä vaatimuksesta, jonka mukaan sen on hankittava verkkonsa energian hävikin ja taajuuteen vaikuttamattomien lisäpalvelujen kattamiseksi käyttämänsä energia avointen, syrjimättömien ja markkina-pohjaisten menettelyjen mukaisesti;
- b) 6 artiklan 1 kohdassa säädetystä vaatimuksesta, jonka mukaan tariffit tai niiden laskentamenetelmät hyväksytään 59 artiklan 1 kohdan mukaisesti ennen niiden voimaantuloa;
- c) 32 artiklan 1 kohdassa säädetystä vaatimuksesta hankkia joustopalveluja ja 32 artiklan 3 kohdassa säädetystä vaatimuksesta kehittää verkkoaan verkon kehittämissuunnitelmien perusteella;
- d) 33 artiklan 2 kohdassa säädetystä vaatimuksesta olla omistamatta, kehittämättä, hallinnoimatta tai käyttämättä sähköajoneuvojen latauspisteitä; ja
- e) 36 artiklan 1 kohdassa säädetystä vaatimuksesta olla omistamatta, kehittämättä, hallinnoimatta tai operoimatta energiavarastoja.
3. Jos myönnetään vapautus 2 kohdan mukaisesti, sovellettavat tariffit tai niiden laskentamenetelmät on tarkistettava ja hyväksyttävä 59 artiklan 1 kohdan mukaisesti suljetun jakeluverkon käyttäjän pyynnöstä.
4. Satunnainen käyttö pienessä määrässä kotitalouksia, joilla on työsuhteeseen perustuvia tai vastaavia yhteyksiä jakeluverkon omistajaan ja jotka sijaitsevat suljetun jakeluverkon piiriin kuuluvalla alueella, ei estä 2 kohdan mukaisen vapautuksen myöntämistä.

39 artikla

Yhdistetty siirto- ja jakeluverkonhaltija

Edellä oleva 35 artiklan 1 kohta ei estä yhdistetyn siirto- ja jakeluverkonhaltijan toimintaa edellyttäen, että verkonhaltija noudattaa 43 artiklan 1 kohtaa, 44 ja 45 artiklaa tai VI luvun 3 jaksoa tai että verkonhaltija kuuluu 66 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan.

V LUKU

SIIRTOVERKONHALTIJAAN SOVELLETTAVAT YLEISET SÄÄNNÖT

40 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden tehtävät

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on vastattava
  - a) sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset sähkönsiirtovaatimukset pitkällä aikavälillä, sekä varman, luotettavan ja tehokkaan siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä taloudellisten edellytysten mukaisesti ottaen ympäristö asianmukaisesti huomioon ja tiiviissä yhteistyössä viereisten siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden kanssa;
  - b) riittävien resurssien varmistamisesta velvoitteidensa täyttämiseksi;
  - c) osaltaan toimitusvarmuuden turvaamisesta varmistamalla riittävä siirtokapasiteetti ja järjestelmän luotettavuus;
  - d) verkon sähkönsiirron hallinnasta ottaen huomioon energiavaihto muiden yhteenliitettyjen verkkojen kanssa. Tällöin siirtoverkonhaltija on vastuussa siitä, että sähköverkko on varma, luotettava ja tehokas, sekä tässä yhteydessä siitä, että kaikki tarvittavat lisäpalvelut, myös kulutusjoustopuolelta ja energiavarojen edellyttämät palvelut, ovat saatavilla, siltä osin kuin kyseinen saatavuus ei ole riippuvainen muista verkon kanssa yhteenliitettyistä siirtoverkoista;
  - e) riittävien tietojen toimittamisesta verkon kanssa yhteenliitettyjen muiden verkkojen haltijoille, jotta yhteenliitetyn verkon varma ja tehokas käyttö, koordinoitu kehittäminen ja yhteentoimivuus voidaan varmistaa;
  - f) sen varmistamisesta, ettei verkon käyttäjien tai käyttäjäryhmien välillä harjoiteta syrjintää varsinkaan siihen omistussuhteessa olevien yritysten eduksi;
  - g) sellaisten tietojen toimittamisesta verkon käyttäjille, joita nämä tarvitsevat päästäkseen tehokkaasti verkkoon;
  - h) siirtorajoitustulojen ja asetuksen (EU) 2019/943 49 artiklan mukaiseen siirtoverkonhaltijoiden väliseen korvausmekanismiin liittyvien maksujen perimisestä, kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntämisestä ja hallinnoimisesta sekä perusteltujen selvitysten antamisesta, kun tällainen pääsy evätään, mitä sääntelyviranomaisten on valvottava; suorittaessaan tässä artiklassa tarkoitettuja tehtäviään siirtoverkonhaltijoiden on ensisijaisesti pyrittävä edistämään markkinoiden yhdentymistä;
  - i) lisäpalvelujen hankkimisesta käyttövarmuuden turvaamiseksi;
  - j) alueellisten koordinoitikeskusten välisen yhteistyön ja koordinoinnin puitteiden hyväksymisestä;
  - k) osallistumisesta asetuksen (EU) 2019/943 IV luvun mukaisten eurooppalaisen ja kansallisten resurssien riittävyysarviointien laatimiseen;
  - l) siirtoverkkojen digitalisoinnista;
  - m) tiedonhallinnasta, mukaan lukien tiedonhallintajärjestelmien kehittäminen, kyberturvallisuus ja tietosuojaa sovellettavien sääntöjen mukaisesti sekä rajoittamatta muiden viranomaisten toimivaltaa.
2. Jäsenvaltiot voivat säätää, että yksi tai useampi tämän artiklan 1 kohdassa luetelluista vastuualueista osoitetaan siirtoverkonhaltijalle, joka ei ole sen siirtoverkon omistaja, johon kyseisiä vastuualueita muutoin sovellettaisiin. Siirtoverkonhaltijan, jolle tehtäviä osoitetaan, on oltava sertifioitu omistuksen eriyttämistä, riippumatonta järjestelmävastaavaa tai riippumatonta siirtoverkonhaltijaa koskevan mallin mukaan ja täytettävä 43 artiklassa säädetyt vaatimukset, mutta sen ei tarvitse omistaa vastuullaan olevaa siirtoverkkoa.

Siirtoverkon omistavan siirtoverkonhaltijan on täytettävä VI luvussa säädetyt vaatimukset ja oltava sertifioitu 43 artiklan mukaisesti. Tämä ei rajoita sellaisten siirtoverkonhaltijoiden, jotka on sertifioitu omistuksen eriyttämistä, riippumatonta järjestelmävastaavaa tai riippumatonta siirtoverkonhaltijaa koskevan mallin mukaan, mahdollisuutta siirtää omasta aloitteestaan ja omassa valvonnassaan tiettyjä tehtäviä muille siirtoverkonhaltijoille, jotka on sertifioitu omistuksen eriyttämistä, riippumatonta järjestelmävastaavaa tai riippumatonta siirtoverkonhaltijaa koskevan mallin mukaan, jos tällainen tehtävien siirtäminen ei vaaranna tehtäviä siirtävän siirtoverkonhaltijan tosiasiallista ja riippumatonta päätöksentekooikeutta.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan siirtoverkonhaltijoiden on otettava huomioon alueellisten koordinoitikeskusten antamat suositukset.

4. Suorittaessaan 1 kohdan i alakohdassa kuvailtua tehtävää siirtoverkonhaltijoiden on hankittava tasehallintapalveluja seuraavin edellytyksin:

a) avoimet, syrjimättömät ja markkinapohjaiset menettelyt;

b) kaikkien vaatimukset täyttävien sähköalan yritysten ja markkinaosapuolten osallistuminen, mukaan lukien uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa energiaa tarjoavat markkinaosapuolet, kulutusjoustoja tarjoavat markkinaosapuolet, energiavarastojen haltijat ja aggregointia harjoittavat markkinaosapuolet.

Ensimmäisen alakohdan b alakohdan soveltamiseksi sääntelyviranomaisten ja siirtoverkonhaltijoiden on määritettävä tiiviissä yhteistyössä kaikkien markkinaosapuolten kanssa näiden markkinoiden teknisten ominaisuuksien pohjalta yksityiskohtaiset tekniset vaatimukset osallistumiselle näille markkinoille.

5. Edellä olevaa 4 kohtaa sovelletaan siirtoverkonhaltijoiden taajuuteen vaikuttamattomien lisäpalvelujen hankintaan, paitsi jos sääntelyviranomaisen on arvioinut, että taajuuteen vaikuttamattomien lisäpalvelujen markkinapohjainen hankinta ei ole taloudellisesti tehokasta, ja on myöntänyt poikkeuksen. Sääntelykehyksellä on erityisesti varmistettava, että siirtoverkonhaltijat voivat hankkia tällaisia palveluja kulutusjouston tai energiavarastojen tarjoajilta, ja niillä on kannustettava toteuttamaan energiatehokkuustoimenpiteitä, kun kyseisten palvelujen avulla vähennetään kustannustehokkaasti sähköntuotantokapasiteetin tehostamisen tai korvaamisen tarvetta ja tuetaan siirtoverkon tehokasta ja varmaa käyttöä.

6. Siirtoverkonhaltijoiden on sääntelyviranomaisen hyväksynnän saatuaan tai sääntelyviranomaisen itse on vahvistettava avoimessa ja osallistavassa prosessissa, jossa ovat mukana kaikki asiaankuuluvat verkon käyttäjät ja jakeluverkonhaltijat, hankittaville taajuuteen vaikuttamattomille lisäpalveluille eritelvät ja tarvittaessa standardoidut markkinatuotteet vähintään kansallisella tasolla. Eritelmällä on varmistettava kaikkien markkinaosapuolten tosiasiallinen ja syrjimätön osallistuminen, mukaan lukien uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa energiaa tarjoavat markkinaosapuolet, kulutusjoustoja harjoittavat markkinaosapuolet, energiavarastojen haltijat ja aggregointia harjoittavat markkinaosapuolet. Siirtoverkonhaltijoiden on vaihdettava keskenään kaikki tarvittavat tiedot ja koordinoitava toimintaansa jakeluverkonhaltijoiden kanssa varmistaakseen resurssien parhaan mahdollisen käytön sekä verkon varman ja tehokkaan käytön ja helpottaakseen markkinoiden kehittymistä. Siirtoverkonhaltijoiden on saatava tällaisten palvelujen hankkimisesta asianmukainen korvaus, jolla ne voivat kattaa vähintään aiheutuneet kohtuulliset kustannukset, mukaan lukien tarvittavasta tieto- ja viestintäteknisestä aiheutuneet menot ja infrastruktuurikustannukset.

7. Edellä 5 kohdassa tarkoitettua velvoitetta hankkia taajuuteen vaikuttamattomia lisäpalveluja ei sovelleta täysin integroituihin verkkokomponentteihin.

8. Jäsenvaltiot tai niiden nimetyt toimivaltaiset viranomaiset voivat sallia, että siirtoverkonhaltijat harjoittavat muuta kuin tässä direktiivissä ja asetuksessa (EU) 2019/943 säädettyä toimintaa, jos tällainen toiminta on tarpeen, jotta siirtoverkonhaltijat voivat täyttää tämän direktiivin tai asetuksen (EU) 2019/943 mukaiset velvoitteensa, jos sääntelyviranomaisen on arvioinut tällaisen poikkeuksen tarpeellisuuden. Tämä kohta ei rajoita siirtoverkonhaltijoiden oikeutta omistaa, kehittää, hallinnoida tai käyttää muita verkkoja kuin sähköverkkoja, jos jäsenvaltio tai nimetty toimivaltainen viranomaisen on myöntänyt tällaisen oikeuden.

41 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden ja siirtoverkon omistajien salassapitovelvollisuus ja avoimuusvaatimukset

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan ja kunkin siirtoverkon omistajan on pidettävä toimintansa harjoittamisen yhteydessä saadut kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina ja estettävä omaa toimintaansa koskevien, mahdollisesti kaupallista etua tuottavien tietojen luovuttaminen syrjivällä tavalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 55 artiklan soveltamista tai muun lakiin perustuvan tietojen luovutusvelvollisuuden täyttämistä. Varsinkaan se ei saa luovuttaa kaupallisesti arkaluonteisia tietoja yrityksen jäljelle jääneille osille, ellei tällainen tietojen luovuttaminen ole tarpeellista liiketoimen suorittamiseksi. Tietojen eriyttämistä koskevien sääntöjen täydellisen noudattamisen varmistamiseksi jäsenvaltioiden on myös varmistettava, etteivät siirtoverkon omistaja ja yrityksen jäljelle jäänyt osa käytä yhteisiä palveluja, kuten yhteistä oikeudellista yksikköä, lukuun ottamatta puhtaasti hallinnollisia tai tietotekniikkatoimintoja.

2. Siirtoverkonhaltijat eivät saa niihin omistussuhteessa olevien yritysten suorittaman sähkön myynnin tai oston yhteydessä käyttää väärin kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, joita ne ovat saaneet kolmansilta osapuolilta verkkoon pääsyä järjestettäessä tai siitä neuvoteltaessa.
3. Tehokkaan kilpailun ja markkinoiden tehokkaan toiminnan edellyttämät tiedot on julkistettava. Tämä velvoite ei estä käsittelemästä kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina.

42 artikla

Uusien tuotantolaitosten ja energiavarastojen liittämistä siirtoverkkoon koskevat päätöksentekovaltuudet

1. Siirtoverkonhaltijan on laadittava ja julkaistava avoimet ja tehokkaat menettelyt uusien tuotantolaitosten ja energiavarastojen liittämiseksi siirtoverkkoon syrjimättömällä tavalla. Sääntelyviranomaisten on hyväksyttävä nämä menettelyt.
2. Siirtoverkonhaltija ei saa kieltäytyä liittämästä uutta tuotantolaitosta tai energiavarastoa vetoamalla käytettävissä olevassa verkkokapasiteetissa myöhemmin mahdollisesti ilmeneviin rajoituksiin, kuten siirtorajoituksiin siirtoverkon syrjäisemmissä osissa. Siirtoverkonhaltijan on toimitettava tarvittavat tiedot.

Ensimmäinen alakohta ei rajoita siirtoverkonhaltijoiden mahdollisuutta rajoittaa taattua liittymiskapasiteettia tai tarjota liitännöitä toiminnallisia rajoituksia noudattaen varmistaakseen taloudellisen tehokkuuden uusien tuotantolaitosten tai energiavarastojen osalta, jos sääntelyviranomaisen on hyväksynyt tällaiset rajoitukset. Sääntelyviranomaisen on varmistettava, että taatun liittymiskapasiteetin rajoitukset tai toiminnalliset rajoitukset otetaan käyttöön avointen ja syrjimättömien menettelyjen perusteella ja että ne eivät luo perusteettomia esteitä markkinoille pääsulle. Jos tuotantolaitos tai energiavarasto huolehtii rajoittamattoman liitännän varmistamiseen liittyvistä kustannuksista, rajoituksia ei sovelleta.

3. Siirtoverkonhaltija ei saa kieltäytyä hyväksymästä uutta liitännästä vetoamalla siihen, että se lisää kustannuksia, koska verkkoelementtien kapasiteettia on lisättävä liitännäspisteen läheisyydessä.

VI LUKU

SIIRTOVERKONHALTIJOIDEN ERIYTTÄMINEN

1 jakso

Omistuksen eriyttäminen

43 artikla

Siirtoverkkojen ja siirtoverkonhaltijoiden omistuksen eriyttäminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että
  - a) jokainen yritys, joka omistaa siirtoverkon, toimii siirtoverkonhaltijana;
  - b) samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä ei ole oikeutta
    - i) käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä ja käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tai minkäänlaisia oikeuksia siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden; eikä
    - ii) käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden ja käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä tai käyttää suoraan tai välillisesti oikeuksia tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden;

- c) samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä ei ole oikeutta nimittää siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavien toimielinten jäseniä ja käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä tai käyttää suoraan tai välillisesti oikeuksia tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden; ja
- d) sama henkilö ei voi olla yrityksen hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavien toimielinten jäsen sekä tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä että siirtoverkonhaltijassa tai siirtoverkossa.
2. Edellä 1 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettuihin oikeuksiin kuuluvat erityisesti seuraavat:
- a) oikeus käyttää äänivaltaa;
- b) oikeus nimittää hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavien toimielinten jäseniä; tai
- c) enemmistöosuuden omistaminen.
3. Edellä olevaa 1 kohdan b alakohtaa sovellettaessa ilmaisuun "tuotantoa tai toimittamista harjoittava yritys" sisältyy direktiivissä 2009/73/EY tarkoitettu "tuotantoa tai toimittamista harjoittava yritys" ja ilmaisiin "siirtoverkonhaltija" ja "siirtoverkko" sisältyvät kyseisessä direktiivissä tarkoitetut "siirtoverkonhaltija" ja "siirtoverkko".
4. Edellä 1 kohdan a alakohdassa esitetty velvoite katsotaan täytetyksi tilanteessa, jossa kaksi tai useampi siirtoverkkoja omistava yritys on perustanut yhteisyrityksen, joka toimii siirtoverkonhaltijana kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa kyseisten siirtoverkkojen osalta. Yhteisyritykseen ei saa osallistua muita yrityksiä, ellei yritystä ole hyväksytty riippumattomaksi järjestelmävastaavaksi 44 artiklan nojalla tai riippumattomaksi siirtoverkonhaltijaksi 3 jakson soveltamista varten.
5. Jos tätä artiklaa sovellettaessa 1 kohdan b, c ja d alakohdassa tarkoitettu henkilö on jäsenvaltio tai muu julkinen elin, kahta erillistä julkista elintä, jotka käyttävät määräysvaltaa yhtäältä siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden ja toisaalta tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä, ei pidetä samana henkilönä tai samoina henkilöinä.
6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 41 artiklassa tarkoitettuja kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, jotka ovat vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen kuuluneen siirtoverkonhaltijan hallussa, tai tällaisen siirtoverkonhaltijan henkilöstöä ei siirretä tuotantoa tai toimittamista harjoittaville yrityksille.
7. Jos siirtoverkko kuuluu 3 päivänä syyskuuta 2009 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta 1 kohtaa.
- Tällöin kyseisen jäsenvaltion on joko
- a) nimettävä riippumaton järjestelmävastaava 44 artiklan mukaisesti; tai
- b) noudatettava 3 jaksoa.
8. Jos siirtoverkko kuuluu 3 päivänä syyskuuta 2009 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen ja on tehty järjestelyjä, jotka takaavat siirtoverkonhaltijan riippumattomuuden paremmin kuin 3 jakson säännökset, jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta 1 kohtaa.
9. Ennen kuin yritys hyväksytään ja nimetään siirtoverkonhaltijaksi tämän artiklan 8 kohdan mukaisesti, se on sertifioitava noudattaen tämän direktiivin 52 artiklan 4, 5 ja 6 kohdan ja asetuksen (EU) 2019/943 51 artiklan mukaisia menettelyjä, joiden mukaisesti komissio varmistaa, että tehdyt järjestelyt takaavat siirtoverkonhaltijan riippumattomuuden paremmin kuin tämän luvun 3 jakson säännökset.
10. Vertikaalisesti integroituneita yrityksiä, jotka omistavat siirtoverkon, ei missään tapauksessa saa estää toteuttamasta toimia 1 kohdan noudattamiseksi.
11. Tuotantoa tai toimittamista harjoittavat yritykset eivät saa missään tapauksessa pystyä suoraan tai välillisesti ottamaan määräysvaltaa tai käyttämään minkäänlaisia oikeuksia eriyettyihin siirtoverkonhaltijoihin nähden jäsenvaltioissa, jotka soveltavat 1 kohtaa.

2 jakso

Riippumaton järjestelmävastaava

44 artikla

Riippumaton järjestelmävastaava

1. Jos siirtoverkko kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen 3 päivänä syyskuuta 2009, jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta 43 artiklan 1 kohtaa ja nimetä riippumattoman järjestelmävastaavan siirtoverkon omistajan ehdotuksesta. Komissio hyväksyy tällaisen nimeämisen.
2. Jäsenvaltio voi hyväksyä ja nimetä riippumattoman järjestelmävastaavan, jos
  - a) ehdotettu järjestelmävastaava on osoittanut täyttävänsä 43 artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohdassa säädetyt vaatimukset;
  - b) ehdotettu järjestelmävastaava on osoittanut, että sillä on käytössään tarvittavat rahoitukselliset, tekniset, fyysiset ja henkilöstövoimavarat 40 artiklan mukaisten tehtäviensä suorittamiseksi;
  - c) ehdotettu järjestelmävastaava on sitoutunut noudattamaan sääntelyviranomaisen valvomaan kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa;
  - d) siirtoverkon omistaja on osoittanut pystyvänsä täyttämään 5 kohdan mukaiset velvoitteensa. Tätä tarkoitusta varten sen on toimitettava luonnokset kaikista sopimusjärjestelyistä ehdotetun järjestelmävastaavan ja kaikkien muiden asiaankuuluvien tahojen kanssa; ja
  - e) ehdotettu järjestelmävastaava on osoittanut pystyvänsä täyttämään asetuksen (EU) 2019/943 mukaiset velvoitteensa, mukaan lukien siirtoverkonhaltijoiden välinen yhteistyö eurooppalaisella ja alueellisella tasolla.
3. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja nimettävä riippumattomiksi järjestelmävastaaviksi yritykset, joiden kansallinen sääntelyviranomainen on varmistanut täyttäneen 53 artiklan ja tämän artiklan 2 kohdan vaatimukset. Tällöin sovelletaan joko tämän direktiivin 52 artiklassa ja asetuksen (EU) 2019/943 51 artiklassa tai tämän direktiivin 53 artiklassa tarkoitettua sertifiointimenettelyä.
4. Kukin riippumaton järjestelmävastaava on vastuussa kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntämisestä ja hallinnoimisesta, johon sisältyy verkkoon pääsystä perittävien maksujen, siirtorajoitusmaksujen ja asetuksen (EU) 2019/943 49 artiklan mukaiseen siirtoverkonhaltijoiden väliseen korvausmekanismiin liittyvien maksujen periminen, sekä siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä ja sen varmistamisesta, että verkko pystyy pitkällä aikavälillä täyttämään kohtuulliset sähkönsiirtovaatimukset investointien suunnittelun avulla. Siirtoverkkoa kehittäessään riippumaton järjestelmävastaava on vastuussa uuden infrastruktuurin suunnittelusta (myös lupamenettelyistä), rakentamisesta ja käyttöönnotosta. Tätä varten riippumattoman järjestelmävastaavan on toimittava siirtoverkonhaltijana tämän jakson mukaisesti. Siirtoverkon omistaja ei saa olla vastuussa kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntämisestä ja hallinnoimisesta eikä investointien suunnittelusta.
5. Jos riippumaton järjestelmävastaava on nimetty, siirtoverkon omistajan on
  - a) tehtävä kaikin asiaankuuluvien tavoin yhteistyötä riippumattoman järjestelmävastaavan kanssa ja annettava sille kaikkea asiaankuuluvaa tukea sen tehtävien suorittamisessa ja erityisesti annettava sille kaikki asiaankuuluvat tiedot;
  - b) rahoitettava riippumattoman järjestelmävastaavan päättämät ja sääntelyviranomaisen hyväksymät investoinnit tai annettava suostumuksensa sille, että ne rahoittaa mikä tahansa asiasta kiinnostunut osapuoli, mukaan lukien riippumaton järjestelmävastaava. Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä tätä koskevat rahoitusjärjestelyt. Ennen tällaisen hyväksynnän antamista sääntelyviranomaisen on kuultava siirtoverkon omistajaa sekä muita asiasta kiinnostuneita osapuolia;
  - c) huolehdittava verkko-omaisuuteen liittyvien vastuiden kattamisesta lukuun ottamatta sitä osaa vastuusta, joka liittyy riippumattoman järjestelmävastaavan tehtäviin; sekä
  - d) annettava takuut, joilla helpotetaan verkon laajennusten rahoitusta, lukuun ottamatta investointeja, joiden osalta se on antanut b alakohdan mukaisesti suostumuksensa sille, että ne rahoittaa mikä tahansa asiasta kiinnostunut osapuoli, mukaan lukien riippumaton järjestelmävastaava.

6. Asianomaiselle kansalliselle kilpailuviranomaiselle on tiiviissä yhteistyössä sääntelyviranomaisen kanssa annettava kaikki asianmukaiset toimivaltuudet, jotta se voi tehokkaasti valvoa, että siirtoverkon omistaja noudattaa 5 kohdan mukaisia velvoitteitaan.

45 artikla

Siirtoverkon omistajien eriyttäminen

1. Jos riippumaton järjestelmävastaava on nimetty, siirtoverkon omistajan, joka kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, on oltava riippumaton muista siirtoon liittymättömistä toiminnoista ainakin oikeudellisen muotonsa, organisaationsa ja päätöksentekonsa osalta.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun siirtoverkon omistajan riippumattomuuden varmistamiseksi on sovellettava seuraavia vähimmäisvaatimuksia:
  - a) siirtoverkon omistajan hallinnosta vastaavat henkilöt eivät saa osallistua integroituneen sähköalan yrityksen yritysra-kenteisiin, jotka vastaavat suoraan tai välillisesti sähkön tuotantoon, jakeluun tai toimittamiseen liittyvästä päivittäisestä toiminnasta;
  - b) asianmukaiset toimenpiteet on toteutettava sen varmistamiseksi, että siirtoverkon omistajan hallinnosta vastaavien henkilöiden ammatilliset edut otetaan huomioon tavalla, joka varmistaa sen, että he voivat toimia riippumattomasti; ja
  - c) siirtoverkon omistajan on laadittava sääntöjen noudattamista koskeva ohjelma, jossa esitetään toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei syrjintää esiinny, sekä varmistettava ohjelman noudattamisen asianmukainen seuranta. Sääntöjen noudattamista koskevassa ohjelmassa on esitettävä työntekijöiden erityiset velvoitteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Ohjelman noudattamisen seurannasta vastaavan henkilön tai elimen on esitettävä toteutetuista toimenpiteistä sääntelyviranomaiselle vuosittain kertomus, joka on julkaistava.

3 jakso

Riippumattomat siirtoverkonhaltijat

46 artikla

Omaisuus, laitteet, henkilöstö ja identiteetti

1. Siirtoverkonhaltijoilla on oltava käytössään kaikki henkilöstövoimavarat sekä tekniset, fyysiset ja rahoitukselliset voimavarat, joita ne tarvitsevat tämän direktiivin mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi ja sähkönsiirtotoiminnan harjoittamiseksi, erityisesti seuraavien vaatimusten mukaisesti:
  - a) siirtoverkonhaltijan on omistettava sähkönsiirtotoimintaa varten tarvittavat omaisuuserät, mukaan lukien siirtoverkko;
  - b) sähkönsiirtotoimintaa, mukaan lukien kaikkien yritystehtävien suorittaminen, varten tarvittavan henkilöstön on oltava siirtoverkonhaltijan palveluksessa;
  - c) henkilöstön vuokraaminen ja palvelujen tarjoaminen vertikaalisesti integroituneen yrityksen muihin osiin ja muista osista on kielletty. Siirtoverkonhaltija voi kuitenkin tarjota palveluja vertikaalisesti integroituneelle yritykselle, jos
    - i) näitä palveluja tarjottaessa ei syrjitä verkon käyttäjiä, palvelut ovat kaikkien verkon käyttäjien saatavilla samoin ehdoin ja ne eivät rajoita, vääristä eivätkä estä kilpailua tuotannon tai toimittamisen alalla, ja
    - ii) sääntelyviranomainen on hyväksynyt näiden palvelujen tarjoamista koskevat ehdot;
  - d) vertikaalisesti integroituneen yrityksen on hyvissä ajoin siirtoverkonhaltijan esittämän asianmukaisen pyynnön jälkeen asetettava siirtoverkonhaltijan käytettäväksi tulevia investointihankkeita ja/tai nykyisen omaisuuden korvaamista varten tarvittavat asianmukaiset rahoitusvarat, sanotun kuitenkin rajoittamatta 49 artiklan mukaisen valvontaelimen päätösten soveltamista.

2. Sähkösiirtotoimintaan on 40 artiklassa lueteltujen tehtävien lisäksi kuuluttava ainakin seuraavat tehtävät:
  - a) siirtoverkonhaltijan edustaminen ja yhteydenpito kolmansiin osapuoliin ja sääntelyviranomaisiin;
  - b) siirtoverkonhaltijan edustaminen Sähkö-ENTSOssa;
  - c) kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntäminen ja hallinnoiminen syrjimättömällä tavalla verkon käyttäjien tai käyttäjäryhmien välillä;
  - d) kaikkien siirtoverkkoon liittyvien maksujen kerääminen, mukaan lukien verkkoon pääsyä koskevat maksut, häviöenergia ja maksut lisäpalveluista;
  - e) varman, tehokkaan ja taloudellisen siirtoverkon käyttö, ylläpito ja kehittäminen;
  - f) investointien suunnittelu, jolla varmistetaan, että verkolla pystytään tyydyttämään kohtuullinen kysyntä ja varmistamaan toimitusvarmuus pitkällä aikavälillä;
  - g) asiaankuuluvien yhteisyritysten perustaminen, myös yhden tai useamman siirtoverkonhaltijan kanssa, ja sähköpörssien ja muiden asiaankuuluvien toimijoiden perustaminen, jotta alueellisten markkinoiden perustamisen kehittämistä tai vapauttamisprosessin helpottamista koskevat tavoitteet voitaisiin saavuttaa; sekä
  - h) kaikki yrityspalvelut, mukaan lukien oikeudelliset palvelut, kirjanpito ja tietotekniikkapalvelut.
3. Siirtoverkonhaltijoiden organisaatiolla on oltava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1132 ⁽²⁶⁾ liitteessä I tarkoitettu oikeudellinen muoto.
4. Siirtoverkonhaltija ei saa yrityskuvassaan, viestinnässään, tuotemerkeissään eikä toimitiloissaan aiheuttaa epäselvyyttä siitä, että vertikaalisesti integroitunut yritys tai mikä tahansa sen osa on erillinen yksikkö.
5. Siirtoverkonhaltijalla ei saa olla yhteisiä tietotekniikkajärjestelmiä tai -laitteita, fyysisiä tiloja ja pääsynvalvontajärjestelmiä vertikaalisesti integroituneen yrityksen minkään osan kanssa, eikä se saa käyttää niiden kanssa samoja konsultteja tai ulkopuolisia toimeksisaajia tietotekniikkajärjestelmiä tai -laitteita eikä pääsynvalvontajärjestelmiä varten.
6. Siirtoverkonhaltijoiden tilintarkastajan on oltava muu kuin vertikaalisesti integroituneen yrityksen tai jonkin sen osan tilintarkastaja.

47 artikla

Siirtoverkonhaltijan riippumattomuus

1. Rajoittamatta 49 artiklan mukaisen valvontaelimen päätösten soveltamista siirtoverkonhaltijalla on oltava
  - a) vertikaalisesti integroituneesta yrityksestä riippumattomat tosiasialliset päätöksenteko-oikeudet siirtoverkon käyttöön, ylläpitoon tai kehittämiseen tarvittavan omaisuuden osalta; sekä
  - b) toimivalta hankkia varoja pääomamarkkinoilla erityisesti ottamalla lainaa ja korottamalla pääomaa.
2. Siirtoverkonhaltijan on aina toimittava niin, että se voi varmistaa, että sillä on tarvittavat voimavarat voidakseen harjoittaa siirtotoimintaa asianmukaisesti ja tehokkaasti sekä kehittää ja ylläpitää tehokasta, varmaa ja taloudellista siirtoverkkoa.
3. Vertikaalisesti integroituneen yrityksen tytäryritykset, jotka harjoittavat tuotantoa tai toimittamista, eivät saa omistaa suoraan eivätkä välillisesti siirtoverkonhaltijan osakkeita. Siirtoverkonhaltija ei saa omistaa suoraan eikä välillisesti sellaisten vertikaalisesti integroituneiden yritysten tytäryritysten osakkeita, jotka harjoittavat tuotantoa tai toimittamista, eikä se saa vastaanottaa osinkoja eikä muunlaista rahallista hyötyä tällaisilta tytäryrityksiltä.
4. Siirtoverkonhaltijan koko hallintorakenteen ja yhtiöjärjestyksen on oltava sellaiset, että siirtoverkonhaltijan tosiasiallinen riippumattomuus voidaan varmistaa tämän jakson mukaisesti. Vertikaalisesti integroitunut yritys ei saa määrittää suoraan eikä välillisesti siirtoverkonhaltijan kilpailukäyttäytymistä tämän päivittäisessä toiminnassa ja verkon hallinnoinnissa tai 51 artiklan nojalla laaditun kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman valmisteluun tarvittavissa toiminnoissa.

⁽²⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1132, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2017, tietyistä yhtiöoikeuden osaluista (EUVL L 169, 30.6.2017, s. 46).

5. Suorittaessaan tämän direktiivin 40 artiklan ja 46 artiklan 2 kohdan mukaisia tehtäviään ja noudattaessaan asetuksen (EU) 2019/943 16, 18, 19 ja 50 artiklassa säädettyjä velvoitteita siirtoverkonhaltijat eivät saa harjoittaa syrjintää eri henkilöitä tai yksiköitä kohtaan eivätkä ne saa rajoittaa, vääristää tai estää kilpailua tuotannon tai toimittamisen alalla.
6. Vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan välisten mahdollisten kaupallisten ja rahoituksellisten suhteiden, mukaan lukien siirtoverkonhaltijan lainat vertikaalisesti integroituneelle yritykselle, on oltava markkinaehtoisia. Siirtoverkonhaltijan on säilytettävä yksityiskohtaiset tiedot tällaisista kaupallisista ja rahoituksellisista suhteista ja annettava ne pyydettyä sääntelyviranomaisen käyttöön.
7. Siirtoverkonhaltijan on toimitettava sääntelyviranomaiselle hyväksyntää varten kaikki vertikaalisesti integroituneen yrityksen kanssa tehdyt kaupalliset ja rahoitussopimukset.
8. Siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle 46 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetut rahoitusvarat, jotka ovat käytettävissä tuleviin investointihankkeisiin ja/tai nykyisen omaisuuden korvaamiseen.
9. Vertikaalisesti integroituneen yrityksen on pidättäydyttävä kaikista toimista, jotka vaikeuttavat tai haittaavat siirtoverkonhaltijan tämän luvun mukaisten velvoitteiden noudattamista, eikä se saa vaatia, että siirtoverkonhaltijan on pyydettyä vertikaalisesti integroituneelta yritykseltä lupaa näiden velvoitteiden täyttämiseen.
10. Asianomaisen jäsenvaltion on hyväksyttävä ja nimettävä siirtoverkonhaltijaksi yritys, jonka sääntelyviranomainen on sertifioimalla varmistanut täyttävän tämän luvun vaatimukset. Tällöin sovelletaan joko tämän direktiivin 52 artiklassa ja asetuksen (EU) 2019/943 51 artiklassa tai tämän direktiivin 53 artiklassa säädettyä sertifiointimenettelyä.

48 artikla

Henkilöstön riippumattomuus ja siirtoverkonhaltijan hallinnointi

1. Siirtoverkonhaltijan valvontaelimen, joka on nimitetty 49 artiklan mukaisesti, on tehtävä päätökset siirtoverkonhaltijan hallinnosta vastaavien henkilöiden ja/tai sen hallintoelinten jäsenten nimittämisestä ja nimityksen uusimisesta sekä työhdoista, mukaan lukien palkkaus, ja palvelussuhteen päättämisestä.
  2. Henkilöiden, jotka valvontaelin on nimennyt siirtoverkonhaltijan hallinnosta vastaaviksi johtohenkilöiksi ja/tai sen hallintoelinten jäseniksi tai joiden nimitys uusitaan, henkilötiedot ja heidän palvelussuhteitaan, sen kestoja ja sen päättämistä koskevat ehdot sekä tällaisen palvelussuhteen päättämistä koskevan päätösehdotuksen syyt on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuista edellytyksistä ja päätöksistä tulee sitovia ainoastaan, jos sääntelyviranomainen ei vastusta niitä kolmen viikon kuluessa ilmoittamisesta.
- Sääntelyviranomainen voi vastustaa 1 kohdassa tarkoitettuja päätöksiä
- a) jos syntyy epäilyjä sen suhteen, onko siirtoverkonhaltijan hallinnosta vastaavaksi henkilöksi ja/tai sen hallintoelinten jäseneksi nimetty henkilö ammatillisesti riippumaton; tai
  - b) jos tapauksissa, joissa kyseessä on palvelussuhteen ennenaikainen päättäminen, on epäilyjä ennenaikaisen päättämisen oikeutuksesta.
3. Tämän kohdan soveltamisalaan kuuluvilla siirtoverkonhaltijan hallinnosta vastaavilla henkilöillä ja/tai sen hallintoelinten jäsenillä ei saa olla ollut nimitystään edeltävien kolmen vuoden aikana suoraan eikä välillisesti minkäänlaista ammatillista asemaa tai vastuuta, etua tai liikesuhdetta vertikaalisesti integroituneessa yrityksessä tai missään sen osassa tai sen määräysvaltaa käyttävässä osakkeenomistajassa, lukuun ottamatta siirtoverkonhaltijaa.
  4. Siirtoverkonhaltijan hallinnosta vastaavilla henkilöillä ja/tai sen hallintoelinten jäsenillä ja työntekijöillä ei saa olla suoraan eikä välillisesti minkäänlaista muuta ammatillista asemaa tai vastuuta, etua tai liikesuhdetta muussa vertikaalisesti integroituneen yrityksen muussa osassa tai sen määräysvaltaa käyttävässä osakkeenomistajassa.

5. Siirtoverkonhaltijan hallinnosta vastaavilla henkilöillä ja/tai sen hallintoelinten jäsenillä ja työntekijöillä ei saa olla suoraan tai välillisesti minkäänlaista etua missään vertikaalisesti integroituneen yrityksen osassa, lukuun ottamatta siirtoverkonhaltijaa, eikä heillä ole oikeutta saada siltä suoraan tai välillisesti minkäänlaista taloudellista etua. Heidän palkkansa ei saa olla riippuvainen vertikaalisesti integroituneen yrityksen, lukuun ottamatta siirtoverkonhaltijaa, toiminnoista tai tuloksista.
6. Siirtoverkonhaltijan hallinnosta vastaaville henkilöille ja/tai sen hallintoelinten jäsenille on taattava tosiasiallinen oikeus hakea sääntelyviranomaiselta muutosta heidän palvelussuhteensa ennen aikaista päättämistä koskeviin päätöksiin.
7. Sen jälkeen, kun siirtoverkonhaltijan hallinnosta vastaavien henkilöiden ja/tai sen hallintoelinten jäsenten palvelussuhde siirtoverkonhaltijassa on päättynyt, heillä ei saa olla vähintään neljään vuoteen minkäänlaista ammatillista asemaa tai vastuuta, etua tai liikesuhdetta missään vertikaalisesti integroituneen yrityksen osassa, lukuun ottamatta siirtoverkonhaltijaa, eikä sen määräysvaltaa käyttävässä osakkeenomistajassa.
8. Edellä olevan 3 kohdan säännöksiä on sovellettava suurimpaan osaan siirtoverkonhaltijan hallinnosta vastaavista henkilöistä ja/tai sen hallintoelinten jäsenistä.

Siirtoverkonhaltijan hallinnosta vastaavilla henkilöillä ja/tai sen hallintoelinten jäsenillä, joita 3 kohdan säännökset eivät koske, ei saa olla ollut ainakaan nimitystään edeltävien kuuden kuukauden aikana johtavaa asemaa tai muuta vastaavaa tehtävää vertikaalisesti integroituneessa yrityksessä.

Tämän kohdan ensimmäistä alakohtaa sekä 4–7 kohtaa sovelletaan kaikkiin johtoon kuuluviin henkilöihin sekä niihin henkilöihin, jotka raportoivat näille suoraan verkon käyttöön, ylläpitoon tai kehittämiseen liittyvistä asioista.

49 artikla

Valvontaelin

1. Siirtoverkonhaltijalla on oltava valvontaelin, joka vastaa sellaisten päätösten tekemisestä, joilla voi olla merkittävä vaikutus siirtoverkonhaltijan osakkeenomistajien varojen arvoon, ja erityisesti sellaisten päätösten tekemisestä, jotka koskevat vuotuisen ja pitkän aikavälin rahoitussuunnitelmien hyväksyntää, siirtoverkonhaltijan velkaantumistasetta ja osakkeenomistajille jaettavien osinkojen määrää. Valvontaelimen toimivaltaan eivät kuulu päätökset, jotka liittyvät siirtoverkonhaltijan päivittäiseen toimintaan ja verkon hallintointiin tai 51 artiklan nojalla laaditun kymmenvuotuisen verkon kehittämissuunnitelman valmisteluun tarvittaviin toimiin.
2. Valvontaelimeen on kuuluttava vertikaalisesti integroitunutta yritystä edustavia jäseniä, kolmansien osapuolten osakkeenomistajia edustavia jäseniä ja, jos näin asiaa koskevassa kansallisessa lainsäädännössä säädetään, muita asianomaisia osapuolia, kuten siirtoverkonhaltijan työntekijöitä, edustavia jäseniä.
3. Edellä olevan 48 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja 3–7 kohtaa on sovellettava vähintään puoleen valvontaelimen jäsenistä vähennettynä yhdellä.

Valvontaelimen kaikkiin jäseniin sovelletaan 48 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan b alakohtaa.

50 artikla

Sääntöjen noudattamista koskeva ohjelma ja ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirtoverkonhaltijat laativat ja panevat täytäntöön sääntöjen noudattamista koskevan ohjelman, jossa esitetään toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei syrjintää esiinny, sekä varmistavat, että tämän ohjelman noudattamista seurataan asianmukaisesti. Sääntöjen noudattamista koskevassa ohjelmassa on esitettävä työntekijöiden erityiset velvoitteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä ohjelma. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on seurattava riippumattomasti ohjelman noudattamista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sääntelyviranomaisen toimivaltaa.

2. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön nimittää valvontaelin, ja sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä nimitys. Sääntelyviranomaisen voi kieltäytyä hyväksymästä ohjelman seurannasta vastaavaa toimihenkilöä ainoastaan riippumattomuuden tai ammatillisten valmiuksien puuttumisen johdosta. Ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö voi olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Ohjelman seurannasta vastaavaan toimihenkilöön sovelletaan 48 artiklan 2–8 kohtaa.
3. Ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö vastaa
  - a) sääntöjen noudattamista koskevan ohjelman täytäntöönpanon seurannasta;
  - b) sellaisen vuosikertomuksen laadinnasta, jossa selvitetään, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty sääntöjen noudattamista koskevan ohjelman täytäntöön panemiseksi, ja sen toimittamisesta sääntelyviranomaiselle;
  - c) sääntöjen noudattamista koskevaan ohjelmaan ja sen täytäntöönpanoon liittyvästä raportoinnista valvontaelimelle sekä niitä koskevien suositusten antamisesta;
  - d) sääntöjen noudattamista koskevan ohjelman täytäntöönpanoon liittyvien merkittävien rikkomusten ilmoittamisesta sääntelyviranomaiselle; sekä
  - e) vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan välisiä mahdollisia kaupallisia ja rahoituksellisia suhteita koskevasta raportoinnista sääntelyviranomaiselle.
4. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on toimitettava sääntelyviranomaiselle päätösehdotukset investointisuunnitelmasta tai verkkoon tehtävistä yksittäisistä investoinneista. Tämä on tehtävä viimeistään silloin, kun siirtoverkonhaltijan hallinto ja/tai toimivaltainen hallintoelin toimittaa ne valvontaelimelle.
5. Jos vertikaalisesti integroitunut yritys on yleiskokouksessa tai nimittämiensä valvontaelimen jäsenten äänestyksessä estänyt jonkin päätöksen tekemisen, minkä johdosta sellaiset investoinnit estyvät tai viivästyvät, jotka kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman mukaan olisi pitänyt tehdä seuraavien kolmen vuoden kuluessa, ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on ilmoitettava tästä sääntelyviranomaiselle, jonka on tämän jälkeen toimittava 51 artiklan mukaisesti.
6. Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön toimeksiantoa tai palvelusuhdetta koskevat ehdot, mukaan lukien toimeksiannon kesto. Kyseisillä ehdoilla on varmistettava ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön riippumattomuus, myös antamalla ohjelman seurannasta vastaavalle toimihenkilölle kaikki tämän tehtävien hoitamiseksi tarvittavat voimavarat. Toimeksiantonsa aikana ohjelman seurannasta vastaavalla toimihenkilöllä ei saa olla suoraan eikä välillisesti minkäänlaista muuta ammatillista asemaa, vastuuta tai etua missään vertikaalisesti integroituneen yrityksen osassa tai sen määräysvaltaa käyttävässä osakkeenomistajassa.
7. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on raportoitava sääntelyviranomaiselle säännöllisesti joko suullisesti tai kirjallisesti, ja tällä on oltava oikeus antaa säännöllisesti raportteja joko suullisesti tai kirjallisesti siirtoverkonhaltijan valvontaelimelle.
8. Ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö voi osallistua kaikkiin siirtoverkonhaltijan hallinnon tai hallintoelinten kokouksiin sekä valvontaelimen kokouksiin ja yleiskokoukseen. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on osallistuttava kaikkiin kokouksiin, joissa käsitellään seuraavia asioita:
  - a) asetuksessa (EU) 2019/943 säädetyt verkkoon pääsyä koskevat edellytykset erityisesti tariffien, kolmansien osapuolten verkkoon pääsyyn liittyvien palvelujen, kapasiteetin jaon ja siirtorajoitusten hallinnan, avoimuuden, lisäpalvelujen ja jälkimarkkinoiden osalta;
  - b) siirtoverkon käyttöä, ylläpitoa ja kehittämistä, mukaan lukien yhteenliittämisen- ja liittämisen investoinnit, koskevat hankkeet;
  - c) siirtoverkon käyttämiseksi tarvittavat energian ostot ja myynnit.
9. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on seurattava, että siirtoverkonhaltija noudattaa 41 artiklan säännöksiä.
10. Ohjelman seurannasta vastaavalla toimihenkilöllä on oltava pääsy kaikkiin asiaa koskeviin tietoihin ja siirtoverkonhaltijan toimistotiloihin ja kaikkiin tehtäviensä hoitamiseksi tarvitsemiinsa tietoihin.
11. Ohjelman seurannasta vastaavalla toimihenkilöllä on oltava pääsy siirtoverkonhaltijan toimistotiloihin ilman ennakoilmoitusta.
12. Sääntelyviranomaisen antaman etukäteishyväksynnän jälkeen valvontaelin voi erottaa ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön. Sen on erotettava ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö riippumattomuuden tai ammatillisten valmiuksien puuttumisen johdosta sääntelyviranomaisen pyynnöstä.

51 artikla

Verkon kehittäminen ja toimivalta tehdä investointipäätöksiä

1. Siirtoverkonhaltijan on kaikkia asianomaisia sidosryhmiä kuultuaan toimitettava vähintään joka toinen vuosi sääntelyviranomaiselle kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelma, joka perustuu nykyisiin ja ennakoituihin toimituksiin ja kysyntään. Tähän verkon kehittämissuunnitelmaan on sisällyttävä tehokkaita toimenpiteitä, joilla varmistetaan verkon riittävyys ja toimitusvarmuus. Siirtoverkonhaltijan on julkaistava kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelma verkkosivustollaan.

2. Kymmenvuotisessa verkon kehittämissuunnitelmassa on erityisesti

- a) ilmoitettava markkinaosapuolille ne pääasialliset siirtoinfrastruktuurit, joita on rakennettava tai parannettava seuraavien kymmenen vuoden aikana;
- b) mainittava kaikki jo päätetyt investoinnit ja uudet investoinnit, jotka on tehtävä seuraavien kolmen vuoden aikana; sekä
- c) vahvistettava määräaika kaikille investointihankkeille.

3. Siirtoverkonhaltijan on kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa laatiessaan otettava täysimääräisesti huomioon mahdollisuus käyttää kulutusjoustoja, energiavarastoja tai muita resursseja vaihtoehtoina järjestelmän laajentamiselle sekä odotettu kulutus, muiden maiden kanssa käytävä kauppa ja unionin laajuisia ja alueellisia verkkoja koskevat investointisuunnitelmat.

4. Sääntelyviranomaisen on kuultava kaikkia tosiasiallisia tai mahdollisia verkon käyttäjiä kymmenvuotisesta verkon kehittämissuunnitelmasta julkisella ja avoimella tavalla. Henkilöitä tai yrityksiä, jotka väittävät olevansa mahdollisia verkon käyttäjiä, voidaan vaatia perustelemaan väitteensä. Sääntelyviranomaisen on julkaistava kuulemisprosessin tulokset erityisesti mahdollisten investointitarpeiden osalta.

5. Sääntelyviranomaisen on tarkasteltava, kattaako kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelma kaikki kuulemisprosessissa esille tulleet investointitarpeet ja onko se johdonmukainen asetuksen (EU) 2019/943 30 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun ei-sitovan unionin laajuisen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman, jäljempänä 'unionin laajuinen verkon kehittämissuunnitelma', kanssa. Jos suunnitelman johdonmukaisuutta unionin laajuisen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman kanssa epäillään, sääntelyviranomaisen on neuvoteltava viraston kanssa. Sääntelyviranomaisen voi vaatia siirtoverkonhaltijaa muuttamaan kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaansa.

Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on tarkasteltava kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman johdonmukaisuutta asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisesti toimitetun kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman kanssa.

6. Sääntelyviranomaisen on seurattava ja arvioitava kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman täytäntöönpanoa.

7. Jos kyseessä ei ole ylivoimainen este ja siirtoverkonhaltija ei tee investointia, joka kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman mukaan olisi pitänyt tehdä seuraavien kolmen vuoden aikana, jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomaisen on velvollinen toteuttamaan ainakin yhden seuraavista toimenpiteistä sen varmistamiseksi, että kyseessä oleva investointi tehdään, jos tällä investoinnilla on vielä merkitystä viimeisimmän kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman perusteella:

- a) siirtoverkonhaltija velvoitetaan tekemään kyseessä olevat investoinnit;
- b) kyseessä olevasta investoinnista järjestetään kaikille investoijille avoin tarjouskilpailu; tai
- c) siirtoverkonhaltija velvoitetaan hyväksymään pääoman korotus tarvittavien investointien rahoittamiseksi ja sallimaan riippumattomien investoijien osallistuminen pääoman merkitsemiseen.

8. Jos sääntelyviranomaisen on käyttänyt 7 kohdan b alakohdan mukaista toimivaltaansa, se voi velvoittaa siirtoverkonhaltijan hyväksymään yhden tai useita seuraavista:

- a) jonkin kolmannen osapuolen suorittama rahoitus;
- b) jonkin kolmannen osapuolen suorittama rakentaminen;

c) asianomaisen uuden omaisuuden hankkiminen;

d) asianomaisen uuden omaisuuden käyttäminen.

Siirtoverkonhaltijan on annettava investoijille kaikki investoinnin tekemiseksi tarvittavat tiedot, liitettävä uusia kohteita siirtoverkkoon ja yleisesti pyrittävä helpottamaan investointihankkeen täytäntöönpanoa parhaalla mahdollisella tavalla.

Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä asiaankuuluvat rahoitusjärjestelyt.

9. Jos sääntelyviranomaisen on käyttänyt 7 kohdan mukaista toimivaltaansa, asiaankuuluvan tariffisääntelyn on katettava kyseessä olevien investointien kustannukset.

4 jakso

Siirtoverkonhaltijoiden nimeäminen ja sertifiointi

52 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden nimeäminen ja sertifiointi

1. Ennen kuin yritys hyväksytään ja nimetään siirtoverkonhaltijaksi, se on sertifioitava tämän artiklan 4, 5 ja 6 kohdan ja asetuksen (EU) 2019/943 51 artiklan mukaisia menettelyjä noudattaen.

2. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja nimettävä siirtoverkonhaltijoiksi yritykset, joiden sääntelyviranomaisen on jäljempänä esitetyn sertifiointimenettelyn mukaisesti varmistanut noudattaneen 43 artiklan vaatimuksia. Siirtoverkonhaltijoiden nimeäminen on ilmoitettava komissiolle ja julkaistava *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

3. Siirtoverkonhaltijoiden on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle kaikista suunnitelluista liiketoimista, jotka voivat edellyttää sen uudelleenarviointia, ovatko ne 43 artiklan vaatimusten mukaisia.

4. Sääntelyviranomaisten on seurattava, että siirtoverkonhaltijat noudattavat jatkuvasti 43 artiklan vaatimuksia. Niiden on aloitettava sertifiointimenettely tällaisen vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi

a) kun siirtoverkonhaltija tekee 3 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen;

b) omasta aloitteestaan, jos niiden tiedossa on, että suunniteltu muutos siirtoverkon omistajien tai siirtoverkonhaltijoiden suhteen käytetyissä oikeuksissa tai vaikutusvallassa saattaa johtaa 43 artiklan rikkomiseen, tai jos niillä on syytä epäillä, että tällainen rikkominen on saattanut tapahtua; tai

c) komission perustellusta pyynnöstä.

5. Sääntelyviranomaisten on tehtävä päätös siirtoverkonhaltijan sertifiointista neljän kuukauden kuluessa siirtoverkonhaltijan tekemän ilmoituksen päivämäärästä tai komission pyynnön päivämäärästä. Tämän määräajan päätyttyä sertifiointi katsotaan myönnettyksi. Sääntelyviranomaisen nimenomainen tai hiljainen päätös voi tulla voimaan vasta sen jälkeen kun 6 kohdassa säädetty menettely on saatettu loppuun.

6. Sääntelyviranomaisen on ilmoitettava siirtoverkonhaltijan sertifiointia koskevasta nimenomaisesta tai hiljaisesta päätöksestä viipymättä komissiolle ja toimitettava ilmoituksen mukana kaikki päätöksen kannalta merkitykselliset tiedot. Komissio päättää asiasta asetuksen (EU) 2019/943 51 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

7. Sääntelyviranomaiset ja komissio voivat pyytää siirtoverkonhaltijoilta ja tuotantoa tai toimittamista harjoittavilta yrityksiltä kaikkia tietoja, joilla on merkitystä niille tämän artiklan nojalla kuuluvien tehtävien suorittamisessa.

8. Sääntelyviranomaiset ja komissio käsittelevät kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina.

53 artikla

Sertifiointi kolmansien maiden osalta

1. Kun sertifiointia pyytää siirtoverkon omistaja tai siirtoverkonhaltija, joka on kolmannesta maasta olevan henkilön tai kolmansista maista olevien henkilöiden määräysvallassa, sääntelyviranomaisen on ilmoitettava asiasta komissiolle.

Sääntelyviranomaisen on myös ilmoitettava viipymättä komissiolle sellaisista tilanteista, jotka johtaisivat siihen, että kolmannesta maasta oleva henkilö tai kolmansista maista olevat henkilöt hankkivat määräysvallan siirtoverkkoon tai siirtoverkonhaltijaan nähden.

2. Siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle sellaisista tilanteista, jotka johtaisivat siihen, että kolmannesta maasta oleva henkilö tai kolmansista maista olevat henkilöt hankkivat määräysvallan siirtoverkkoon tai siirtoverkonhaltijaan nähden.

3. Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä päätösluonnos siirtoverkonhaltijan sertifiointista neljän kuukauden kuluessa siirtoverkonhaltijan tekemän ilmoituksen päivämäärästä. Sen on evättävä sertifiointi, jos

- a) ei ole osoitettu, että kyseinen yksikkö noudattaa 43 artiklan vaatimuksia; ja
- b) ei ole osoitettu sääntelyviranomaiselle tai muulle jäsenvaltion nimeämälle toimivaltaiselle kansalliselle viranomaiselle, että sertifiointin myöntäminen ei vaaranna energian toimitusvarmuutta jäsenvaltiossa ja unionissa. Sääntelyviranomaisen tai muun toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on asiaa harkitessaan otettava huomioon
  - i) ne unionin oikeudet ja velvoitteet asianomaisen kolmannen maan suhteen, jotka johtuvat kansainvälisestä oikeudesta, myös sellaisesta yhden tai useamman kolmannen maan kanssa tehdystä sopimuksesta, jossa unioni on sopimuspuolena ja jossa käsitellään energian toimitusvarmuuteen liittyviä seikkoja;
  - ii) ne jäsenvaltion oikeudet ja velvoitteet asianomaisen kolmannen maan suhteen, jotka johtuvat kyseisen kolmannen maiden kanssa tehdystä sopimuksesta, siltä osin kuin ne ovat unionin oikeuden mukaisia; sekä
  - iii) muut tapaukseen ja asianomaiseen kolmanteen maahan liittyvät erityiset tosiseikat ja olosuhteet.

4. Sääntelyviranomaisen on ilmoitettava päätöksensä sekä kaikki päätöksen kannalta merkitykselliset tiedot viipymättä komissiolle.

5. Jäsenvaltioiden on annettava sääntelyviranomaiselle tai 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettulle nimetylle toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisuus pyytää ennen kuin sääntelyviranomaisen tekee sertifiointipäätöksen komissiolta lausunto siitä,

- a) täyttääkö asianomainen yksikkö 43 artiklan vaatimukset; ja
- b) vaarantaako sertifiointin myöntäminen energian toimitusvarmuuden unionissa.

6. Komissio tutkii 5 kohdassa tarkoitettua pyynnön heti sen saatuaan. Se toimittaa lausuntonsa kahden kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta sääntelyviranomaiselle tai nimetylle toimivaltaiselle viranomaiselle, jos pyynnön esittäjä on kyseinen viranomainen.

Komissio voi lausuntoa laatiessaan pyytää ACERin, asianomaisen jäsenvaltion ja asianosaisten näkemyksiä. Jos komissio tekee tällaisen pyynnön, kahden kuukauden määräaika jatketään kahdella kuukaudella.

Jos komissio ei ole toimittanut lausuntoaan ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa tarkoitettua määräajassa, katsotaan, ettei sillä ole sääntelyviranomaisen päätöksen johdosta huomautettavaa.

7. Arvioidessaan, vaarantaako kolmannesta maasta olevalla henkilöllä tai kolmansista maista olevilla henkilöillä oleva määräysvalta energian toimitusvarmuuden unionissa, komissio ottaa huomioon

- a) tapaukseen ja asianomaiseen kolmanteen maahan tai asianomaisiin kolmansiin maihin liittyvät erityiset tosiseikat; sekä
- b) ne unionin oikeudet ja velvoitteet asianomaisen kolmannen maan tai asianomaisten kolmansien maiden suhteen, jotka johtuvat kansainvälisestä oikeudesta, myös sellaisesta yhden tai useamman kolmannen maan kanssa tehdystä sopimuksesta, jossa unioni on sopimuspuolena ja jossa käsitellään toimitusvarmuuteen liittyviä seikkoja.

8. Säätelyviranomaisen on kahden kuukauden kuluessa 6 kohdassa tarkoitetun määräajan päättymisestä tehtävä lopullinen päätöksensä sertifiointista. Säätelyviranomaisen on lopullista päätöstä tehdessään otettava komission lausunto mahdollisimman tarkasti huomioon. Jäsenvaltioilla on joka tapauksessa oikeus evätä sertifiointi, jos sertifiointin myöntäminen vaarantaa energian toimitusvarmuuden jäsenvaltiossa tai toisen jäsenvaltion energian toimitusvarmuuden. Jos jäsenvaltio on nimennyt muun toimivaltaisen kansallisen viranomaisen tekemään 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetun arvion, se voi velvoittaa säätelyviranomaisen tekemään lopullisen päätöksensä kyseisen toimivaltaisen kansallisen viranomaisen arvioinnin mukaisesti. Säätelyviranomaisen lopullinen päätös ja komission lausunto julkaistaan yhdessä. Jos lopullinen päätös poikkeaa komission lausunnosta, kyseisen jäsenvaltion on esitettävä tällaisen päätöksen perustelut ja julkaistava ne yhdessä päätöksen kanssa.

9. Tämä artikla ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta harjoittaa kansallista oikeudellista valvontaa oikeutettujen yleisten turvallisuusasetusten suojaamiseksi unionin oikeutta noudattaen.

10. Tätä artiklaa sovelletaan 3 kohdan a alakohtaa lukuun ottamatta myös jäsenvaltioihin, joita koskee 66 artiklan mukainen poikkeus.

54 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden mahdollisuus omistaa energiavarastoja

1. Siirtoverkonhaltijat eivät saa omistaa, kehittää, hallinnoida tai operoida energiavarastoja.
2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat sallia sen, että siirtoverkonhaltijat omistavat, kehittävät, hallinnoivat tai operoivat energiavarastoja, jos ne ovat täysin integroituja verkkokomponentteja ja säätelyviranomaisen on antanut hyväksyntänsä tai jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:
  - a) säätelyviranomaisen tarkastelua ja hyväksyntää edellyttävän avoimen, läpinäkyvän ja syrjimättömän tarjouskilpailun perusteella muille osapuolille ei ole myönnetty oikeutta omistaa, kehittää, hallinnoida tai operoida tällaisia varastoja, tai muut osapuolet eivät kyenneet tuottamaan kyseisiä palveluja kohtuullisin kustannuksin ja oikea-aikaisesti;
  - b) siirtoverkonhaltijat tarvitsevat tällaisia varastoja tai taajuuteen vaikuttamattomia lisäpalveluja täyttääkseen tämän direktiivin mukaiset velvoitteensa siirtoverkon tehokkaan, luotettavan ja varman käytön osalta, ja niitä ei käytetä sähkön ostoon tai myyntiin sähkömarkkinoilla; ja
  - c) säätelyviranomaisen on arvioinut tällaisen poikkeuksen tarpeellisuuden, suorittanut etukäteisen arvioinnin hankintamenettely soveltuvuudesta, mukaan lukien hankintamenettelyn ehdot, ja antanut hyväksyntänsä.

Säätelyviranomaisen voi laatia ohjeita tai hankintasopimuksia koskevia lausekkeitä auttaakseen siirtoverkonhaltijoita varmistamaan hankintamenettelyn oikeudenmukaisuuden.

3. Poikkeuksen myöntämistä koskeva päätös on ilmoitettava komissiolle ja ACERille yhdessä pyyntöä koskevien merkityksellisten tietojen ja poikkeuksen perustelujen kanssa.

4. Säätelyviranomaisten on toteutettava säännöllisin väliajoin ja vähintään joka viides vuosi julkinen kuuleminen olemassa olevista energiavarastoista sen selvittämiseksi, onko tällaisia varastoja saatavilla ja onko muilla osapuolilla kiinnostusta investoida tällaisiin varastoihin. Jos julkinen kuuleminen säätelyviranomaisen suorittaman arvion mukaan osoittaa, että muut osapuolet kykenevät omistamaan, kehittämään, operoimaan tai hallinnoimaan tällaisia varastoja kustannustehokkaasti, säätelyviranomaisen on varmistettava, että siirtoverkonhaltijat luopuvat tällaisesta toiminnasta asteittain 18 kuukauden kuluessa. Osana tämän menettelyn edellytyksiä säätelyviranomaiset voivat sallia, että siirtoverkonhaltijat saavat kohtuullisen korvauksen, erityisesti saadakseen takaisin energiavarastoihin tekemiensä investointien jäännösarvon.

5. Edellä olevaa 4 kohtaa ei sovelleta täysin integroituihin verkkokomponentteihin eikä sellaisten uusien akkuvarastojen tavanomaiseen poistoaikaan, joita koskeva lopullinen investointipäätös tehdään ennen vuotta 2024, edellyttäen että

- a) tällaiset akkuvarastot liitetään verkkoon viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän jälkeen;
- b) tällaiset akkuvarastot on integroitu siirtoverkkoon;

- c) tällaisia akkuvarastoja käytetään yksinomaan verkon käyttövarmuuden viiveettömään reaktiiviseen palauttamiseen verkon vikatapahtuman seurauksena, jos tällainen palauttamistoimenpide alkaa välittömästi ja päättyy, kun tavanomaisen ajojärjestyksen muuttaminen voi ratkaista ongelman; ja
- d) tällaisia akkuvarastoja ei käytetä sähkön ostoon tai myyntiin sähkömarkkinoilla, mukaan lukien tasehallinta.

5 jakso

Eriyttäminen ja kirjanpidon avoimuus

55 artikla

Oikeus tutustua kirjanpitoon

1. Jäsenvaltioilla tai niiden nimeämillä toimivaltaisilla viranomaisilla, myös 57 artiklassa tarkoitetuilla sääntelyviranomaisilla, on oltava tehtäviensä hoitamisen niin edellyttäessä oikeus tutustua sähköalan yritysten kirjanpitoon 56 artiklan mukaisesti.
2. Jäsenvaltioiden ja nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten, myös sääntelyviranomaisten, on pidettävä kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina. Jäsenvaltiot voivat edellyttää tällaisten tietojen luovuttamista, jos tällainen tietojen luovuttaminen on tarpeen toimivaltaisten viranomaisten tehtävien hoitamisen kannalta.

56 artikla

Kirjanpidon eriyttäminen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimet sen varmistamiseksi, että sähköalan yritysten kirjanpito hoidetaan 2 ja 3 kohdan mukaisesti.
2. Sähköalan yritysten on niiden omistusrakenteesta tai oikeudellisesta muodosta riippumatta laadittava tilinpäätöksensä, annettava tilinsä tarkastettaviksi ja julkaistava tilinpäätöksensä direktiivin 2013/34/EU nojalla annetun osakeyhtiöiden tilinpäätöksiä koskevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Yritysten, joilla ei ole lainsäädännöllistä velvoitetta julkaista tilinpäätöstään, on pidettävä pääkonttorissaan yleisön saatavilla jäljennös tilinpäätöksestään.

3. Syrjinnän, ristisubvention ja kilpailun vääristymisen välttämiseksi sähköalan yritysten on sisäisessä kirjanpidossaan pidettävä erillistä kirjanpitoa kustakin siirtoon ja jakeluun liittyvästä toiminnosta siten kuin niitä vaadittaisiin tekemään, jos erilliset yritykset harjoittaisivat kyseisiä toimintoja. Niiden on myös laadittava tilinpäätös, joka voi olla konsolidoitu, siirtoon ja jakeluun liittymättömistä muista sähköliiketoiminnoista. Kirjanpidossa on eriteltävä siirtoverkon tai jakeluverkon omistamisesta saatava tuotto. Yritysten on tarvittaessa laadittava konsolidoitu tilinpäätös sähköalaan liittymättömistä muista toiminnoista. Sisäisessä kirjanpidossa on laadittava erillinen tase ja tuloslaskelma kustakin liiketoiminnasta.
4. Edellä 2 kohdassa tarkoitettussa tilintarkastuksessa on varmistettava erityisesti, että noudatetaan 3 kohdassa tarkoitettua velvoitetta välttää syrjintää ja ristisubventiota.

VII LUKU

SÄÄNTELYVIRANOMAISET

57 artikla

Sääntelyviranomaisten nimeäminen ja riippumattomuus

1. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi sääntelyviranomainen kansallisella tasolla.
2. Edellä oleva 1 kohta ei estä nimeämästä muita sääntelyviranomaisia jäsenvaltioiden aluetasolla edellyttäen, että unionin tasolla on edustus- ja yhteydenpitotarkoituksia varten yksi korkean tason edustaja ACERin sääntelyneuvostossa asetuksen (EU) 2019/942 21 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

3. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltio voi nimetä sääntelyviranomaisia pieniä verkkoja varten maantieteellisesti eristyksissä olevilla alueilla, joilla kulutus vuonna 2008 oli alle kolme prosenttia sen jäsenvaltion kokonaiskulutuksesta, johon alue kuuluu. Tämä poikkeus ei estä nimittämistä yhtä korkean tason edustajaa unionin tasolla edustus- ja yhteydenpitotarkoituksia varten ACERin sääntelyneuvostoon asetuksen (EU) 2019/942 21 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

4. Jäsenvaltioiden on taattava sääntelyviranomaisen riippumattomuus ja varmistettava, että se käyttää toimivaltuuksiaan puolueettomasti ja avoimesti. Tätä varten jäsenvaltioiden on varmistettava, että tässä direktiivissä ja siihen liittyvässä lainsäädännössä asetettuja viranomaistehtäviä suorittaessaan sääntelyviranomaisen

a) on oikeudellisesti erillinen ja toiminnallisesti riippumaton muista julkisista ja yksityisistä elimistä;

b) varmistaa, että sen henkilöstö ja hallinnosta vastaavat henkilöt

i) toimivat markkinoiden eduista riippumatta; ja

ii) eivät viranomaistehtäviä suorittaessaan pyydä eivätkä ota suoria ohjeita miltyään hallitukselta tai muulta julkiselta tai yksityiseltä elimeltä. Tämä vaatimus ei rajoita tarvittaessa tiivistä yhteistyötä muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa eikä hallituksen julkaisemien, 59 artiklan mukaisiin sääntelytehtäviin ja toimivaltuuksiin liittymättömien yleisten poliittisten suuntaviivojen noudattamista.

5. Sääntelyviranomaisen riippumattomuuden suojelemiseksi jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että

a) sääntelyviranomaisen voi tehdä itsenäisiä päätöksiä poliittisista elimistä riippumatta;

b) sääntelyviranomaisella on kaikki tarvittavat henkilöstövoimavarat ja taloudelliset voimavarat, jotta se voi hoitaa tehtäviään ja käyttää toimivaltuuksiaan tuloksekkaasti ja tehokkaasti;

c) sääntelyviranomaisen toteuttaa itsenäisesti sille osoitettua talousarviota erillisten vuotuisten talousarviomäärärahojen perusteella;

d) sääntelyviranomaisen johtokunnan jäsenet tai, jos johtokuntaa ei ole, sääntelyviranomaisen ylimmät johtohenkilöt nimitetään vähintään viiden mutta enintään seitsemän vuoden toimikaudeksi, joka voidaan uusia kerran;

e) sääntelyviranomaisen johtokunnan jäsenet tai, jos johtokuntaa ei ole, sääntelyviranomaisen ylimmät johtohenkilöt nimitetään objektiivisin, avoimin ja julkistetuin perustein riippumattomalla ja puolueettomalla menettelyllä, jolla varmistetaan, että ehdokkailla on tarvittava pätevyys ja kokemus paikkaan sääntelyviranomaisessa;

f) eturistiriitoja varten on olemassa määräykset ja salassapitovelvollisuus jatkuu sääntelyviranomaisen johtokunnan jäsenten tai, jos johtokuntaa ei ole, sääntelyviranomaisen ylimpien johtohenkilöiden toimikauden jälkeen;

g) sääntelyviranomaisen johtokunnan jäsenet tai, jos johtokuntaa ei ole, sääntelyviranomaisen ylimmät johtohenkilöt voidaan erottaa ainoastaan avoimin ja jo olemassa olevin perustein.

Ensimmäisen alakohdan d alakohdan osalta jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttöön otetaan johtokunnan tai ylimpien johtohenkilöiden asianmukainen kiertojärjestelmä. Johtokunnan jäsenet tai, jos johtokuntaa ei ole, ylimmät johtohenkilöt voidaan vapauttaa tehtävistään kesken toimikauden ainoastaan, jos he eivät enää täytä tässä artiklassa asetettuja vaatimuksia tai ovat syyllistyneet rikkomukseen kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

6. Jäsenvaltiot voivat säätää, että riippumaton tilintarkastaja suorittaa sääntelyviranomaisen tilinpäätöksen jälkitarastuksen.

7. Komissio esittää viimeistään 5 päivänä heinäkuuta 2022 ja sen jälkeen joka neljäs vuosi Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen siitä, miten kansalliset viranomaiset noudattavat tässä artiklassa säädettyä riippumattomuusperiaatetta.

58 artikla

Sääntelyviranomaisen yleistavoitteet

Tässä direktiivissä määriteltyjä viranomaistehtäviä suorittaessaan sääntelyviranomaisen on toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpiteet seuraavien tavoitteiden edistämiseksi 59 artiklassa säädettyjen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa puitteissa tiiviissä yhteydenpidossa muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten, mukaan lukien kilpailuviranomaisten, sekä tapauksen mukaan naapurina olevien jäsenvaltioiden ja naapurina olevien kolmansien maiden viranomaisten, myös sääntelyviranomaisten, kanssa ja rajoittamatta näiden toimivaltaa:

- a) kilpailuun perustuvien, joustavien, varmojen ja ympäristön kannalta kestävien sähkön sisämarkkinoiden edistäminen unionin alueella ja markkinoiden tehokas avaaminen kaikille unionin asiakkaille ja toimittajille tiiviissä yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten, komission ja ACERin kanssa sekä asianmukaisten edellytysten varmistaminen sähköverkkojen tehokasta ja luotettavaa käyttöä varten pitkän aikavälin tavoitteet huomioon ottaen;
- b) kilpailuun perustuvien ja moitteettomasti toimivien alueellisten rajat ylittävien markkinoiden kehittäminen unionin alueella a alakohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi;
- c) jäsenvaltioiden välisen sähkökaupan rajoitusten poistaminen, muun muassa sellaisen tarkoituksenmukaisen rajat ylittävän siirtokapasiteetin kehittäminen, jolla voidaan vastata kysyntään ja parantaa kansallisten markkinoiden yhdentymistä, mikä voi edistää sähkönsiirtoja kaikkialla unionissa;
- d) kuluttajien tarpeisiin suuntautuneiden varmojen, luotettavien ja tehokkaiden sekä syrjimättömien verkkojen kehittämisen edistäminen mahdollisimman kustannustehokkaasti sekä verkon riittävyyden ja yleisten energiapolitiittisten tavoitteiden mukaisesti energiatehokkuuden edistäminen sekä suuri- ja pienimuotoisen uusiutuviin lähteisiin perustuvan sähköntuotannon ja hajautetun tuotannon integroiminen sekä siirto- että jakeluverkkoihin ja niiden käytön helpottaminen suhteessa muihin kaasun tai lämmön energiaverkkoihin;
- e) uuden tuotantokapasiteetin ja energiavarojen verkkoon pääsyn helpottaminen erityisesti poistamalla uusien tulokkaiden ja uusiutuvista lähteistä peräisin olevan sähkön markkinoille pääsyn mahdollisia esteitä;
- f) sen varmistaminen, että verkonhaltijoille ja verkon käyttäjille tarjotaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä asianmukaisia kannustimia lisätä verkon suorituskykyä, erityisesti energiatehokkuutta, ja edistää markkinoiden yhdentymistä;
- g) sen varmistaminen, että asiakkaat hyötyvät kansallisten markkinoiden tehokkaasta toiminnasta, sekä tehokkaan kilpailun ja korkeatasoisen kuluttajansuojan varmistamisen edistäminen tiiviissä yhteistyössä asiaankuuluvien kuluttajansuojaviranomaisten kanssa;
- h) yleispalvelun ja julkisten palvelujen korkean tason saavuttamisen edistäminen sähköntoimituksissa, osallistuminen heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojeluun ja käyttäjän toimittajan vaihtamisen edellyttämien tiedonvaihtomenettelyjen yhteensopivuuden edistäminen.

59 artikla

Sääntelyviranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet

1. Sääntelyviranomaisen tehtävänä on
  - a) vahvistaa tai hyväksyä avointen kriteerien mukaisesti siirto- tai jakelutariffit tai niiden laskentamenetelmät tai molemmat;
  - b) varmistaa, että siirtoverkonhaltijat ja jakeluverkonhaltijat ja tapauksen mukaan verkon omistajat sekä kaikki sähköalan yritykset ja muut markkinaosapuolet noudattavat tästä direktiivistä, asetuksesta (EU) 2019/943, asetuksen (EU) 2019/943 59, 60 ja 61 artiklan mukaisesti hyväksytyistä verkkosäännöistä ja suuntaviivoista ja muusta asiaa koskevasta unionin oikeudesta johtuvia velvoitteitaan, myös rajat ylittävien kysymysten osalta, sekä ACERin päätöksiä;

- c) varmistaa tiiviissä yhteistyössä muiden sääntelyviranomaisten kanssa, että Sähkö-ENTSO ja EU DSO -elin noudattavat tästä direktiivistä, asetuksista (EU) 2019/943, asetuksen (EU) 2019/943 59, 60 ja 61 artiklan mukaisesti hyväksytyistä verkkosäännöistä ja suuntaviivoista ja muusta asiaa koskevasta unionin oikeudesta johtuvia velvoitteitaan, myös rajat ylittävien kysymysten osalta, sekä ACERin päätöksiä, ja määrittää yhdessä tapaukset, joissa Sähkö-ENTSO ja EU DSO -elin eivät noudata velvoitteitaan; jos sääntelyviranomaiset eivät ole päässeet sopimukseen neljän kuukauden kuluessa yhteydenpidon aloittamisesta määrittääkseen yhdessä velvoitteiden noudattamatta jättämisen, asia saatetaan ACERin päätettäväksi asetuksen (EU) 2019/942 6 artiklan 10 kohdan mukaisesti;
- d) hyväksyä tuotteet ja hankintamenettelyt taajuuteen vaikuttamattomien lisäpalvelujen osalta;
- e) panna täytäntöön asetuksen (EU) 2019/943 58, 60 ja 61 artiklan mukaisesti hyväksytyt verkkosäännöt ja suuntaviivat kansallisilla toimenpiteillä tai tarvittaessa koordinoituilla alueellisilla tai unionin laajuisilla toimenpiteillä;
- f) tehdä rajat ylittävissä kysymyksissä yhteistyötä kyseisten jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisen tai sääntelyviranomaisten ja ACERin kanssa, erityisesti osallistumalla ACERin sääntelyneuvoston työhön asetuksen (EU) 2019/942 21 artiklan mukaisesti;
- g) noudattaa kaikkia asiaan liittyviä oikeudellisesti sitovia komission ja ACERin päätöksiä ja panna ne täytäntöön;
- h) varmistaa, että siirtoverkonhaltijat asettavat rajayhdysjohtokapasiteetin mahdollisimman laajasti saataville asetuksen (EU) 2019/943 16 artiklan mukaisesti;
- i) antaa vuosittain kertomus toiminnastaan ja tehtäviensä suorittamisesta jäsenvaltioiden asiaankuuluville viranomaisille, komissiolle ja ACERille, mukaan lukien toteutetuista toimista ja saavutetuista tuloksista kunkin tässä artiklassa luetellun tehtävän osalta;
- j) varmistaa, ettei siirtoon, jakeluun ja toimitukseen liittyvien toimintojen tai muiden sähköliiketoimintojen tai sähköalaan liittymättömien toimintojen välillä esiinny ristisubventiota;
- k) seurata siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmia ja esittää vuosikertomuksessaan arvio siitä, kuinka siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmat vastaavat unionin laajuista verkon kehittämissuunnitelmaa; tällaiseen arvioon voi sisältyä suosituksia kyseisten investointisuunnitelmien muuttamisesta;
- l) seurata ja arvioida siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden suoriutumista sellaisen älykkään verkon kehittämisessä, joka edistää energiatehokkuutta ja uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian integrointia, käyttäen rajallista joukkoa indikaattoreita sekä julkaista joka toinen vuosi kansallinen raportti, jossa esitetään suosituksia;
- m) vahvistaa tai hyväksyä palvelun laatua ja toimitusten laatua koskevia standardeja ja vaatimuksia tai osallistua tähän yhdessä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa ja seurata verkon varmuutta ja luotettavuutta koskevien sääntöjen noudattamista ja arvioida niiden aiempaa toimivuutta;
- n) seurata avoimuuden tasoa, tukkuhinnat mukaan lukien, ja varmistaa, että sähköalan yritykset noudattavat avoimuutta koskevia velvoitteita;
- o) seurata, miten avoimia ja tehokkaita tukku- ja vähittäismarkkinat ovat ja missä määrin niillä esiintyy kilpailua, mihin kuuluvat sähköpörssit, kotitalousasiakkaiden maksamat hinnat, mukaan lukien ennakkomaksujärjestelmät, dynaamisen hinnan sähkösopimusten ja älykkäiden mittausjärjestelmien käytön vaikutukset, toimittajaa vaihtaneiden asiakkaiden määrä, verkosta poiskytkettyjen asiakkaiden määrä, ylläpitopalvelujen maksut, ylläpitopalvelujen toteuttaminen, kotitalouksien maksamien hintojen ja tukkuhintojen välinen suhde, verkkotariffien ja -maksujen kehittyminen ja kotitalousasiakkaiden tekemät valitukset, sekä mahdollisia kilpailun vääristymiä tai rajoituksia, myös antamalla asiaa koskevia tietoja, sekä saattaa asiaankuuluvat tapaukset asiaankuuluvien toimivaltaisten kilpailuviranomaisten käsiteltäviksi;
- p) seurata rajoittavien sopimuskäytäntöjen esiintymistä, mukaan lukien yksinoikeuslausekkeet, joilla voidaan estää asiakkaita tekemästä samanaikaisesti sopimuksia useamman kuin yhden toimittajan kanssa tai rajoittaa näiden vapautta tehdä tällaisia sopimuksia, ja tarvittaessa ilmoittaa kansallisille kilpailuviranomaisille tällaisista käytännöistä;
- q) seurata aikaa, jonka siirtoverkonhaltijat ja jakeluverkonhaltijat käyttävät liitäntöjen ja korjausten suorittamiseen;
- r) varmistaa muiden asiaankuuluvien viranomaisten kanssa kuluttajansuojatoimenpiteiden tehokkuus ja täytäntöönpano;

- s) julkaista vähintään vuosittain suosituksia 5 artiklan noudattamisesta toimitushinnoissa ja toimittaa nämä suositukset tarvittaessa kilpailuviranomaisille;
- t) varmistaa asiakkaiden syrjimätön mahdollisuus saada kulustietoja, kulustietojen tarjoaminen helppotajuisessa yhdenmukaistetussa muodossa kansallisella tasolla valinnaista käyttöä varten sekä kaikkien asiakkaiden mahdollisuus saada nopeasti tällaisia 23 ja 24 artiklassa tarkoitettuja tietoja;
- u) seurata siirtoverkonhaltijoiden, jakeluverkonhaltijoiden, toimittajien ja asiakkaiden ja muiden markkinaosapuolten asemaa ja vastuuta koskevien sääntöjen täytäntöönpanoa asetuksen (EU) 2019/943 mukaisesti;
- v) seurata tuotanto- ja varastointikapasiteettiin tehtäviä investointeja suhteessa toimitusvarmuuteen;
- w) seurata unionin ja kolmansien maiden siirtoverkonhaltijoiden teknistä yhteistyötä;
- x) edistää tärkeimpiä markkinamenettelyjä koskevien tiedonvaihtomenettelyjen yhteensopivuutta aluetasolla;
- y) seurata 14 artiklassa asetetut vaatimukset täyttävien vertailuvälineiden saatavuutta;
- z) seurata itse tuotetun sähkön kulutukseen ja kansalaisten energiayhteisöihin kohdistuvien perusteettomien esteiden ja rajoitusten poistamista.

2. Jos jäsenvaltio on niin säätänyt, muu viranomaisena kuin sääntelyviranomaisena voi hoitaa 1 kohdassa säädetyt seurantatehtävät. Tällöin tästä seurannasta saadut tiedot on saatettava sääntelyviranomaisen käyttöön niin pian kuin mahdollista.

Sääntelyviranomaisen on parempaa sääntelyä koskevien periaatteiden mukaisesti 1 kohdassa säädetyt tehtävät suorittaessaan tarvittaessa kuultava siirtoverkonhaltijoita ja tehtävä tarvittaessa tiivistä yhteistyötä muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa näiden riippumattomuuden säilyttäen ja rajoittamatta näiden omaa erityistä toimivaltaa.

Sääntelyviranomaisen tai ACERin tämän direktiivin mukaisesti antamat hyväksynyt eivät estä sääntelyviranomaisesta käyttämästä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa myöhemmin toimivaltuuksiaan tämän artiklan mukaisesti eivätkä rajoita muiden asiaankuuluvien viranomaisten tai komission määräämiä seuraamuksia.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomaisille annetaan toimivaltuudet, joiden nojalla ne voivat suorittaa tässä artiklassa tarkoitettut tehtävät tehokkaasti ja joutuisasti. Tätä varten sääntelyviranomaisella on oltava vähintään

- a) valtuudet tehdä sähköalan yrityksiä sitovia päätöksiä;
- b) valtuudet tehdä sähkömarkkinoiden toimintaa koskevia tutkimuksia ja päättää sekä määrätä tarvittavista ja oikeasuhteisista toimenpiteistä tehokkaan kilpailun edistämiseksi ja markkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi. Lisäksi sääntelyviranomaisella on oltava valtuudet tehdä tarvittaessa yhteistyötä kansallisen kilpailuviranomaisen ja rahoitusmarkkinoiden sääntelyviranomaisten tai komission kanssa kilpailulainsäädäntöön liittyvän tutkimuksen tekemisessä;
- c) valtuudet vaatia sähköalan yrityksiltä kaikki sen tehtävien suorittamisen kannalta merkitykselliset tiedot, mukaan lukien perustelut kolmansien osapuolten pääsyn epäämiselle, sekä kaikki tiedot verkon vahvistamisen edellyttämistä toimenpiteistä;
- d) valtuudet määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia sähköalan yrityksille, jotka eivät täytä velvoitteitaan, jotka johtuvat tästä direktiivistä, asetuksesta (EU) 2019/943 tai asiaan liittyvistä oikeudellisesti sitovista sääntelyviranomaisen tai ACERin päätöksistä, tai ehdottaa toimivaltaiselle tuomioistuimelle, että tämä määräisi kyseisiä seuraamuksia, tähän sisältyy toimivalta määrätä tai ehdottaa määrättäväksi siirtoverkonhaltijalle enintään kymmentä prosenttia sen vuotuisesta liikevaihdosta tai vertikaalisesti integroituneelle yritykselle enintään kymmentä prosenttia sen vuotuisesta liikevaihdosta vastaavia seuraamuksia, jos nämä eivät täytä tämän direktiivin mukaisia velvoitteitaan; sekä
- e) tarkoituksenmukaiset oikeudet suorittaa tutkintaa ja valtuudet ratkaista riitoja 60 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla.

4. Siinä jäsenvaltiossa, jossa Sähkö-ENTSON tai EU DSO -elimen toimipaikka sijaitsee, sijaitsevalla sääntelyviranomaisella on oltava toimivalta määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia näille elimille, jos ne eivät täytä velvoitteitaan, jotka johtuvat tästä direktiivistä, asetuksesta (EU) 2019/943 tai asiaan liittyvistä oikeudellisesti sitovista sääntelyviranomaisen tai ACERin päätöksistä, tai ehdottaa toimivaltaiselle tuomioistuimelle, että tämä määräisi kyseisiä seuraamuksia.
5. Jos 44 artiklan nojalla on nimetty riippumaton järjestelmävastaava, sääntelyviranomaisen on sille tämän artiklan 1 ja 3 kohdassa asetettujen tehtävien lisäksi
- seurattava, että siirtoverkon omistaja ja riippumaton järjestelmävastaava noudattavat tästä artiklasta johtuvia velvoitteitaan, ja määrättävä velvoitteiden rikkomisesta seuraamuksia 3 kohdan d alakohdan mukaisesti;
  - seurattava riippumattoman järjestelmävastaavan ja siirtoverkon omistajan välisiä suhteita ja välistä viestintää sen varmistamiseksi, että riippumaton järjestelmävastaava noudattaa velvoitteitaan, ja erityisesti hyväksyttävä sopimukset ja toimittava riitojenratkaisuviranomaisena riippumattoman järjestelmävastaavan ja siirtoverkon omistajan välillä kaikissa valituksissa, joita kumpi tahansa osapuoli tekee 60 artiklan 2 kohdan mukaisesti;
  - hyväksyttävä ensimmäiseen kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan sisältyvä investointisuunnitelma ja hyväksyttävä monivuotiset verkon kehittämissuunnitelmat, jotka riippumaton järjestelmävastaava esittää vähintään joka toinen vuosi, sanotun kuitenkin rajoittamatta 44 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettua menettelyä soveltamista;
  - varmistettava, että riippumattoman järjestelmävastaavan perimiin verkkoonpääsytariffeihin sisältyy verkon omistajalle tai omistajille maksettava riittävä korvaus verkko-omaisuuden käyttämisestä ja siihen tehdyistä uusista investoinneista, edellyttäen että ne on tehty taloudellisesti ja tehokkaasti;
  - voitava suorittaa tarkastuksia, myös ennalta ilmoittamatta, siirtoverkon omistajan ja riippumattoman järjestelmävastaavan toimitiloissa; sekä
  - seurattava niiden siirtorajoitusmaksujen käyttöä, jotka riippumaton järjestelmävastaava on kerännyt asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
6. Kun siirtoverkonhaltija on nimetty VI luvun 3 jakson mukaisesti, sääntelyviranomaiselle osoitetaan tämän artiklan 1 ja 3 kohdan nojalla annettujen tehtävien ja toimivaltuuksien lisäksi ainakin seuraavat tehtävät ja toimivaltuudet:
- määrätä seuraamuksia 3 kohdan d alakohdan mukaisesti vertikaalisesti integroitunutta yritystä suosivista, muita syrjivistä käytännöistä;
  - seurata siirtoverkonhaltijan ja vertikaalisesti integroituneen yrityksen välistä viestintää sen varmistamiseksi, että siirtoverkonhaltija täyttää velvoitteensa;
  - toimia vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan välillä riitojenratkaisuviranomaisena 60 artiklan 2 kohdan nojalla tehtyjen valitusten osalta;
  - seurata vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan välisiä kaupallisia ja rahoituksellisia suhteita, mukaan lukien lainoja;
  - hyväksyä kaikki vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan väliset kaupalliset ja rahoitussopimukset edellyttäen, että niissä noudatetaan markkinaehtoja;
  - pyytää vertikaalisesti integroituneelta yritykseltä perustelut, kun ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö on tehnyt sille 50 artiklan 4 kohdan mukaisen ilmoituksen; tällaisiin perusteluihin on sisällyttävä erityisesti todisteet siitä, että vertikaalisesti integroitunutta yritystä hyödyttävää syrjintää ei ole harjoitettu;
  - suorittaa tarkastuksia, myös ennalta ilmoittamatta, vertikaalisesti integroidun yrityksen ja siirtoverkonhaltijan toimitiloissa; sekä
  - osoittaa siirtoverkonhaltijan kaikki tehtävät tai tiettyjä tehtäviä 44 artiklan mukaisesti nimetyille riippumattomalle järjestelmävastaavalle, jos siirtoverkonhaltija rikkoo toistuvasti tämän direktiivin mukaisia velvoitteitaan, erityisesti silloin, kun tämä toistuvasti harjoittaa vertikaalisesti integroitunutta yritystä suosivia, muita syrjiviä käytäntöjä.

7. Lukuun ottamatta tapauksia, joissa ACERilla on toimivalta vahvistaa ja hyväksyä ehdot tai menetelmät asetuksen (EU) 2019/943 VII luvun mukaisten verkkosääntöjen ja suuntaviivojen täytäntöönpanemiseksi asetuksen (EU) 2019/942 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti niiden koordinoitun luonteen vuoksi, sääntelyviranomaisilla on oltava velvollisuus vahvistaa tai hyväksyä riittävän ajoissa ennen niiden voimaantuloa ainakin kansalliset menetelmät, joita käytetään seuraavien seikkojen laskennassa tai niitä koskevien ehtojen vahvistamisessa:

- a) liittäminen ja pääsy kansallisiin verkkoihin, siirto- ja jakelutariffit tai niitä koskevat menetelmät mukaan lukien; näiden tariffien tai menetelmien on mahdollistettava tarvittavien investointien tekeminen verkkoihin niin, että kyseisillä investoinneilla voidaan varmistaa verkkojen toimivuus;
  - b) sellaisten lisäpalvelujen tarjonta, jotka suoritetaan mahdollisimman taloudellisesti ja jotka tarjoavat verkon käyttäjille asianmukaisia kannustimia sähkön syötön ja oton tasapainottamiseksi; tällaiset lisäpalvelut on tarjottava oikeudenmukaisesti ja syrjimättömästi, ja niiden on perustuttava puolueettomiin kriteereihin; ja
  - c) pääsy rajat ylittäviin infrastruktuureihin, mukaan lukien kapasiteetin jakoa ja siirtorajoitusten hallintaa koskevat menettelyt.
8. Edellä 7 kohdassa tarkoitettut menetelmät tai ehdot on julkaistava.

9. Jotta voidaan lisätä avoimuutta markkinoilla ja jotta kaikki, joita asia koskee, saavat kaikki siirto- ja jakelutariffeja koskevat tarvittavat tiedot ja niitä koskevat 60 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut päätökset tai päätösehdotukset, sääntelyviranomaisten on annettava julkisesti saataville yksityiskohtaiset tiedot menetelmistä ja kustannuksista, joita on käytetty kyseessä olevien verkkotariffien laskennassa, siten, että kaupallisesti arkaluonteiset tiedot pidetään luottamuksellisina.

10. Sääntelyviranomaisten on seurattava kansallisten sähköverkkojen, mukaan lukien rajayhdysjohdot, siirtorajoitusten hallintaa sekä siirtorajoitusten hallintaa koskevien sääntöjen soveltamista. Tätä varten siirtoverkonhaltijoiden tai markkinaoperaattoreiden on toimitettava siirtorajoitusten hallintaa ja myös kapasiteetin jakoa koskevat sääntönsä sääntelyviranomaisille. Sääntelyviranomaiset voivat pyytää muutoksia näihin sääntöihin.

60 artikla

Päätökset ja valitukset

1. Sääntelyviranomaisilla on oikeus vaatia, että siirtoverkonhaltijat ja jakeluverkonhaltijat tarvittaessa muuttavat ehtoja, tämän direktiivin 59 artiklassa tarkoitettut tariffit tai menetelmät mukaan lukien, sen varmistamiseksi, että ne ovat oikeasuhteisia ja että niitä sovelletaan syrjimättömällä tavalla, asetuksen (EU) 2019/943 18 artiklan mukaisesti. Jos siirto- ja jakelutariffien vahvistaminen viivästyy, sääntelyviranomaisilla on valtuudet vahvistaa tai hyväksyä alustavat siirto- ja jakelutariffit tai niiden laskentamenetelmät ja päättää asiaankuuluvista korvaustoimenpiteistä, mikäli lopulliset siirto- ja jakelutariffit tai niiden laskentamenetelmät eroavat alustavista tariffeista tai menetelmistä.

2. Jos jokin osapuoli haluaa tehdä valituksen siirto- tai jakeluverkonhaltijasta tästä direktiivistä johtuvien kyseisen verkonhaltijan velvoitteiden osalta, se voi osoittaa valituksensa sääntelyviranomaiselle, joka tekee riitojenratkaisuviranomaisena asiasta päätöksen kahden kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Tätä määräaikaa voidaan pidentää kahdella kuukaudella, jos sääntelyviranomainen pyytää lisätietoja. Tätä pidennettyä määräaikaa voidaan pidentää edelleen valituksen tekijän suostumuksella. Sääntelyviranomaisen päätös on sitova, paitsi jos ja siihen asti kun se kumotaan muutoksenhaussa.

3. Kuka tahansa haittaa kärsinyt osapuoli, jolla on oikeus tehdä valitus 59 artiklan mukaisesti tehdystä menetelmästä koskevasta päätöksestä tai, jos sääntelyviranomaisella on velvollisuus neuvotella, ehdotetuista tariffeista tai menetelmistä, voi kahden kuukauden kuluessa tai jäsenvaltioiden asettaman lyhyemmän ajanjakson kuluessa päätöksen tai päätösehdotuksen julkaisemisesta esittää valituksen vaatiessa päätöksen uudelleentarkastelua. Valituksella ei ole lykkäävää vaikutusta.

4. Jäsenvaltioiden on luotava sellaiset asianmukaiset ja tehokkaat menetelmät sääntelyyn, valvonnan ja avoimuuden turvaamiseksi, joilla vältetään määräävän aseman väärinkäyttö etenkin kuluttajien etujen vastaisella tavalla sekä kaikenlainainen markkinoiden valtauksen tähtäävä toiminta. Näissä menetelmissä on otettava huomioon SEUT-sopimuksen määräykset ja erityisesti sen 102 artikla.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vastuussa olevia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä vastaan toteutetaan asianmukaiset toimenpiteet, muun muassa jäsenvaltioiden kansallisen oikeuden mukaiset hallinnolliset toimet tai rikosoikeudelliset menettelyt, jos tässä direktiivissä säädettyjä luottamuksellisuussääntöjä ei ole noudatettu.

6. Edellä 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut valitukset eivät rajoita unionin oikeuden tai kansallisen oikeuden mukaisen muutoksenhakuoikeuden käyttöä.
7. Sääntelyviranomaisten tekemät päätökset on joka suhteessa perusteltava muutoksenhakumenettelyn mahdollistamiseksi tuomioistuimessa. Päätökset on julkistettava siten, että kaupallisesti arkaluonteiset tiedot pidetään luottamuksellisina.
8. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisella tasolla on olemassa sopivat järjestelmät, joiden mukaisesti osapuoli, jota sääntelyviranomaisen päätös koskee, voi hakea siihen muutosta elimeltä, joka on riippumaton asianomaisista osapuolista ja hallituksista.

61 artikla

Sääntelyviranomaisten alueellinen yhteistyö rajat ylittävissä kysymyksissä

1. Sääntelyviranomaisten on kuultava tarkoin toisiaan ja tehtävä tiivistä yhteistyötä keskenään, erityisesti ACERin puitteissa, sekä annettava toisilleen ja ACERille kaikki tiedot, joita ne tarvitsevat tästä direktiivistä johtuvien tehtäviensä suorittamiseksi. Vastaanottavan viranomaisen on vaihdettavien tietojen osalta varmistettava sama luottamuksellisuuden taso kuin tiedot lähettäneeltä viranomaiselta edellytetään.
2. Sääntelyviranomaisten on tehtävä yhteistyötä vähintään alueellisella tasolla
  - a) edistääkseen sellaisten operatiivisten järjestelyjen luomista, joilla voidaan varmistaa verkon optimaalinen hallinnointi, edistää yhteisiä sähköpörssejä ja rajat ylittävän kapasiteetin jakamista ja varmistaa riittävän yhteenliittämiskapasiteetin, myös uusien yhteyksien, vähimmäistaso alueella ja alueiden välillä, jotta tehokas kilpailu voi kehittyä ja toimitusvarmuus parantua, syrjimättä eri jäsenvaltioiden toimittajia;
  - b) koordinoidakseen alueellisen tason toimintoja suorittavien tahojen yhteistä valvontaa;
  - c) koordinoidakseen yhteistyössä muiden asianomaisten viranomaisten kanssa kansallisten, alueellisten ja eurooppalaisten resurssien riittävyysarviointien yhteistä valvontaa;
  - d) koordinoidakseen asianomaisia siirtoverkonhaltijoita ja muita markkinatoimijoita koskevien verkkosääntöjen ja suuntaviivojen kehittämistä; ja
  - e) koordinoidakseen siirtorajoitusten hallintaa koskevien sääntöjen kehittämistä.
3. Sääntelyviranomaisilla on oltava oikeus yhteistyöjärjestelyihin toistensa kanssa sääntely-yhteistyön edistämiseksi.
4. Edellä 2 kohdassa tarkoitetut toimet on tarvittaessa suoritettava tiiviissä yhteydenpidossa muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa ja rajoittamatta niiden toimivaltaa.
5. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 67 artiklan mukaisesti tämän direktiivin täydentämiseksi antamalla suuntaviivoja siitä, missä määrin sääntelyviranomaisten on tehtävä yhteistyötä toistensa ja ACERin kanssa.

62 artikla

Sääntelyviranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet alueellisten koordinoitikeskusten suhteen

1. Sen käyttöalueen, jonne alueellinen koordinoitikeskus on sijoittautunut, alueellisten sääntelyviranomaisten on tiiviissä yhteistyössä toistensa kanssa
  - a) hyväksyttävä asetuksen (EU) 2019/943 35 artiklan 1 kohdan mukaisesti ehdotus alueellisten koordinoitikeskusten perustamiseksi;
  - b) hyväksyttävä alueellisten koordinoitikeskusten toimintaan liittyvät kustannukset, joista vastaavat siirtoverkonhaltijat ja jotka otetaan huomioon tariffeja laskettaessa, jos ne ovat kohtuullisia ja asianmukaisia;

- c) hyväksyttävä yhteistyöhön perustuva päätöksentekomenettely;
- d) varmistettava, että alueellisilla koordinoitikeskuksilla on käytössään kaikki henkilöstövoimavarat sekä tekniset, fyysiset ja taloudelliset voimavarat, joita ne tarvitsevat tämän direktiivin mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi ja tehtäviensä toteuttamiseksi riippumattomasti ja puolueettomasti;
- e) ehdotettava yhteisesti muiden käyttöalueen sääntelyviranomaisten kanssa mahdollisia lisätehtäviä ja lisävaltuuksia, joita käyttöalueen jäsenvaltiot voisivat antaa alueellisille koordinoitikeskuksille;
- f) varmistettava tämän direktiivin ja muun unionin oikeuden mukaisten velvoitteiden noudattaminen erityisesti rajat ylittävissä kysymyksissä ja määrittääkseen yhteisesti, ovatko alueelliset koordinoitikeskukset jättäneet täyttämättä velvoitteensa; jos sääntelyviranomaiset eivät ole päässeet sopimukseen neljän kuukauden kuluessa kuulemisen aloittamisesta määrittääkseen yhdessä velvoitteiden noudattamatta jättämisen, asia saatetaan ACERin päätettäväksi asetuksen (EU) 2019/942 6 artiklan 10 kohdan mukaisesti;
- g) seurattava järjestelmän käytön koordinoinnin laatua ja raportoitava siitä vuosittain ACERille asetuksen (EU) 2019/943 46 artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomaisille annetaan toimivaltuudet, joiden nojalla ne voivat suorittaa 1 kohdassa tarkoitetut tehtävät tehokkaasti ja joutuisasti. Tätä varten sääntelyviranomaisella on oltava vähintään seuraavat valtuudet:

- a) pyytää tietoja alueellisilta koordinoitikeskuksilta;
- b) suorittaa tarkastuksia, myös ennalta ilmoittamatta, alueellisten koordinoitikeskusten toimitiloissa;
- c) tehdä alueellisia koordinoitikeskuksia sitovia yhteisiä päätöksiä.

3. Sen jäsenvaltion sääntelyviranomaisella, jossa alueellisen koordinoitikeskuksen toimipaikka sijaitsee, on oltava toimivalta määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia alueelliselle koordinoitikeskukselle, jos se ei täytä velvoitteitaan, jotka johtuvat tästä direktiivistä, asetuksista (EU) 2019/943 tai asiaan liittyvistä oikeudellisesti sitovista sääntelyviranomaisen tai ACERin päätöksistä, tai sillä on oltava toimivalta ehdottaa toimivaltaiselle tuomioistuimelle, että tämä määräisi tällaisia seuraamuksia.

63 artikla

Verkkosääntöjen ja suuntaviivojen noudattaminen

1. Mikä tahansa sääntelyviranomainen tai komissio voi pyytää ACERilta lausuntoa siitä, onko jokin sääntelyviranomaisen tekemä päätös tässä direktiivissä tai asetuksen (EU) 2019/943 VII luvussa tarkoitettujen verkkosääntöjen ja suuntaviivojen mukainen.
2. ACER antaa lausuntonsa sitä pyytäneelle sääntelyviranomaiselle tai komissiolle sekä kyseisen päätöksen tehneelle sääntelyviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.
3. Jos päätöksen tehnyt sääntelyviranomainen ei noudata ACERin lausuntoa neljän kuukauden kuluessa lausunnon vastaanottamisesta, ACER ilmoittaa asiasta komissiolle.
4. Mikä tahansa sääntelyviranomainen, joka katsoo, ettei jokin toisen sääntelyviranomaisen tekemä rajat ylittävän kaupan kannalta merkityksellinen päätös ole tässä direktiivissä tai asetuksen (EU) 2019/943 VII luvussa tarkoitettujen verkkosääntöjen ja suuntaviivojen mukainen, voi ilmoittaa asiasta komissiolle kahden kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä.
5. Jos komissio kahden kuukauden kuluessa siitä, kun se on saanut ilmoituksen ACERilta 3 kohdan mukaisesti tai sääntelyviranomaiselta 4 kohdan mukaisesti, tai omasta aloitteestaan kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä toteaa, että sääntelyviranomaisen päätös herättää vakavia epäilyjä siitä, onko se tässä direktiivissä tai asetuksen (EU) 2019/943 VII luvussa tarkoitettujen verkkosääntöjen ja suuntaviivojen mukainen, komissio voi päättää tutkia asiaa edelleen. Tällöin se pyytää sääntelyviranomaista ja menettelyn osapuolia esittämään huomautuksensa.

6. Jos komissio päättää tutkia asiaa edelleen, se tekee neljän kuukauden kuluessa tällaisen päätöksen tekemisestä lopullisen päätöksen siitä, että se

a) ei vastusta sääntelyviranomaisen päätöstä; tai

b) vaatii asianomaista sääntelyviranomaista peruuttamaan päätöksensä, koska verkkosääntöjä ja suuntaviivoja ei ole noudatettu.

7. Jos komissio ei ole tehnyt päätöstä asian edelleen tutkimisesta tai tehnyt lopullista päätöstä 5 ja 6 kohdassa tarkoitettussa määräajassa, katsotaan, ettei komissio vastusta sääntelyviranomaisen päätöstä.

8. Sääntelyviranomaisen on noudatettava komission päätöstä, jossa vaaditaan sääntelyviranomaisen päätöksen peruuttamista, kahden kuukauden kuluessa ja ilmoitettava tästä komissiolle.

9. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 67 artiklan mukaisesti tämän direktiivin täydentämiseksi vahvistamalla suuntaviivat, joissa vahvistetaan yksityiskohtaisesti tämän artiklan soveltamiseksi noudatettava menettely.

64 artikla

Tietojen säilyttäminen

1. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että toimittajat pitävät kansallisten viranomaisten, mukaan lukien sääntelyviranomaisen, kansallisten kilpailuviranomaisten ja komission saatavilla niiden tehtävien suorittamiseksi vähintään viiden vuoden ajan merkitykselliset tiedot kaikista sähkötoimitussopimuksiin ja sähköjohdannaisiin liittyvistä liiketoimista tukkuasiakkaiden ja siirtoverkonhaltijoiden kanssa.

2. Tiedoissa on oltava yksityiskohdat kyseessä olevien liiketoimien ominaispiirteistä kuten kestosta ja toimitus- ja selvityssäännöistä, määristä, toteutuspäivistä ja -kellonajoista ja hinnoista sekä tiedot, joiden perusteella kyseinen tukkuasiakas voidaan yksilöidä, sekä määritellyt tiedot kaikista selvittämättä jääneistä sähkötoimitussopimuksista ja sähköjohdannaisista.

3. Sääntelyviranomaisen voi päättää asettaa osia näistä tiedoista markkinaosapuolten saataville edellyttäen, ettei yksittäisiä markkinatoimijoita tai yksittäisiä liiketoimia koskevia kaupallisesti arkaluonteisia tietoja julkaista. Tätä kohtaa ei sovelleta direktiivin 2014/65/EU soveltamisalaan kuuluvia rahoitusvälineitä koskeviin tietoihin.

4. Tästä artiklasta ei aiheudu direktiivin 2014/65/EU soveltamisalaan kuuluville toimijoille lisäveloitteita 1 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia kohtaan.

5. Jos 1 kohdassa tarkoitettujen viranomaisten on saatava käyttöönsä tietoja, jotka ovat direktiivin 2014/65/EU soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden hallussa, mainitun direktiivin nojalla toimivaltaisten viranomaisten on annettava näille viranomaisille niiden tarvitsemat tiedot.

VIII LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

65 artikla

Tasapuoliset toimintaedellytykset

1. Toimenpiteiden, joita jäsenvaltiot voivat toteuttaa tämän direktiivin nojalla tasapuolisten toimintaedellytysten takaamiseksi, on oltava SEUT-sopimuksen, erityisesti sen 36 artiklan, ja unionin oikeuden mukaisia.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia, syrjimättömiä ja avoimia. Nämä toimenpiteet saa panna täytäntöön vasta sen jälkeen, kun niistä on ilmoitettu komissiolle ja komissio on hyväksynyt ne.

3. Komissio reagoi 2 kohdassa tarkoitettuun ilmoitukseen kahden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta. Määräaika alkaa täydellisten tietojen vastaanottamista seuraavasta päivästä. Jos komissio ei ole reagoinut tämän kahden kuukauden määräajan kuluessa, katsotaan, ettei komissio vastusta ilmoitettuja toimenpiteitä.

66 artikla

Poikkeukset

1. Jäsenvaltiot, jotka voivat osoittaa, että niiden pienten liitettyjen verkkojen ja pienten erillisten verkkojen käytössä on huomattavia vaikeuksia, voivat hakea komissiolta poikkeuksia 7 ja 8 artiklan, sekä IV, V ja VI luvun asiaankuuluvista säännöksistä.

Pienet erilliset verkot ja Ranska Korsikan osalta voivat hakea poikkeusta myös 4, 5 ja 6 artiklan osalta.

Komissio ilmoittaa ennen päätöstään jäsenvaltioille tällaisista hakemuksista luottamuksellisuutta noudattaen.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut komission myöntämät poikkeukset ovat kestoltaan rajoitettuja ja niihin sovelletaan ehtoja, joiden tavoitteena on lisätä kilpailua sisämarkkinoilla ja sisämarkkinoiden yhdyntymistä ja varmistaa, että poikkeuksilla ei haitata siirtymistä uusiutuvaan energiaan, jouston lisääntymistä, energian varastointia, sähköistä liikkumista ja kulutusjoustoja.

SEUT 349 artiklan mukaisten syrjäisimpien alueiden, joita ei voida liittää unionin sähkömarkkinoihin, kohdalla poikkeuksen kesto ei rajoiteta ja poikkeukseen sovelletaan ehtoja, joilla varmistetaan, ettei poikkeus haittaa siirtymistä uusiutuvaan energiaan.

Päätökset poikkeusten myöntämisestä julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

3. Kyproksen, Luxemburgiin ja Maltaan ei sovelleta 43 artiklaa. Lisäksi Maltaan ei sovelleta 6 ja 35 artiklaa ja Kyprokseen ei sovelleta 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 ja 52 artiklaa.

Ilmaisuun "tuotantoa tai toimittamista harjoittava yritys" eivät 43 artiklan 1 kohdan b alakohtaa sovellettaessa sisälly loppuasiakkaat, jotka harjoittavat sähkön tuotantoa ja/tai toimittamista joko suoraan tai sellaisten yritysten kautta, joissa niillä on määräysvalta joko yksin tai yhdessä, edellyttäen että loppuasiakkaat, mukaan lukien niiden osuudet määräysvallan alaisissa yrityksissä tuotetusta sähköstä, ovat vuotuisena keskiarvona mitattuna sähkön nettokulutajia ja että niiden kolmansille osapuolille myymän sähkön taloudellinen arvo on vähäinen niiden muuhun liiketoimintaan nähden.

4. Kyprokseen ja Korsikaan ei sovelleta 5 artiklaa 1 päivään tammikuuta 2025 saakka tai tämän artiklan 1 kohdan nojalla tehtävässä päätöksessä vahvistettavaan myöhempään päivämäärään saakka.

5. Maltaan ei sovelleta 4 artiklaa 5 päivään heinäkuuta 2027 saakka. Ajanjaksoa voidaan pidentää enintään kahdeksalla vuodella. Ajanjaksoa pidennetään 1 kohdan nojalla tehtävällä päätöksellä.

67 artikla

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat tässä artiklassa säädetyt edellytykset.

2. Siirretään komissiolle 4 päivästä heinäkuuta 2019 määräämättömäksi ajaksi 61 artiklan 5 kohdassa ja 63 artiklan 9 kohdassa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä.

3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 61 artiklan 5 kohdassa ja 63 artiklan 9 kohdassa tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, tai jonakin myöhempänä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyteen.

4. Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

5. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

6. Edellä olevien 61 artiklan 5 kohdan ja 63 artiklan 9 kohdan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaika jatketaan kahdella kuukaudella.

68 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.
2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 4 artiklaa.

69 artikla

Komission seuranta, uudelleentarkastelu ja kertomukset

1. Komissio seuraa ja arvioi tämän direktiivin soveltamista ja antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen edistymisestä asetuksen (EU) 2018/1999 35 artiklassa tarkoitetun energiaunionin tilaa koskevan katsauksen liitteenä.
2. Komissio tarkastelee viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2025 tämän direktiivin täytäntöönpanoa ja antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen. Komissio antaa tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksen kertomuksen yhteydessä tai sen jälkeen, kun se on antanut kertomuksen.

Komission uudelleentarkastelussa arvioidaan erityisesti sitä, onko tämän direktiivin mukainen asiakkaiden ja erityisesti heikossa asemassa olevien tai energiaköyhien asiakkaiden suojelu riittävää.

70 artikla

Direktiivin 2012/27/EU muuttaminen

Muutetaan direktiivi 2012/27/EU seuraavasti:

1) Muutetaan 9 artikla seuraavasti:

a) korvataan otsikko seuraavasti:

”Maakaasun mittaaminen”;

b) korvataan 1 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että maakaasun loppukäyttäjille tarjotaan, mikäli se on teknisesti mahdollista, taloudellisesti järkevää ja oikeassa suhteessa mahdollisiin energiansäästöihin, kilpailukykyisesti hinnoitellut käyttäjäkohtaiset mittarit, jotka kuvaavat tarkasti loppukäyttäjän todellista energiankulutusta ja antavat tiedot sen todellisesta ajoittumisesta.”;

c) muutetaan 2 kohta seuraavasti:

i) korvataan johdantokappale seuraavasti:

”2. Silloin kun ja siinä määrin kuin jäsenvaltiot toteuttavat älykkäitä mittaajärjestelmiä ja ottavat käyttöön älykkäitä mittareita maakaasun osalta direktiivin 2009/73/EY mukaisesti.”;

ii) kumotaan c ja d alakohta.

2) Muutetaan 10 artikla seuraavasti:

a) korvataan otsikko seuraavasti:

”Maakaasua koskevat laskutustiedot”;

b) korvataan 1 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”1. Jos loppuasiakkailla ei ole direktiivissä 2009/73/EY tarkoitettuja älykkäitä mittareita, jäsenvaltioiden on viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2014 varmistettava, että maakaasun laskutustiedot ovat luotettavia ja täsmällisiä ja perustuvat tosiasialliseen kulutukseen liitteessä VII olevan 1.1 kohdan mukaisesti, jos se on teknisesti mahdollista ja taloudellisesti perusteltua.”;

c) korvataan 2 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”2. Direktiivin 2009/73/EY mukaisesti asennettujen mittarien on mahdollistettava tosiasialliseen kulutukseen perustuvien täsmällisten laskutustietojen toimittaminen. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjillä on mahdollisuus saada helposti täydentäviä tietoja aiemmasta kulutuksesta, joiden avulla he voivat itse tehdä yksityiskohtaisia tarkastuksia.”

3) Korvataan 11 artiklan otsikko seuraavasti:

”Maakaasuun liittyvien mittaus- ja laskutustietojen saamisen kustannukset”.

4) Korvataan 13 artiklassa ilmaisu ”7–11 artiklan” ilmaisulla ”7–11 a artiklan”.

5) Muutetaan 15 artikla seuraavasti:

a) muutetaan 5 kohta seuraavasti:

i) kumotaan ensimmäinen ja toinen alakohta;

ii) korvataan kolmas alakohta seuraavasti:

”Siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden on noudatettava liitteessä XII asetettuja vaatimuksia.”;

b) kumotaan 8 kohta.

6) Korvataan liitteen VII otsikko seuraavasti:

”Maakaasun tosiasialliseen kulutukseen perustuva laskutusta ja laskutustietoja koskevat vähimmäisvaatimukset”.

71 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava 2–5 artiklan, 6 artiklan 2 ja 3 kohdan, 7 artiklan 1 kohdan, 8 artiklan 2 kohdan j ja l alakohdan, 9 artiklan 2 kohdan, 10 artiklan 2–12 kohdan, 11–24 artiklan, 26, 28 ja 29 artiklan, 31–34 artiklan, 36 artiklan, 38 artiklan 2 kohdan, 40 ja 42 artiklan, 46 artiklan 2 kohdan d alakohdan, 51 ja 54 artiklan, 57–59 artiklan, 61–63 artiklan, 70 artiklan 1–3 alakohdan, 5 alakohdan b alakohdan ja 6 alakohdan sekä liitteiden I ja II noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2020. Niiden on viipymättä toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle.

Jäsenvaltioiden on kuitenkin

a) saatettava 70 artiklan 5 alakohdan a alakohdan noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2019;

b) saatettava 70 artiklan 4 alakohdan noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 25 päivänä lokakuuta 2020.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Niissä on myös mainittava, että voimassa olevissa laeissa, asetuksissa ja hallinnollisissa määräyksissä olevat viittaukset tällä direktiivillä kumottuun direktiiviin on katsottava viittauksiksi tähän direktiiviin. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset ja maininta tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

72 artikla

Kumoaminen

Kumotaan direktiivi 2009/72/EY 1 päivästä tammikuuta 2021, sanotun kuitenkin vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa liitteessä III olevia määräaikoja, joiden kuluessa niiden on saatettava mainittu direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja tuossa liitteessä mainittuja soveltamispäiviä.

Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin liitteessä IV olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

73 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Edellä olevia 6 artiklan 1 kohtaa, 7 artiklan 2–5 kohtaa, 8 artiklan 1 kohtaa, 8 artiklan 2 kohdan a–i ja k alakohtaa ja 8 artiklan 3 ja 4 kohtaa, 9 artiklan 1, 3, 4 ja 5 kohtaa, 10 artiklan 2–10 kohtaa, 25, 27, 30, 35 ja 37 artiklaa, 38 artiklan 1, 3 ja 4 kohtaa, 39, 41, 43, 44 ja 45 artiklaa, 46 artiklan 1 kohtaa, 46 artiklan 2 kohdan a, b, c ja e–h alakohtaa, 46 artiklan 3–6 kohtaa, 47–50 artiklaa, 52, 53, 55, 56, 60, 64 ja 65 artiklaa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2021.

Edellä olevia 70 artiklan 1–3 alakohtaa, 5 alakohdan b alakohtaa ja 6 alakohtaa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2021.

Edellä olevaa 70 artiklan 5 alakohdan a alakohtaa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2020.

Edellä olevaa 70 artiklan 4 kohtaa sovelletaan 26 päivästä lokakuuta 2020.

74 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 5 päivänä kesäkuuta 2019.

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

A. TAJANI

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

G. CIAMBA

LIITE I

LASKUTUSTA JA LASKUTUSTIETOJA KOSKEVAT VÄHIMMÄISVAATIMUKSET

1. Laskun ja laskutustietojen vähimmäistiedot
  - 1.1 Loppuasiakkaille on laskuissa annettava selkeästi seuraavat avaintiedot siten, että ne erottuvat selvästi laskun muista osista:
    - a) maksettava hinta ja, mikäli mahdollista, hinta eriteltynä samoin kuin selkeä maininta siitä, että kaikki energialähteet voivat myös hyötyä kannustimista, joita ei rahoiteta hintaerittelyssä mainituilla veroluonteisilla maksuilla;
    - b) maksun eräpäivä.
  - 1.2 Loppuasiakkaille on laskuissa ja laskutustiedoissa annettava selkeästi seuraavat avaintiedot siten, että ne erottuvat selvästi laskun ja laskutustietojen muista osista:
    - a) sähkön kulutus laskutuskaudella;
    - b) toimittajan nimi ja yhteystiedot, mukaan lukien puhelinalueennumero ja sähköpostiosoite;
    - c) tariffin nimi;
    - d) tapauksen mukaan sopimuksen päättymispäivä;
    - e) toimittajan vaihtamiseen liittyviä mahdollisuuksia ja hyötyjä koskevat tiedot;
    - f) loppuasiakkaan vaihtokoodi tai loppuasiakkaan käyttöpaikkatunnus;
    - g) tiedot loppuasiakkaiden oikeuksista tuomioistuinten ulkopuolisen riitojenratkaisun osalta, mukaan lukien 26 artiklan mukaisen riitojenratkaisuelimen yhteystiedot;
    - h) 25 artiklassa tarkoitettu keskitetty palvelupiste;
    - i) linkki 14 artiklassa tarkoitettuihin vertailuvälineisiin tai maininta siitä, missä niitä on saatavilla.
  - 1.3 Jos laskut perustuvat tosiasialliseen kulutukseen tai operaattorin suorittamaan etäluentaan, laskuissa ja kausittaisissa tasauslaskuissa, niiden mukana tai niihin merkittyinä on asetettava loppuasiakkaiden saataville seuraavat tiedot:
    - a) loppuasiakkaan kyseisen ajan ja loppuasiakkaan edeltävän vuoden saman ajanjakson sähkönkulutuksen vertailu graafisessa muodossa;
    - b) sellaisten kuluttajajärjestöjen, energiatoimistojen tai vastaavien elinten yhteystiedot, mukaan lukien verkkosivustojen osoitteet, joilta voi saada tietoa saatavilla olevista energiana käyttävien laitteiden energiatehokkuutta parantavista toimenpiteistä;
    - c) vertailu saman käyttäjäloukan keskimääräisen vakioidun tai vertailukohtana pidettävän loppuasiakkaan kanssa.
2. Laskutustiheys ja laskutustietojen antamistiheys:
  - a) laskutus on toteutettava tosiasiallisen kulutuksen perusteella vähintään kerran vuodessa;
  - b) jos loppuasiakkaalla ei ole mittaria, joka on operaattorin etälueuttavissa, tai kun loppuasiakas on aktiivisin toimin valinnut etälueunnan estämisen kansallisen lainsäädännön mukaisesti, loppuasiakkaan saataville on asetettava tosiasialliseen kulutukseen perustuvat täsmälliset laskutustiedot vähintään joka kuudes kuukausi tai joka kolmas kuukausi loppuasiakkaan pyynnöstä tai kun loppuasiakas on valinnut sähköisen laskutuksen;

- c) jos loppuasiakkaalla ei ole mittaria, joka on operaattorin etäluettavissa, tai kun loppuasiakas on aktiivisin toimin valinnut etäluennan estämisen kansallisen lainsäädännön säännösten mukaisesti, a ja b alakohdan mukaiset velvoitteet voidaan täyttää järjestelmällä, jossa loppuasiakas lukee säännöllisesti mittarinsa itse ja ilmoittaa mittarilukemansa operaattorille; lasku tai laskutustiedot saavat perustua arvioituun kulutukseen tai kiinteään määrään ainoastaan silloin, kun loppuasiakas ei ole ilmoittanut mittarilukemaa tietyltä laskutuskaudelta;
- d) jos loppuasiakkaalla on mittari, joka on operaattorin etäluettavissa, tosiasialliseen kulutukseen perustuvat täsmälliset laskutustiedot on annettava vähintään kerran kuukaudessa; tällaiset tiedot voidaan myös asettaa saataville internetin kautta ja ne on päivitettävä niin usein kuin käytettävät mittauslaitteet ja järjestelmät sen mahdollistavat.

3. Loppuasiakkaan hinnan erittely

Asiakashinta koostuu seuraavista kolmesta komponentista: energia- ja toimituskomponentti, verkkokomponentti (siirto ja jakelu) sekä komponentti, joka käsittää verot, veronluonteiset maksut ja muut maksut.

Jos loppuasiakashinta eritellään laskuissa, on käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1952 ⁽¹⁾ vahvistettuja tämän erittelyn kolmen komponentin yhteisiä määritelmiä kaikkialla unionissa.

4. Aiempaa kulutusta koskevien täydentävien tietojen saatavuus

Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että jos aiemmasta kulutuksesta on saatavilla täydentäviä tietoja, tällaiset tiedot asetetaan loppuasiakkaan pyynnöstä loppuasiakkaan nimeämän toimittajan tai palveluntarjoajan saataville.

Loppuasiakkaan, jolle on asennettu operaattorin etäluettavissa oleva mittari, on voitava saada helposti aiemmasta kulutuksesta täydentäviä tietoja, jotka mahdollistavat itse tehtävät yksityiskohtaiset tarkistukset.

Aiempaa kulutusta koskevien täydentävien tietojen on sisällettävä

- a) kumulatiiviset tiedot vähintään kolmen edeltävän vuoden ajalta tai sähkötoimitussopimuksen alkamisesta lähtien; jos siitä on kulunut tätä lyhyempi aika. Tietojen on vastattava aikavälejä, joiden osalta säännöllisin välein annettavat laskutustiedot on tuotettu; ja
- b) yksityiskohtaiset tiedot käyttöajan mukaan kultakin päivältä, viikolta, kuukaudelta ja vuodelta; näiden tietojen on oltava ilman aiheutonta viivästystä loppuasiakkaiden saatavilla internetin tai mittariliittymän välityksellä ja katettava vähintään 24 edeltävän kuukauden mittainen ajanjakso tai ajanjakso sähkötoimitussopimuksen alkamisesta lähtien, jos siitä on lyhyempi aika.

5. Energialähteiden ilmoittaminen

Toimittajien on eriteltävä laskuissa kunkin energialähteen osuus loppuasiakkaan sähkötoimitussopimuksen mukaisesti ostamasta sähköstä (tiedot ilmoitetaan tuotetasolla).

Laskuissa ja laskutustiedoissa, niiden mukana tai niihin merkittyinä on asetettava loppuasiakkaiden saataville seuraavat tiedot:

- a) kunkin energialähteen osuus toimittajan koko energialähdevalikoimasta edellisen vuoden aikana ymmärrettävällä ja selkeästi verrattavalla tavalla (kansallisella tasolla eli jäsenvaltiossa, jossa sähkötoimitussopimus on tehty, sekä toimittajan tasolla, jos toimittaja toimii useissa jäsenvaltioissa);
- b) tietoja toimittajan edellisen vuoden koko energialähdevalikoimalla tuotetusta sähköstä johtuvista ympäristövaikutuksista, ainakin hiilidioksidipäästöistä ja radioaktiivisista jätteistä.

Sähköpörssistä hankitun tai unionin ulkopuolella sijaitsevasta yrityksestä tuodun sähkön osalta voidaan toisen alakohdan a alakohdan osalta käyttää sähköpörssin tai kyseisen yrityksen ilmoittamia edellisen vuoden yhteenlaskettuja lukuja.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/1952, annettu 26 päivänä lokakuuta 2016, maakaasun ja sähkön hintoja koskevista Euroopan tilastoista sekä direktiivin 2008/92/EY kumoamisesta (EUVL L 311, 17.11.2016, s. 1).

Ilmoitettaessa tehokkaasta yhteistuotannosta saatavasta sähköstä voidaan käyttää direktiivin 2012/27/EU 14 artiklan 10 kohdan mukaisia alkuperätakuita. Ilmoitettaessa uusiutuvista lähteistä peräisin olevasta sähköstä on käytettävä alkuperätakuita direktiivin (EU) 2018/2001 19 artiklan 8 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuja tapauksia lukuun ottamatta.

Sääntelyviranomaisen tai muun toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on toteutettava tarvittavat toimet sen varmistamiseksi, että toimittajien loppuasiakkailleen tämän kohdan mukaisesti antamat tiedot ovat luotettavia ja että ne annetaan kansallisella tasolla selkeästi verrattavalla tavalla.

LIITE II

ÄLYKKÄÄT MITTAUSJÄRJESTELMÄT

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden alueilla otetaan käyttöön älykkäitä mittausjärjestelmiä, joiden edellytyksenä voi olla kaikkien markkinoille ja yksittäisille kuluttajille aiheutuvien pitkän aikavälin kustannusten ja hyötyjen taloudellinen arviointi tai sen arviointi, mikä älykäs mittaustapa on taloudellisesti järkevä ja kustannustehokas ja missä määrääjassa niiden jakelu voidaan toteuttaa.
2. Arvioinnissa on otettava huomioon komission suosituksessa 2012/148/EU ⁽¹⁾ määritellyt kustannus-hyötyanalyysin menetelmät ja älykkäiden mittausjärjestelmien vähimmäistoiminnot sekä parhaat käytettävissä olevat tekniikat kyberturvallisuuden ja tietosuojan mahdollisimman korkean tason turvaamiseksi.
3. Arvioinnin nojalla jäsenvaltioiden tai, jos jäsenvaltio on niin säätänyt, nimetyin toimivaltaisen viranomaisen on laadittava älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotolle kymmenen vuoden jaksolle ulottuva aikataulutavoite. Kun älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta esitetään myönteinen arviointi, vähintään 80 prosentilla loppuasiakkaista on oltava käytössään älymittareita viimeistään seitsemän vuoden kuluttua myönteisestä arvioinnista taikka vuoteen 2024 mennessä niiden jäsenvaltioiden tapauksessa, jotka ovat aloittaneet älykkäiden mittausjärjestelmien järjestelmällisen käyttöönoton ennen 4 päivää heinäkuuta 2019.

⁽¹⁾ Komission suositus 2012/148/EU, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2012, älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönoton valmistelusta (EUVL L 73, 13.3.2012, s. 9).

LIITE III

MÄÄRÄAIKA SAATTAMISELLE OSAKSI KANSALLISTA LAINSÄÄDÄNTÖÄ JA SOVELTAMISPÄIVÄ
(72 ARTIKLASSA TARKOITETTU)

Direktiivi	Määräpäivä saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä	Soveltamispäivä
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/72/EY (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 55)	3.3.2011	3.9.2009

LIITE IV

VASTAAVUUSTAULUKKO

Direktiivi 2009/72/EY	Tämä direktiivi
1 artikla	1 artikla
2 artikla	2 artikla
—	3 artikla
33 ja 41 artikla	4 artikla
—	5 artikla
32 artikla	6 artikla
34 artikla	7 artikla
7 artikla	8 artikla
8 artikla	—
3 artiklan 1 kohta	9 artiklan 1 kohta
3 artiklan 2 kohta	9 artiklan 2 kohta
3 artiklan 6 kohta	9 artiklan 3 kohta
3 artiklan 15 kohta	9 artiklan 4 kohta
3 artiklan 14 kohta	9 artiklan 5 kohta
3 artiklan 16 kohta	—
3 artiklan 4 kohta	10 artiklan 1 kohta
Liitteessä I olevan 1 kohdan a alakohta	10 artiklan 2 ja 3 kohta
Liitteessä I olevan 1 kohdan b alakohta	10 artiklan 4 kohta
Liitteessä I olevan 1 kohdan c alakohta	10 artiklan 5 kohta
Liitteessä I olevan 1 kohdan d alakohta	10 artiklan 6 ja 8 kohta
—	10 artiklan 7 kohta
Liitteessä I olevan 1 kohdan f alakohta	10 artiklan 9 kohta
Liitteessä I olevan 1 kohdan g alakohta	10 artiklan 10 kohta
3 artiklan 7 kohta	10 artiklan 11 kohta
Liitteessä I olevan 1 kohdan j alakohta	10 artiklan 12 kohta
3 artiklan 10 kohta	—
4 artikla	—
5 artikla	—
6 artikla	—
—	11 artikla
3 artiklan 5 kohdan a alakohta ja liitteessä I olevan 1 kohdan e alakohta	12 artikla
—	13 artikla
—	14 artikla
—	15 artikla
—	16 artikla
—	17 artikla
—	18 artikla
3 artiklan 11 kohta	19 artiklan 1 kohta
—	19 artiklan 2–6 kohta

Direktiivi 2009/72/EY	Tämä direktiivi
—	20 artikla
—	21 artikla
—	22 artikla
—	23 artikla
—	24 artikla
3 artiklan 12 kohta	25 artikla
3 artiklan 13 kohta	26 artikla
3 artiklan 3 kohta	27 artikla
3 artiklan 7 kohta	28 artiklan 1 kohta
3 artiklan 8 kohta	28 artiklan 2 kohta
—	29 artikla
24 artikla	30 artikla
25 artikla	31 artikla
—	32 artikla
—	33 artikla
—	34 artikla
26 artikla	35 artikla
—	36 artikla
27 artikla	37 artikla
28 artikla	38 artikla
29 artikla	39 artikla
12 artikla	40 artiklan 1 kohta
—	40 artiklan 2–8 kohta
16 artikla	41 artikla
23 artikla	42 artikla
9 artikla	43 artikla
13 artikla	44 artikla
14 artikla	45 artikla
17 artikla	46 artikla
18 artikla	47 artikla
19 artikla	48 artikla
20 artikla	49 artikla
21 artikla	50 artikla
22 artikla	51 artikla
10 artikla	52 artikla
11 artikla	53 artikla
—	54 artikla
30 artikla	55 artikla
31 artikla	56 artikla
35 artikla	57 artikla
36 artikla	58 artikla

Direktiivi 2009/72/EY	Tämä direktiivi
37 artiklan 1 kohta	59 artiklan 1 kohta
37 artiklan 2 kohta	59 artiklan 2 kohta
37 artiklan 4 kohta	59 artiklan 3 kohta
—	59 artiklan 4 kohta
37 artiklan 3 kohta	59 artiklan 5 kohta
37 artiklan 5 kohta	59 artiklan 6 kohta
37 artiklan 6 kohta	59 artiklan 7 kohta
37 artiklan 8 kohta	—
37 artiklan 7 kohta	59 artiklan 8 kohta
—	59 artiklan 9 kohta
37 artiklan 9 kohta	59 artiklan 10 kohta
37 artiklan 10 kohta	60 artiklan 1 kohta
37 artiklan 11 kohta	60 artiklan 2 kohta
37 artiklan 12 kohta	60 artiklan 3 kohta
37 artiklan 13 kohta	60 artiklan 4 kohta
37 artiklan 14 kohta	60 artiklan 5 kohta
37 artiklan 15 kohta	60 artiklan 6 kohta
37 artiklan 16 kohta	60 artiklan 7 kohta
37 artiklan 17 kohta	60 artiklan 8 kohta
38 artikla	61 artikla
—	62 artikla
39 artikla	63 artikla
40 artikla	64 artikla
42 artikla	—
43 artikla	65 artikla
44 artikla	66 artikla
45 artikla	—
—	67 artikla
46 artikla	68 artikla
47 artikla	69 artikla
—	70 artikla
49 artikla	71 artikla
48 artikla	72 artikla
50 artikla	73 artikla
51 artikla	74 artikla
—	Liitteessä I oleva 1–4 kohta
3 artiklan 9 kohta	Liite I, 5 osa
Liite I, 2 osa	Liite II
—	Liite III
—	Liite IV